Guy de Maupassant

En kvindes skriftemål

og andre fortællinger

Maupassants 13 fortællinger

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

En kvindes skriftemål

og andre fortællinger

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *En kvindes skriftemål og andre fortællinger* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *En kvindes skriftemål og andre fortællinger* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

En kvindes skriftemål

De har bedt mig, kære ven, om at fortælle Dem mine erindringer om det, der i mit liv har gjort det dybeste indtryk på mig. Jeg er nu en gammel kone uden slægtninge og uden børn, det står mig altså frit for at skrifte for Dem. Lov mig kun, at De aldrig vil røbe mit navn.

Jeg har været meget elsket, det ved De, og jeg har ofte selv elsket. Jeg var meget smuk, det kan jeg roligt sige nu, da der intet er tilbage af min skønhed. Kærligheden var for mig sjælens liv, ligesom luften er legemets. Jeg ville hellere dø end at leve uden elskov, uden bevidstheden om, at en andens tanker stadig havde mig til mål. Der er mange kvinder, som påstår, at de kun én gang formår at elske af deres hjertes hele magt, men det er ofte hændt mig at elske så voldsomt, at jeg troede, der aldrig ville blive ende på mine følelser. Alligevel slukkedes de altid på en ganske naturlig måde ligesom et bål, hvor der mangler brænde.

Jeg vil i dag fortælle Dem det første af mine eventyr. Jeg var fuldstændig uskyldig i det, men det blev dog udgangspunktet for alle de andre.

Det står endnu for mig som et forfærdeligt drama, jeg meget mod min vilje blev vidne til.

Jeg havde i et år været gift med en rig mand, grev Hervé de Ker…, en bretagner af gammel adelig slægt. Det siger sig selv, at jeg ikke elskede ham. Kærligheden, den sande kærlighed må på samme tid – det tror jeg i det mindste – have frihed og hindringer. Har den påtvungne kærlighed, som stadfæstes af

loven og velsignes af præsten, i det hele taget noget med kærlighed at gøre? Et lovligt kys bliver aldrig det samme som et stjålet.

Min mand var høj, elegant og virkelig fornem i hele sin optræden. Men han manglede intelligens. Hans ord var afgørende og han fremsatte meninger, der skar som klinger. Man følte, at hans hjerne var fyldt med fuldt færdige tanker, som hans fader og hans moder, der atter havde dem fra deres forfædre, havde nedlagt i ham. Han betænkte sig aldrig, men udtalte straks uden nogen som helst forlegenhed og uden at forstå, at der kunne gives andre synspunkter, sin øjeblikkelige og snævert begrænsede dom. Man fik en fornemmelse af, at dette hoved var lukket, at ikke en eneste ny tanke fik lov til at slippe ind, en af den slags tanker, der fornyer og forfrisker en hjerne ligesom luften, der strømmer igennem et hus, når døre og vinduer bliver åbnede.

Slottet, hvor vi boede, lå midt i en øde egn. Det var en stor trist bygning, indrammet af vældige træer, hvis mosklædning fik mig til at tænke på gamle mænds hvide skæg. Parken, en sand skov, var omgivet af en dyb grav, der kaldtes Ulvegraven, og helt nede ved enden af den, lige hvor heden begyndte, havde vi to store damme, fulde af siv og vandplanter. Mellem dem, ved bredden af en lille bæk, der forbandt dem med hinanden, havde min mand ladet opføre en lille hytte, hvorfra han kunne skyde vildænder.

Foruden de andre tjenestefolk havde vi en skovfoged, en rå og plump fyr, der var min mand hengiven til døden, og en kammerpige, næsten en veninde, der havde sluttet sig stærkt til mig. Jeg havde fem år tidligere haft hende med fra Spanien.

Hun var et hittebarn. På grund af hendes sorte hud, hendes mørke øjne og hendes dunkle hår, der altid krusede omkring panden, kunne man godt have antaget hende for at være en sigøjnerske. Hun var den gang seksten år, men hun så ud, som om hun var tyve.

Efteråret var begyndt. Der blev afholdt mange jagter, snart hos vore naboer og snart hos os. Jeg lagde mærke til en ung mand, baron de C..., hvis besøg hos os blev påfaldende hyppige, men så hørte han op med at komme, og jeg tænkte ikke mere på ham. Samtidig opdagede jeg, at min mands optræden overfor mig forandrede sig.

Han var tavs, øjensynlig forstemt over et eller andet, og han kyssede mig ikke, som han plejede. Skønt han ikke kom ind i mit soveværelse, som jeg havde forlangt at have alene for at kunne have det lidt for mig selv, hørte jeg ham ofte om natten komme listende hen til min dør for efter nogle minutters forløb atter at bortfjerne sig.

Da mit vindue var i stueetagen, troede jeg ofte at høre nogen luske om i mørket omkring slottet. Jeg sagde det til min mand, der i nogle sekunder stirrede stift på mig og derpå svarede:

"Det er ingenting, det er skovfogeden."

En aften, da vi sad ved middagsbordet, spurgte Hervé, der mærkeligt nok lod til at være i godt humør, med et lumskt glimt i øjet:

"Har du noget imod at stå et par timer på lur for at gøre det af med en ræv, der hver aften lister rundt efter hønsene?"

Jeg blev overrasket og betænkte mig, men da han så underlig stift på mig, samtykkede jeg:

"Ja, det kunne være meget morsomt."

Jeg må sige Dem, at jeg jagede både ulve og vildsvin så godt som nogen mand. Det var derfor ganske naturligt, at han ville have mig med.

Men min mand var på én gang blevet besynderlig nervøs, hele aftenen igennem var der en stadig uro over ham, han rejste sig og satte sig atter og gjorde indtryk af at være meget febrilsk.

Hen imod klokken ti sagde han pludselig til mig:

"Er du parat?"

Jeg rejste mig. Han bragte mig selv min bøsse og jeg spurgte:

"Skal jeg lade den med kugler eller med rævehagl?"

Han så overrasket ud, men svarede:

"Å, du kan nøjes med hagl, det er såmænd mere end tilstrækkeligt, det kan du være vis på."

Efter nogle sekunders forløb tilføjede han i en ejendommelig tone:

"Du kan rose dig af at være i besiddelse af en hel del koldblodighed!"

Jeg gav mig til at le:

"Jeg? Hvorfor dog det? Behøver man at være særlig koldblodig for at skyde en ræv? Hvad tænker du dog på, min ven?"

Vi drog altså af sted og listede os uden at gøre støj igennem parken. Hele huset sov. Fuldmånen farvede den gamle, mørke bygning, hvis tag lyste blankt, helt gul. – Tårnene, der smykkede den, afsluttedes foroven af to skinnende plader, og ikke en eneste lyd brød stilheden i denne klare og triste, milde og tyngende nat, der syntes død. Ikke et vindpust, ikke et frøkvæk, ikke et ugleskrig, den uhyggelige stilhed lå knugende over alt.

Da vi kom ind under parkens træer, slog en frisk kølighed, en duft af faldne blade mig i møde. Min mand sagde intet, men lyttede og spejdede uafbrudt ind i mørket, fra hoved til fod dirrende af jagtiver.

Vi var snart nået ned til dammene.

Deres sivhår lå ubevægeligt, end ikke den mindste luftning kærtegnede det, men hen over vandet løb næsten umærkelige krusninger. Af og til var der et punkt i overfladen, der bevægede sig, og fra dette udgik lette lysende kredse, som stadig blev større og større.

Da vi kom til hytten, hvor vi skulle ligge på lur, lod min mand mig gå først ind, derpå ladede han sit gevær og den korte klirrende lyd af låsen gjorde et besynderligt indtryk på mig. Han mærkede, at jeg skælvede, og spurgte:

"Du har måske allerede fået nok?"

Jeg svarede, yderst overrasket:

"Nej, på ingen måde. Jeg er ikke kommet herned for at vende om igen. Du er så løjerlig i aften."

Han mumlede:

"Nå, som du vil."

Og vi forholdt os ganske ubevægelige.

Da der var gået omtrent en halv time og intet forstyrrede denne efterårsnats klare og tunge ro, hviskede jeg ganske sagte:

"Er du vis på, at han kommer her forbi?"

Det gav et sæt i Hervé, som om jeg havde bidt ham, og med sin mund tæt ind mod mit øre svarede han:

"Ja, det er jeg vis på, forstår du!"

Og vi faldt atter tilbage i den samme tavshed.

Jeg tror, at jeg så småt var begyndt at falde i søvn, da min mand greb mig om armen og med en forandret, pibende stemme fremstødte:

"Kan du se ham derovre, under træerne?"

Jeg anstrengte mine øjne, men jeg kunne intet se. Men Hervé hævede langsomt, idet han stirrede stift på mig, sin bøsse op til skulderen og lagde an. Jeg gjorde mig selv parat til at skyde, da pludselig, i tredive skridts afstand fra os, en mand dukkede frem i månelyset. Han gik hastigt og foroverbøjet, som om han flygtede.

Jeg blev så overrasket, at jeg uvilkårligt udstødte et højt skrig, men førend jeg endnu havde kunnet vende mig om, glimtede en flamme forbi mine øjne, et knald smældede imod mit øre, og jeg så manden rulle omkring på jorden som en ulv, der har fået en dræbende kugle.

Forfærdet og grebet af vanvid gav jeg mig til at hvine, men en rasende hånd, Hervés, tog mig i struben og kvalte mine skrig. Inden jeg endnu formåede at besinde mig, havde han løftet mig højt op i sine arme, løb hen til liget, der lå udstrakt på jorden, og kastede mig så voldsomt ned på det, som om han ville knuse mit hoved.

Jeg følte mig fortabt; det var åbenbart hans hensigt at dræbe mig. Han havde allerede løftet sin hæl over min pande, da pludselig også han blev omslynget og væltet omkuld, uden at jeg endnu forstod, hvad der gik for sig.

Jeg sprang op og så min kammerpige, Paquita, ligge på knæ oven på ham, krampagtigt klynget til ham, og som en rasende kat flå i hans skæg og bearbejde hans ansigt med sine negle.

Men pludselig, som grebet af en anden tanke, slap hun ham, rejste sig og kastede sig over den døde, slog armene om ham, kyssede hans øjne, hans pande og hans mund, åbnede hans læber med sine for at søge et åndepust og kærlighedens inderligste kærtegn.

Min mand havde rejst sig og stod og så på dem.

Så forstod han det hele og lod sig falde ned for mine fødder:

"Å, tilgiv mig, min elskede, tilgiv mig. Jeg mistænkte dig, og jeg har dræbt pigebarnets elsker. Det er skovfogeden, som har ledet mig på vildspor."

Jeg kunne ikke få øjnene fra de kys, som den levende kvinde gav den døde mand, og fra hendes fortvivlede elskovsudbrud.

Og i det øjeblik forstod jeg, at jeg ville blive min mand utro.

Drømme

Det var efter en middag mellem lutter gamle venner. De var fem: en forfatter, en læge og tre rige ungkarle uden stilling.

Der var blevet talt om alt muligt og en vis træthed havde indfundet sig, den træthed, der går forud for opbruddet og får én til at afslutte en fest. En af gæsterne, som i de sidste fem minutter uden at tale havde set ud på den uroligt flimrende og støjende boulevard, sagde pludselig:

"Dagene er lange, når man fra morgen til aften intet har at bestille."

"Ja, og nætterne også," sagde hans sidemand, "jeg sover dårligt, alle fornøjelser trætter mig, alle samtaler kan jeg på forhånd udenad, aldrig møder jeg en ny tanke, og inden jeg giver mig til at snakke med nogen, har jeg altid en rasende lyst til intet at sige og intet at høre. Jeg ved ikke, hvad jeg skal stille op med mine aftener."

Den tredje lediggænger erklærede:

"Jeg ville give mange penge for et middel, der hver dag kunne få mig til at tilbringe blot to behagelige timer."

Forfatteren, der havde kastet sin overfrakke over armen, kom tilbage til bordet.

"Det menneske," sagde han, "der opdagede en ny last og udbredte den til sine medmennesker, ville, selv om han dermed forkortede deres liv til det halve, gøre menneskeheden en større tjeneste end den, der opfandt midlet til at bevare en evig sundhed og en evig ungdom."

Lægen gav sig til at le, og medens han tyggede på en cigar, sagde han:

"Ja, men sådan noget lader sig ikke så let opdage, og dog har man ærligt både søgt og arbejdet i den retning lige siden verdens skabelse. De første mennesker nåede i en håndevending til fuldkommenheden på dette område. Vi andre kommer knapt op på siden af dem."

En af de tre lediggængere mumlede:

"Det er skade!"

Efter et minuts forløb tilføjede han:

"Når bare man i det mindste kunne sove, rigtig sove uden hverken at have det for varmt eller for koldt, sove med den tilintetgørelses-fornemmelse, man har, når man en aften er ødelagt af træthed, sove uden drømme."

"Hvorfor uden drømme?" spurgte hans sidemand.

Den anden svarede:

"Fordi drømme ikke altid er behagelige, fordi de altid er bizarre, usandsynlige, usammenhængende, uden at vi alligevel kan fremkalde og nyde dem, som vi har lyst til. Vil man drømme, burde man drømme vågen."

"Ja, men hvem hindrer én i det?" spurgte forfatteren.

Lægen kastede sin cigar fra sig:

"Til at kunne drømme i vågen tilstand hører der et stort herredømme over sig selv, en stor viljesanspændelse, og en stærk træthed bliver gerne følgen. Den sande drøm, den spadseretur, som vor hjerne foretager sig gennem lokkende syner, er ubetinget det saligste, man kan tænke sig her i verden, men denne drøm må komme på en naturlig måde uden at volde besvær, og den må ledsages af et absolut, legemligt velvære.

Den drøm kan jeg skænke Dem, på betingelse af at De ikke misbruger den."

Forfatteren trak på skulderen:

"Nå, ja, det kender jeg, hashish, opium, det grønne syltetøj, de kunstige paradiser. Jeg har læst Baudelaire og jeg har endda smagt den famøse mikstur, der gjorde mig ganske syg."

Men lægen havde atter sat sig:

"Nej, æter, intet andet end æter, og jeg må endogså tilføje, at I litterære folk, sommetider ligefrem *burde* bruge det."

De tre rigmænd rykkede nærmere. Den ene af dem bad:

"Forklar os virkningerne."

Lægen fortsatte:

"Vi lægger først alle store ord til side, ikke sandt? Jeg taler som læge og ikke som moralist, det er kun nydelsen, jeg beskæftiger mig med. De hengiver Dem dagligt til overdrivelser, der nedbryder Deres helbred. Jeg anviser Dem et nyt nydelsesmiddel, der kun er muligt for intelligente mennesker, ja, jeg kan godt sige: *meget* intelligente mennesker. Det er farligt som alt, hvad der pirrer vore organer, men det er vidunderligt. Jeg må tilføje, at der må en vis forberedelse, det vil sige en vis vane til at kunne føle æterens besynderlige virkninger i hele deres udstrækning.

De er vidt forskellige fra virkningerne af hashish, opium og morfin, og de ophører, så snart indåndingen af medikamentet afbrydes, medens de andre drømmemidlers indflydelse spores i timevis.

Jeg skal forsøge så klart som muligt at analysere, hvad det er, man føler. Men det er ikke nogen let sag, så sarte, næsten ugribelige er disse fornemmelser.

Jeg led en tid af voldsom hovedpine og det var under denne periode, at jeg greb til brugen af dette middel, som jeg senere måske har misbrugt noget.

I hovedet og i nakken havde jeg de ulideligste smerter, min hud brændte og jeg var stærkt febrilsk og urolig. Jeg tog en stor flaske æter, gik i seng og gav mig til langsomt at indånde den.

Da der var gået nogle minutter, troede jeg at høre en ubestemmelig mumlen, der snart gik over til en slags summen og hele mit legemes indre blev så let, så let som luft, der er i færd med at fordampe.

Derpå sænkede der sig over min hjerne en slags sløvhed, et søvnigt velvære til trods for smerterne, som blev ved, men som alligevel hørte op med at være pinlige. Det var blevet en lidelse, som man godt kunne finde sig i, ikke længere den sønderrivende kval, som hele éns forpinte legeme gør oprør imod.

Snart begyndte den besynderlige, men henrivende tomhedsfornemmelse, som jeg havde i brystet, at brede sig til mine lemmer, der også blev lette, så lette, som om kød og knogler var svundet bort fra dem og huden alene var blevet tilbage, lige den nødvendige hud til at kunne sanse nydelsen ved at leve, ved at hvile i dette velvære. Jeg opdagede, at jeg ikke led mere. Også smerten var væk, svundet, dunstet bort. Og jeg hørte stemmer, fine stemmer, to samtaler, uden at kunne forstå meningen. Snart var det kun utydelige lyde, snart opfangede jeg et eller andet ord. Det stod mig dog klart, at det ikke var andet end den stærkere susen for mine øren. Jeg sov ikke, jeg var vågen; jeg forstod, jeg følte, jeg ræsonnerede med en usædvanlig skarphed, klarhed og dybde, og jeg følte en svimmel

glæde, en ejendommelig beruselse, der kom af denne mangedobbelte forøgelse af mine åndsevner.

Det var ikke en drøm som efter hashish, det var ikke opiummens lidt sygelige syner, det var en vidunderlig skærpelse af mine tanker, en helt ny måde at se, dømme og værdsætte livet på tilligemed en vished, en ubetinget overbevisning om, at denne synsmåde var den rette.

Og det gamle billede fra Skriften dukkede pludselig frem for mig. Det forekom mig, at jeg havde spist af kundskabens træ, at alle mysterier afsløredes for mig, at jeg beherskedes af en ny, besynderlig og uomstødelig logik. Argumenter, følgeslutninger, beviser strømmede i massevis ind på mig for i samme øjeblik at blive omstyrtet af et endnu stærkere argument eller bevis. Mit hoved var blevet en idéernes slagmark. Jeg var et overlegent væsen, udrustet med en uovervindelig intelligens, og det voldte mig en umådelig nydelse at fastslå min magt …

Det varede længe, længe. Jeg lå stadig med flasken op for munden og indåndede langsomt. Pludselig opdagede jeg, at den var tom, og det var for mig som en skrækkelig sorg."

De fire herrer bad alle på samme tid:

"Skynd Dem, doktor, skriv os en recept på en liter æter!"

Men lægen satte sin hat på hovedet og svarede:

"Hvad det angår – nej. Gå De til andre, hvis De absolut vil lade Dem forgifte."

Og han gik.

Mine damer og herrer, hvis De har lyst? …

(Novellen Drømme er en længere og enkeltstående udgave af den sidste del af kapitlet "10. april" i "På vandet")

Kagen

For at ingen skal opdage hendes rigtige navn, så lad os sige, at hun hed fru Anserre.

Hun var en af den slags parisiske kometer, der lader som en hale af ild bagefter sig. Hun skrev vers og noveller, havde et poetisk hjerte og var bedårende dejlig. Der kom kun få hos hende, udelukkende fremragende folk, mænd af den slags, man plejer at betegne som fyrster for et eller andet. At blive modtaget hos hende var som et adelsbrev, et intelligensens adelsbrev; i det mindste var det den måde, hendes indbydelse blev betragtet på.

Hendes mand spillede rollen som det strålende himmellegemes beskedne drabant. At være et sådants ægtefælle er ikke en videre behagelig opgave. Han havde imidlertid haft en stor tanke: at danne en stat i staten, at skabe sig sin specielle position, ganske vist en anden rangs position, men det havde mindre at sige. Når hans kone havde sin modtagelsesdag, modtog han således også; han havde sit særlige publikum, der satte ham højt, hørte på ham og skænkede ham mere opmærksomhed, end de skænkede hans blændende livsledsagerinde.

Han havde helliget sig til landbruget, han var salon-agrar. På samme måde findes der salon-generaler – kan alle de, der fødes, lever og dør på Krigsministeriets kontorstole ikke benævnes således? – salon-sømænd – se Marineministeriet – salon-kolonister, osv. Han havde altså studeret landbrug, det vil sige, han havde studeret det til bunds i dets forbindelse med

andre videnskaber, med socialøkonomien, med kunsten – "kunst" får man anrettet med alle saucer, endog de gyselige jernbanebroer kaldes jo "kunstværker". Kort sagt, han var nået til, at der blev sagt om ham: "Det er en dygtig mand!" Han blev citeret i tekniske tidsskrifter og hans kone havde udvirket, at han blev udnævnt til medlem af en kommission i Landbrugsministeriet.

Denne beskedne glorie var ham tilstrækkelig.

Under påskud af, at det var billigere, indbød han sine venner den samme dag, som hans kone modtog sine, og på den måde blandede man sig, eller rettere nej, man dannede to grupper. Fruen opholdt sig med sin eskorte af kunstnere, akademikere og ministre i et slags galleri, der var møbleret og dekoreret i empirestil, herren trak sig i almindelighed med sine agrarer tilbage til en mindre stue, som tjente til rygeværelse, og som fruen ironisk benævnede *landbrugs-salonen*.

De to lejre var skarpt adskilte. Herren, der ikke var spor af skinsyg, trængte dog undertiden ind i akademiet, og der blev udvekslet venskabelige håndtryk; men akademiet foragtede af et godt hjerte landbrugs-salonen, og det var sjældent, at en af videnskabens, åndens eller noget andets fyrste blandede sig med agrarerne.

Disse modtagelser gik for sig uden store anstalter, en kop te og et stykke kage, det var det hele. Til at begynde med havde herren forlangt to kager, en til akademiet og en til agrarerne, men fruen havde med rette indvendt, at en sådan fremgangsmåde alt for tydeligt ville dele selskabet i to lejre, to partier, og herren var ikke trængt nærmere ind på hende. Der blev således kun serveret en eneste kage, som fru Anserre først

bød om til akademiet, og som derpå vandrede ind i landbrugs-salonen.

Denne kage gav snart akademiet anledning til at gøre nogle ejendommelige iagttagelser. Fru Anserre skar den aldrig selv itu, denne rolle tilfaldt altid en eller anden af gæsterne. Betroelsen af dette særlige hverv, der var meget ærefuldt og stærkt eftersøgt, varede kortere eller længere, sommetider hele tre måneder, sjældent mere; og man lagde mærke til, at der til privilegiet at skære kagen itu, syntes at knytte sig en mængde andre fordele, en slags stærkt understreget kongeværdighed eller rettere vicekongeværdighed.

Den regerende forskærer talte højere end alle andre, i en udpræget kommandotone, og var genstand for husfruens hele opmærksomhed.

I krogene og med dæmpet stemme kaldtes disse lykkelige i fortrolighed for "kage-favoritter", og hvert favoritskifte medførte en slags revolution i akademiet. Kniven var et scepter, kagen et emblem og de udvalgte modtog lykønskninger. Agrarerne skar aldrig kagen itu og herren selv var udelukket, skønt også han spiste af den.

Efterhånden blev kagen skåret ud af digtere, malere og romanforfattere. En stor komponist udmålte i længere tid portionerne, indtil han blev afløst af en gesandt. Undertiden satte en mindre kendt, men elegant og feteret forskærer, en af den art mænd, man efter øjeblikkets jargon kalder "sande gentlemen", "fuldblods kavalerer", "dandyer", eller noget andet, sig foran den symbolske kage. Hver af dem viste under sin flygtige regeringstid ægtemanden større agtelse, indtil timen for vedkommendes fald var slået, og han overlod kniven til en

anden og atter blandede sig mellem "den smukke fru Anserres" hale af kurmagere og beundrere.

Denne tingenes tilstand varede længe, længe. Men kometen kan ikke altid blive ved at glimre med den samme glans. Alt ældes her i denne verden, og lidt efter lidt var det, som om forskærernes ivrighed svækkedes. Af og til, når fadet blev rakt dem, syntes de at betænke sig, det tidligere så misundte hverv blev mindre efterstræbt, indehaverne beholdt det mindre længe og så ud til at være mindre stolte af det. Fru Anserre ødslede med smil og elskværdighed, men ak, det var ikke længere så let at få kagen skåret ud. De nyankomne syntes at vægre sig ved det. De gamle favoritter dukkede atter frem, én efter én, som afsatte suveræner, der for en kort tid på ny får magten overdraget. Derefter blev de "udvalgte" sjældnere, meget sjældnere. En hel måned igennem var det – ak, under! – hr. Anserre, der tog sig af kagen, og en aften så man fru Anserre, den smukke fru Anserre, selv skære den ud.

Men det lod til at kede hende meget, og den følgende modtagelsesdag opfordrede hun en af gæsterne så stærkt til det, at han ikke turde afslå hendes opfordring.

Symbolet var imidlertid alt for kendt, og man skelede til hinanden med forfjamskede og ængstelige miner. At skære kagen for var ingenting, men de privilegier, der fulgte med i købet, indgød nu rædsel. Derfor skyndte akademikerne sig også, så snart kagen blev bragt ind, hovedkulds ind i landbrugssalonen som for at krybe i ly bagved ægtemanden, der stod og smilede. Og når fru Anserre med kagen i den ene hånd og kniven i den anden spændt viste sig i døren,

grupperede de sig alle uvilkårligt om manden som for at bede om beskyttelse.

Der hengik atter nogle år. Der var aldrig mere nogen, som skar kagen for, men i følge gammel og indgroet vane så husfruen, som man endnu stadig var så ridderlige at kalde "den smukke fru Anserre", sig søgende om efter en, der ville ofre sig og tage kniven, og hver gang opstod den samme bevægelse omkring hende, en almindelig, behændig og snildt manøvreret flugt for at undgå det tilbud, der var i færd med at komme over hendes læber.

Men en aften blev der indført hos hende et ganske ungt, uskyldigt og uvidende menneske. Han kendte intet til kagens mysterium, og da fru Anserre tog kagefadet fra tjeneren og alle flygtede, blev han derfor ganske roligt stående ved siden af hende.

Hun troede formodentlig, at han vidste besked; hun smilede og i en bevæget tone sagde hun:

"Vil De måske være så elskværdig at skære denne kage for?"

Han svarede galant, idet han henrykt over den ære, der vistes ham, skyndte sig at trække sine handsker af:

"Ja, kære frue, med største fornøjelse!"

På afstand, henne i krogene og i døråbningen ind til landbrugssalonen, sås lutter forbløffede ansigter.

Men da de så, at den nyankomne uden nogen som helst tøven begyndte at skære løs, nærmede de sig ivrigt.

En gammel digter slog spøgende den dumdristige på skulderen.

"Bravo, unge mand!" hviskede han ind i øret på ham.

Alle stirrede nysgerrigt på ham. Selv ægtemanden så overrasket ud. Hvad den unge mand angik, da var han meget forbavset over den opmærksomhed, der pludselig blev vist ham, og især forstod han slet ikke den udprægede elskværdighed, den overdrevne hensyntagen og den stumme erkendtlighed, husets frue behandlede ham med.

Det lader imidlertid til, at han endte med at forstå det.

Hvornår og hvor fandt denne åbenbarelse sted? Ingen ved det, men da han indfandt sig den næste modtagelsesaften, var han forlegen, næsten skamfuld og så sig uroligt omkring.

Det blev tetid. Tjeneren kom ind. Fru Anserre tog smilende fadet og søgte med øjnene efter sin unge ven, men han havde allerede taget flugten så hurtigt, at han ikke var til at se. Hun begav sig afsted for at lede efter ham og hun fandt ham snart inderst inde i agrarernes værelse. Han havde stukket sin arm ind under ægtemandens og forhørte sig ivrigt om de midler, man brugte til at bekæmpe phylloxeraen.

"Kære ven", sagde hun til ham, "vil De ikke være så elskværdig at skære kagen for?"

Han blev rød op over begge øren, stammede og mistede fatningen. Hr. Anserre fik medlidenhed med ham og vendte sig om imod sin kone:

"Å, vil du ikke være så venlig at lade være med at forstyrre os, vi taler om landbrug. Lad du Baptiste sørge for kagen."

Og siden den dag var der aldrig mere nogen, der skar fru Anserres kage itu.

Plejesønnen

Frøken Source havde i sin tid adopteret drengen under meget triste omstændigheder. Hun var den gang seks og tredive år gammel og hendes vansirethed (hun var som barn gledet fra sin barnepiges skød ned i kaminilden og havde fået hele sit ansigt forbrændt, så at hun var hæslig at se på), hendes vansirethed havde bragt hende til at fatte den beslutning, at hun ikke ville gifte sig, da hun ikke ville have, at nogen skulle tage hende for hendes penges skyld.

En af hendes naboersker, der var blevet enke, medens hun var frugtsommelig, døde i barselssengen og efterlod sig ikke en øre. Frøken Source tog den nyfødte til sig, satte ham i pleje, opdrog ham og sendte ham til en kostskole, men lod ham, da han var fjorten år gammel, komme hjem til sig for i sine tomme stuer at have én, som ville holde af hende, pleje hende og forsøde hendes alderdom.

Hun boede i en lille ejendom ude på landet, fire mil fra Rennes. Hun havde givet sin tjenestepige afsked, for nu, da udgifterne siden den forældreløses ankomst var steget til over det dobbelte, kunne hendes tre tusinde francs ikke længere slå til til at ernære tre personer.

Hun gjorde selv rent og lavede maden og lod drengen, som desuden arbejdede i haven, besørge hendes ærinder. Han var blid, frygtsom og kælen. Det voldte hende en rig og inderlig glæde at blive kærtegnet af ham, for det lod ikke til, at han blev overrasket eller lod sig skræmme af hendes grimhed. Han kaldte hende tante og behandlede hende som en moder.

Om aftenen satte de sig begge hen i kaminkrogen og hun lavede slikkerier til ham. Hun varmede vin og ristede en skive brød, og det var et lækkert lille måltid, inden han skulle til sengs. Ofte tog hun ham op på skødet, dækkede ham med kærtegn og hviskede lidenskabelige kæleord til ham. Hun kaldte ham: "Min lille blomst, min engel, min tilbedte skat, min egen juvel." Han fandt sig blidt i det og skjulte sit ansigt mod den gamle jomfrus skulder.

Skønt han nu var næsten femten år, var han blevet ved med at være lille og spinkel og så lidt sygelig ud.

Sommetider tog frøken Source ham med ind til byen på besøg hos to slægtninge, som hun havde, en slags kusiner, der var gifte og boede i en af forstæderne; det var hendes eneste familie. De to kvinder kunne ikke tilgive hende, at hun havde adopteret dette barn – for arvens skyld. Dog modtog de hende med overstrømmende hjertelighed, for de håbede på alligevel at få deres del, en tredjedel formodentlig, hvis arven deltes ligeligt.

Hun var lykkelig, meget lykkelig, hver time på dagen optaget af barnet. Hun købte bøger til ham for at udvikle hans ånd, og han kastede sig lidenskabeligt over dem.

Om aftenen krøb han ikke længere op på hendes skød for som tidligere at kæle for hende, men satte sig skyndsomst hen på sin lille stol foran kaminen og åbnede en af sine bøger. Lampen, der var stillet op på kaminhylden oven over hans hoved, belyste hans krøllede hår og det øverste stykke af panden. Han rørte sig ikke, han så ikke op, han gjorde ikke en bevægelse, han læste, fuldstændig opslugt af de begivenheder, bogen oprullede.

Hun sad foran ham og iagttog ham med et glødende blik, forbavset over hans iver, skinsyg og ofte lige ved at græde.

Af og til sagde hun til ham: "Bliver du ikke træt, min skat?" i det håb, at han ville løfte hovedet og komme hen og kysse hende. Men han svarede ikke en gang, han havde ikke hørt det og ikke forstået det, han anede intet ud over det, som han så på bogens sider.

I løbet af to år slugte han et uberegneligt antal bøger. Hans karakter forandrede sig.

Flere gange efter hinanden bad han frøken Source om penge, som hun gav ham. Men da han stadig forlangte flere, endte hun med at afslå hans bønner, for hun var både ordentlig med sine sager og energisk, og forstod at være fornuftig, når det var nødvendigt.

Ved at blive ved med at tigge hende, lykkedes det ham endnu en gang, en aften, at få en ikke så lille sum af hende, men da han nogle dage senere på ny kom med den samme anmodning til hende, viste hun sig ubøjelig og gav ikke mere efter.

Han lod til at finde sig i det.

Han blev atter rolig ligesom før og kunne sidde hele timer i træk uden at gøre en bevægelse og med nedslåede øjne, hensunket i drømme. Han talte ikke en gang længere med sin plejemoder; det var knapt nok, at han i korte og afvisende sætninger svarede på, hvad hun spurgte ham om.

Alligevel var han sød imod hende og viste hende mange små opmærksomheder; men han kyssede hende aldrig mere.

Når de således om aftenen sad overfor hinanden, hver på sin side af kaminen, tavse og ubevægelige, kunne han undertiden gøre hende bange. Hun ville vække ham, sige noget til ham,

ligegyldigt hvad, for at bringe ham ud af denne tavshed, der virkede skræmmende som mørke i en skov. Men han syntes slet ikke mere at høre hende, og når hun havde talt til ham en femseks gange i træk uden at opnå et ord til svar, skælvede hun i rædsel og følte sig som en stakkels, svag kvinde.

Hvad var der i vejen med ham, hvad foregik der inde i dette lukkede hoved? Når hun havde siddet således to eller tre timer overfor ham, havde hun en fornemmelse af, at hun blev vanvittig, hun var parat til at flygte, løbe ud over markerne bare for at slippe for denne evige og stumme ensomhed på tomandshånd og undgå en ubestemmelig fare, som ikke var hende bevidst, men som hun alligevel følte.

Når hun var helt alene, græd hun ofte.

Hvad var der i vejen med ham? Fremsatte hun et ønske, opfyldte han det øjeblikkelig uden at gøre indvendinger. Trængte hun til et eller andet inde fra byen, tog han straks ind og hentede det. Hun havde ingen grund til at beklage sig over ham, ikke den fjerneste grund! Men alligevel …

Atter et år randt hen og det forekom hende, at den unge mands hemmelighedsfulde karakter havde undergået en ny forvandling. Hun opdagede det, hun følte det, hun gættede det. Hvorledes var det gået for sig? Det kunne være lige meget. Hun var vis på, at hun ikke tog fejl; men det ville have været hende umuligt at sige, hvad det var, der frembragte denne forandring i den besynderlige drengs ukendte tanker.

Det forekom hende, at han indtil da havde været som én, der betænker sig, men nu pludselig havde taget sin beslutning. Denne tanke faldt hende ind en aften, da hun mødte hans blik, et underligt stift blik, som hun ikke før havde set hos ham.

Hvert øjeblik satte han sig nu til at stirre på hende og tog først øjnene til sig, når hun ikke mere kunne holde det ud og sagde:

"Lad dog være med at se således på mig, mit barn!"

Så bøjede han hovedet.

Men så snart hun havde vendt ryggen til, følte hun atter hans blik på sig. Hvor hun gik og stod, forfulgte han hende stadig med sin hårdnakkede stirren.

Mange gange, når hun spadserede i haven, opdagede hun ham pludselig halvt skjult i et buskads, som om han havde stillet sig på lur, og når hun havde sat sig udenfor huset for at stoppe strømper, medens han arbejdede i haven, veg hans spejdende og skulende blik ikke fra hende.

Det hjalp ikke, at hun spurgte ham:

"Hvad er der i vejen med dig, min dreng? I de sidste tre år er du blevet helt forskellig fra før. Jeg kender dig slet ikke igen. Sig mig, hvad du fejler, hvad du tænker, hører du!"

Han svarede ufravigelig i en træt og rolig tone: "Jeg fejler ikke noget, tante."

Bønfaldende trængte hun ind på ham:

"Svar mig dog, barn, svar mig, når jeg taler til dig. Hvis du vidste, hvilken sorg du gør mig, så ville du altid svare mig og lade være med at se således på mig. Er der noget, der piner dig? Sig mig det, så skal jeg trøste dig ..."

Med en ligegyldig mine gik han sin vej, idet han svarede:

"Jeg har jo sagt dig, at der ingenting er."

Han var ikke vokset meget, hans skikkelse lignede stadig et barns, skønt hans ansigtstræk var en voksen mands. De var hårde, men alligevel ligesom ufuldførte. Han syntes

ufuldstændig, ufærdig som et udkast og ængstende som et mysterium. Han var tillukket og uigennemtrængelig og gjorde indtrykket af uafbrudt at beskæftige sig med et virksomt og farligt tankearbejde.

Frøken Source følte godt alt dette, og hun kunne ikke længere sove for lutter angst. Hun kæmpede mod de frygteligste rædsler og det skrækkeligste mareridt. Hun låsede sig inde i sit sovekammer og barrikaderede sin dør, pint og forskræmt.

Hvad var det, hun frygtede for?

Hun vidste det ikke selv.

Hun var bange for alt, for mørket, for væggene, for de figurer, som månelyset dannede, når det faldt gennem de hvide vinduesgardiner! Men først og fremmest var hun bange for ham.

Hvorfor?

Hvad havde hun at frygte? Vidste hun det?

Hun kunne ikke længere blive ved med at leve på den måde! Hun var vis på, at en ulykke truede hende, en skrækkelig ulykke.

En morgen listede hun sig i al hemmelighed hjemme fra og tog ind til byen, ind til sine slægtninge. Stønnende fortalte hun det alt sammen. De to kvinder troede, at hun var blevet vanvittig, og søgte at berolige hende.

Hun sagde:

"Hvis I vidste, hvor han ser på mig fra morgen til aften! Han har ikke øjnene fra mig! Der er øjeblikke, hvor jeg har lyst til at råbe om hjælp, til at kalde på naboerne, så angst er jeg! – Men hvad skulle jeg sige til dem? Han gør ikke andet end at se på mig."

De to kusiner spurgte:

"Er han nogensinde brutal overfor dig? Svarer han dig grimt?"

Hun fortsatte:

"Nej, aldrig. Han gør alt, hvad jeg vil; han arbejder flittigt, han er stille og fornuftig, men jeg kan ikke længere holde det ud af skræk. Der er noget, han går og brygger på, det er jeg overbevist om, fuldt og fast overbevist om. Jeg vil ikke længere blive ved med at leve alene med ham derude på landet."

De to slægtninge, som var blevet ganske forfjamskede, forestillede hende, at folk ville undre sig og ikke forstå hendes bevæggrunde, og de rådede hende til at fortie sin frygt og sine planer. De gjorde dog intet for at få hende fra at flytte ind til byen, for de håbede, at hele arven derved skulle falde tilbage til dem.

De lovede hende endog, at de ville hjælpe hende med at få ejendommen solgt og finde et andet hus i nærheden af dem.

Frøken Source gik lige hjem. Men hendes sind var så oprørt, at hun fo'r sammen ved den mindste lyd, og at den mindste sindsbevægelse fik hendes hænder til at ryste.

To gange til henvendte hun sig til sine slægtninge for at rådføre sig med dem og var nu fast besluttet på ikke at ville blive længere i sin ensomt liggende bolig. Endelig opdagede hun i forstaden et lille hus, som passede for hende, og som hun i al hemmelighed købte.

Kontrakten blev underskrevet en tirsdag morgen, og frøken Source tilbragte resten af dagen med at gøre de nødvendige forberedelser til indflytningen.

Klokken otte om aftenen steg hun op i dagvognen, der i en kilometers afstand kørte forbi hendes hus. Hun lod den standse på det sted, hvor kusken plejede at sætte hende af.

Kusken piskede atter på hestene og råbte:

"God nat, frøken Source, god nat!"

Hun svarede, idet hun begyndte at gå:

"God nat, Joseph."

Den næste dag lagde postbuddet, da han ved halvottetiden kom gående med brevene til landsbyen, mærke til, at der på tværvejen, ikke langt fra hovedlandevejen, var store og endnu ganske friske blodpletter. Han sagde til sig selv: "Nå, det er nok en eller anden drukkenbolt, der har haft næseblod." Men en halv snes skridt længere fremme fandt han et ligeledes blodplettet lommetørklæde. Han tog det op. Det var af fint lærred, og grebet af en uhyggelig anelse gik han til grøften, hvor han fik øje på en underligt udseende genstand.

Det var frøken Source, der lå nede på bunden af grøften med overskåret strube.

En time senere var gendarmerne, forhørsdommeren og mange andre autoriteter samlet omkring liget og i fuld gang med undersøgelserne.

De to kusiner, der blev tilkaldt som vidner, fortalte om den gamle piges angst og om hendes planer.

Den forældreløse blev arresteret. Lige siden plejemoderens død havde han grædt fra morgen til aften som et i det mindste tilsyneladende bytte for den heftigste sorg.

Han beviste, at han havde tilbragt aftenen lige til klokken elleve i en café. Ti mennesker havde set ham og var blevet der, lige indtil han gik.

Kusken på dagvognen erklærede, at han havde sat ofret af på landevejen mellem klokken halv ti og ti. Forbrydelsen kunne kun være begået på vejen fra hovedlandevejen og til huset, altså senest lidt over ti.

Den anklagede blev frikendt.

Et testamente, som allerede var af gammel dato, og som befandt sig hos en notar i Rennes, indsatte ham til universalarving. Han arvede det hele.

I lange tider holdt egnens folk sig på afstand af ham, for de mistænkte ham stadig. Hans hus, der havde været den myrdedes, blev betragtet som forbandet. På gaden gik man langt uden om ham.

Men han viste sig så godmodig, så åbenhjertig, så ligefrem, at man lidt efter lidt glemte den skrækkelige beskyldning. Han var gavmild og hjælpsom og undså sig ikke for at tale med de fattigste om alt muligt, lige så meget de ville.

Notaren, hr. Rameau, var en af de første, der, overbevist af hans smilende veltalenhed, skiftede mening om ham. En aften efter en middag hos skatteopkræveren erklærede han:

"En mand, som kan tale med en sådan lethed, og som altid er i godt humør, kan ikke have en sådan forbrydelse på samvittigheden."

Slået af dette argument gav de tilstedeværende sig til at overveje sagen og kom i tanker om de lange samtaler, de havde ført med denne samme mand, der næsten med magt standsede dem på vejen for at meddele dem sine idéer, der tvang dem til at komme indenfor, når de gik forbi hans have, der kom med endnu bedre vittigheder end gendarmeriløjtnanten selv og var i

besiddelse af en så smittende munterhed, at man ikke kunne bare sig for altid at le, når man var sammen med ham.

Alle døre åbnede sig for ham.

Og nu er han sognerådsformand.

En nytårsgave [Note 1)]

Efter at Jacques de Randal havde spist til middag alene og hjemme hos sig selv, gav han sin kammertjener lov til at gå og satte sig hen ved sit skrivebord for at skrive breve.

Han plejede altid at afslutte året på samme måde, alene, skrivende og drømmende. Han lod alt, hvad der var hændt siden sidste nytårsaften, alt, hvad der var afsluttet og alt, hvad der var dødt, passere revy for sig, og efterhånden som hans venners ansigter dukkede frem for ham, skrev han nogle ord, en hjertelig nytårshilsen til dem.

Han satte sig altså, lukkede en skuffe op, tog et kvindeportræt, så nogle sekunder på det og kyssede det. Så lagde han det ved siden af sit brevpapir og begyndte:

> "Kære Irene!
> Du må for lidt siden have modtaget den lille erindring, som jeg har sendt dig. Jeg har i aften lukket mig inde for at sige dig ..."

Pennen standsede. Jaques rejste sig og gav sig til at gå op og ned ad gulvet. I ti måneder havde han haft en elskerinde, ikke en elskerinde som så mange andre, en tilfældig kvinde fra gaden eller fra kulisserne, men en kvinde, som han elskede og havde erobret. Han var ikke længere nogen ung mand, skønt han endnu var i sin bedste alder, og han så klart, praktisk og alvorligt på livet.

Altså gav han sig til at opgøre sin kærligheds balance, på samme måde som han hvert nytår opgjorde en balance over

forsvundne og nye venner, over de begivenheder og de mennesker, der i årets løb var kommet ind i hans tilværelse.

Den første elskovsglød var slukket og med samme præcision som en forretningsmand, der regner sammen, spurgte han sig selv, hvad han i sit hjerte følte overfor hende, og hvorledes disse følelser ville blive i fremtiden.

Han fandt en stor og dyb kærlighed, skabt af ømhed, taknemmelighed og de tusinde små tilknytningstråde, der sammenhæfter et langt og stærkt elskovsforhold.

En pludselig ringen fik ham til at fare sammen.

Han betænkte sig. Skulle han lukke op? Men så sagde han til sig selv, at på en nytårsaften skal man altid lukke op, lukke op for det ukendte, der går forbi og banker på, lige meget hvad det er.

Han tog altså et lys, gik ud i forstuen, skød slåen fra, drejede nøglen om, åbnede døren og fik øje på sin elskerinde, der, bleg som døden, stod uden for og støttede sig til væggen.

Han stammede:

"Hvad er der i vejen?"

Hun svarede:

"Er du alene?"

"Ja."

"Uden tjenestefolk?"

"Ja."

"Og du skulle ikke ud?"

"Nej."

Hun gik indenfor som én, der kender huset. Så snart hun var kommet ind i dagligstuen, sank hun sammen på divanen,

dækkede sit ansigt med sine hænder og gav sig voldsomt til at græde.

Han havde lagt sig på knæ foran hende og søgte at skyde hendes arme til side for at komme til at se hendes øjne, mens han gentog:

"Irene, Irene, hvad er der i vejen? Jeg bønfalder dig, sig mig, hvad der er i vejen?"

Endelig, midt i sin gråd, stammede hun:

"Jeg kan ikke blive ved at leve på den måde."

Han forstod ikke, hvad hun mente:

"Leve på den måde? ... Hvorledes? ..."

"Ja. Jeg kan ikke længere leve på den måde ... hjemme ... Å, du ved ikke ... Jeg har aldrig sagt noget til dig ... men det er skrækkeligt ... Jeg kan ikke mere ... det er ikke til at holde ud ... i dag har han slået mig ..."

"Hvem ... din mand?"

"Ja, ... min mand."

"Åh!"

Han blev forbavset, for han havde aldrig haft den mindste anelse om, at hendes mand kunne være brutal. Det var en mand, som hørte til det bedste selskab, og som tilbragte sin tid i klubben, til hest, i kulisserne og i fægtesalen. Han var kendt, omtalt og skattet over alt, for han havde en ridderlig og elegant optræden og den mangel på kundskaber og virkelig intelligens, der er nødvendig for at tænke som alle velopdragne folk tænker og have ærbødighed for alle de fornødne fordomme.

Tilsyneladende tog han sig så meget af sin kone, som det nu en gang er skik og brug mellem rige og fornemme mennesker. Han beskæftigede sig passende med hendes ønsker, hendes

helbred og hendes toiletter og lod hende forresten have sin fuldkomne frihed.

Randal havde som Irenes ven ret til det venskabelige håndtryk, enhver ægtemand med levemåde skylder sin kones omgang. Da Jacques efter i nogen tid have været vennen blev elskeren, blev hans forhold til manden, som det sig hør og bør, endnu hjerteligere.

Han havde aldrig set eller anet det mindste uvejr i dette hus, og han var derfor ganske forfjamsket over denne uventede afsløring.

Han spurgte:

"Hvorledes er det kommet? Fortæl mig det hele."

Hun fortalte en lang historie, hele sit livs historie fra den dag, hun blev gift. Den første kløft, som opstod over en ubetydelighed, og som dag for dag blev dybere mellem to ganske modsatte karakterer.

Derefter var det kommet til skænderier og en fuldstændig adskillelse, ikke udadtil, men indadtil, og derpå var hendes mand begyndt at vise sig udæskende, pirrelig og heftig. Nu var han skinsyg, skinsyg på Jacques, og samme dag, efter en scene, havde han slået hende.

Hun tilføjede fast:

"Jeg vil ikke hjem til ham mere. Gør med mig, hvad du vil."

Jacques havde sat sig lige overfor hende, deres knæ rørte ved hinanden. Han tog hendes hænder:

"Kære veninde, du står i begreb med at gøre en uoprettelig dumhed. Hvis du vil forlade din mand, må du først sørge for, at uretten kommer på hans side, således at din stilling som kvinde, som uangribelig kvinde, ikke bliver rokket."

Hun tilkastede ham et uroligt blik:

"Hvad råder du mig da til?"

"Til at gå hjem og til at finde dig i samlivet med ham, indtil du kan opnå enten en separation eller en skilsmisse, hvor du står med palmerne i hænderne."

"Er det ikke lidt fejt, hvad du dér råder mig til?"

"Nej, det er klogt og fornuftigt. Du indtager en høj social stilling, du har et navn, du må bevare, venner, du må beholde, og en slægt, du må skåne. Det må du ikke glemme og ikke sætte det alt sammen overstyr ved en ubesindighed."

Hun rejste sig og sagde heftigt:

"Det er lige meget, jeg kan ikke mere. Det er forbi, det er forbi, det er forbi!"

Hun lagde sine hænder på sin elskers skulder og så ham dybt ind i øjnene:

"Elsker du mig?"

"Ja."

"Er det sandt?"

"Ja."

"Så behold mig."

Han udbrød:

"Beholde dig? Her? Hos mig? Er du forrykt! Så ville du jo være fortabt, uhjælpelig fortabt! Du må være forrykt!"

Langsomt og højtideligt som en kvinde, der føler vægten af sine ord, svarede hun:

"Hør mig nu en gang, Jacques, han har forbudt mig at se dig oftere, og jeg vil ikke spille den komedie at gå til dig bag hans ryg. Enten må du miste mig eller tage mig."

"Ja, men kære Irene, sørg for at få skilsmisse, så gifter vi os."

"Ja, vi kan gifte os om … to år, allertidligst. Din kærlighed er tålmodig."

"Herregud, tænk dog over det! Hvis du bliver her, kommer han i morgen og henter dig hjem, for han er ægtemanden, og han har retten og loven på sin side."

"Jeg beder dig ikke om at beholde mig her hos dig, Jacques, men om at tage mig med dig, ligegyldigt hvorhen. Jeg troede, at du elskede mig højt nok til det. Jeg har taget fejl. Farvel."

Hun vendte sig om og gik hen imod døren, så hurtigt, at han først i sidste øjeblik kunne gribe hende.

"Men så hør dog, Irene …"

Hun slog om sig og ville intet høre. Hendes øjne stod fulde af tårer, og hun gentog:

"Lad mig være … lad mig være … lad mig være …"

Han tvang hende til at sætte sig og knælede på ny ned foran hende. Ved at dynge fornuftgrunde på fornuftgrunde søgte han at få hende til at forstå det vanvittige og farlige i hendes plan. Han glemte intet af, hvad der kunne siges for at overbevise hende; i selve sin kærlighed ledte han efter overtalelsesgrunde.

Da hun blev ved at sidde lige stiv og stum, bad han hende, tiggede hende om at høre på ham, tro ham og følge hans råd.

Først da han havde talt ud, nøjedes hun med at svare:

"Er du nu til sinds at lade mig gå? Slip mig, at jeg kan rejse mig."

"Men så hør dog, Irene!"

"Vil du slippe mig!"

"Irene … er din beslutning uigenkaldelig?"

"Vil du slippe mig!"

"Sig mig blot, om din beslutning, din vanvittige beslutning, som du bittert vil komme til at fortryde, er uigenkaldelig?"

"Ja … slip mig."

"Så bliv. Du ved godt, at dit hjem er her. Vi rejser i morgen tidlig."

Hun rev sig løs og rejste sig.

"Nej," sagde hun hårdt, "det er for sent. Du skal ikke gøre noget, du ikke anser for rigtigt. Jeg vil ikke tage imod noget offer."

"Bliv. Jeg har gjort, hvad jeg kunne gøre, jeg har sagt, hvad jeg burde sige. Jeg har ikke længere noget ansvar overfor dig. Min samvittighed er rolig. Sig mig, hvad du ønsker, og jeg skal adlyde."

Hun satte sig atter, så længe på ham og sagde så i en fuldstændig rolig tone:

"Forklar mig alt."

"Hvilket? Hvad vil du have, at jeg skal forklare?"

"Alt … alt, hvad du har tænkt for således at forandre din beslutning. Bagefter vil jeg se, hvad jeg bør gøre."

"Men jeg har slet ikke tænkt noget som helst. Det var min pligt at gøre dig forståeligt, at du var i færd med at begå en galskab. Du fremturer i den, og jeg forlanger at få min del i galskaben, ja, jeg fordrer det oven i købet."

"Det er ikke naturligt at skifte mening så hurtigt."

"Hør nu, kære Irene, det drejer sig aldeles ikke om noget offer. Den dag, da jeg forstod, at jeg elskede dig, sagde jeg til mig selv dette, som alle forelskede i det samme tilfælde burde sige til sig selv.

Den mand, der elsker en kvinde, der bestræber sig for at erobre hende, der besejrer hende og tager hende, indgår overfor sig selv og overfor hende en hellig forpligtelse. Det drejer sig naturligvis om en kvinde som dig og ikke om en kvinde med et allemandshjerte.

Ægteskabet, der har sit store sociale værd, sit store legale værd, har i mine øjne, i betragtning af de omstændigheder, det som regel finder sted under, kun et yderst ringe moralsk værd.

Når derfor en kvinde, som kun ved det juridiske bånd er bundet til en mand, hun ikke elsker og ikke kan elske, og hvis hjerte altså er frit, møder en mand, hun synes om, og giver sig hen til ham, og når denne mand, uden at være bundet af noget andet forhold, tager hende på denne måde, er de ved dette frie og gensidige samtykke meget mere forpligtede overfor hinanden, end hvis de havde mumlet et "Ja" foran borgmesterens skærf.

Jeg mener, at hvis de begge to er i besiddelse af nogen æresfølelse, så bør deres forbindelse være inderligere, stærkere og sundere, end om den var blevet beseglet af alle sakramenter.

Denne kvinde sætter alt på ét kort. Og fordi hun giver alt, sit hjerte, sit legeme, sin sjæl, sin ære, sit liv, fordi hun har forudset alle ulykker, alle farer, alle katastrofer, fordi hun vover en dristig, en uforfærdet handling, fordi hun er forberedt og besluttet på at trodse alt, hendes mand, der kan dræbe hende, og verden, som kan forstøde hende – derfor må man respektere hende i hendes ægteskabelige utroskab, og derfor må hendes elsker, der, når han tager hende, også bør have forudset alt, foretrække hende frem for alt andet, hvad der så hænder. Jeg har intet mere at sige. Jeg har først talt som den kloge mand,

der havde den pligt at advare dig, nu er der kun manden, som elsker dig, tilbage. Befal over mig."

Strålende lukkede hun hans mund med sine læber og hviskede ganske sagte:

"Det var ikke sandt, min elskede, der er intet i vejen, min mand aner ikke det mindste. Men jeg ville se, jeg ville vide, hvad du ville gøre … jeg ville have min nytårsgave … en anden nytårsgave end det halsbånd, du har sendt mig. Du har givet mig den. Tak … tak … å Gud, hvor jeg er tilfreds!"

En kærlighedshistorie

Havet lå blankt og roligt, næsten umærkelig kruset af den voksende flod, og på molen var hele Havres befolkning samlet for at se skibene komme ind.

Der var nok af dem, nogle, de store dampere, var kronede af en røgsky, andre, sejlskibene, der blev trukket af næsten usynlige bugserbåde, rankede som bladløse træer deres nøgne master mod himlen.

Fra alle horisontens hjørner kom de hastende hen imod havnens snævre munding, der slugte alle disse kolosser, og de stønnede, hvinede, fløjtede og udspyede damp til alle sider.

To unge officerer slentrede frem og tilbage på den menneskefyldte mole, udvekslede hilsner og stod af og til stille for at passiare.

Pludselig tog den højeste af dem, Paul d'Henricel, et fast tag om sin kammerat, Jean Renoldis arm og hviskede:

"Tys, der er fru Poinçot, se nu på hende, jeg forsikrer dig, at hun låner dig øjne."

Hun kom gående ved sin mand, en rig skibsrheders arm. Det var en kvinde på omtrent en fyrre år, hun var endnu meget smuk, lidt svær, men takket være sit embonpoint lige så frisk, som om hun var tyve. Mellem sine venner blev hun kaldt "Gudinden" på grund af sin stolte holdning, sine store sorte øjne og hele sin fornemme fremtræden. Som kvinde var hun uangribelig, end ikke den løseste mistanke havde nogensinde strejfet hende. Hun blev fremhævet som et mønster på en

hæderlig, retsindig og værdig hustru, og aldrig havde nogen mand vovet blot at tænke på hende.

Men i den sidste måned var Paul d'Henricel hårdnakket blevet ved at forsikre sin ven, Renoldi, at fru Poinçot sendte ham ømme øjekast. Han gjorde alt for at overbevise vennen om det:

"Du kan stole på, at jeg ikke tager fejl. Jeg ser ganske klart, hun elsker dig, hun elsker dig lidenskabeligt, således som en kysk kvinde, der aldrig før har kendt kærligheden, elsker. Fyrre år er en forfærdelig alder for hæderlige kvinder, som har sanser; de bliver fuldstændig vanvittige og er parate til at begå de største dårskaber. Hun her er ramt, min gode, hun er som en såret fugl, og det varer ikke længe, inden hun falder – i dine arme … Pas nu på, så skal du selv se."

Den statelige kvinde, der gik bag efter sine døtre, to småpiger på tolv og femten år, blegnede pludselig, da hun fik øje på officeren. Hun fæstede et glødende blik på ham og syntes ikke mere at se noget som helst omkring sig, hverken sine børn, sin mand eller menneskemængden. Hun gengældte de to unge menneskers hilsen uden at slå øjnene ned, og i hendes blik flammede en sådan lidenskab, at en tvivl omsider sneg sig ind i løjtnantens sind.

Hans ven mumlede:

"Det vidste jeg. Så du det nu? Død og pine, hvor du er heldig. Hun er skam endnu et flot stykke fruentimmer!"

Men Jean Renoldi brød sig ikke om at indlede en kærlighedsintrige med en dame af det gode selskab. Han brød sig ikke meget om elskovens glæder; han satte først og

fremmest pris på en rolig og magelig tilværelse og nøjedes med de tilfældige eventyr, en ung mand altid oplever. Alt det tilbehør af sentimentalitet, opmærksomheder og kærlighedsforsikringer, som en virkelig dame fordrer, hadede han. Selv den letteste lænke, der sammenkæder et sådant forhold, gjorde ham bange. Han sagde:

"Når der er gået en måned, er jeg led og ked af det hele og må af høflighed tvinge mig til tålmodighed et halvt år endnu."

Tanken om et brud fyldte ham med rædsel, han kunne ikke udholde den forladte kvindes scener, gråd og krampagtige påhæng.

Han undgik derfor at møde fru Poinçot.

Men en dag kom han til at sidde ved siden af hende til en middag, og hele tiden følte han hendes glødende blik, der trængte gennem hans hud, helt ind i sjælen på ham. Deres hænder mødtes og næsten uvilkårligt trykkede de hinanden. Det var allerede begyndelsen til en kærlighedsforståelse.

Mod sin vilje blev han ved med at træffe sammen med hende. Han følte, at hun elskede ham, og han blev rørt. En slags forfængelig medynk med denne kvindes heftige lidenskab voksede frem hos ham. Han lod sig altså tilbede og nøjedes med simpelthen at være ridderlig og opmærksom i det håb, at det hele ville indskrænke sig til uskyldigt sværmeri.

Men en dag arrangerede hun et stævnemøde, for at de kunne ses og tale mere frit sammen, sagde hun. Han kom, og dånende sank hun i hans arme; han blev tvunget til at være hendes elsker.

Det varede i et halvt år. Hun elskede ham med en fanatisk, åndeløs kærlighed. Hun stængte sig inde i denne vanvittige lidenskab og tænkte ikke på noget som helst andet. Hun havde givet sig hen, fuldt ud, sit legeme, sin sjæl, sit rygte, sin stilling, sin lykke, alt havde hun kastet ind i sit hjertes flammer, ligesom man kaster alle sine kostbarheder ind i et offerbål.

Han havde for længe siden fået nok af hende og længtes tilbage til de erobringer, en smuk løjtnant som han så let erhverver sig; men han var bundet, bastet, fanget.

Hvert øjeblik sagde hun til ham:

"Jeg har givet dig alt, hvad kan du forlange mere?"

Han havde mest lyst til at svare:

"Men jeg bad dig jo ikke om noget, og jeg så helst, at du tog tilbage, hvad du har givet mig."

Uden at bryde sig om, at hun kunne blive set, at hun satte sit rygte på spil, kom hun hver aften hen til ham, bestandig mere brændende af elskov. Hun styrtede sig i hans arme, omslyngede ham, knugede ham ind til sig og overøste ham med hede kys, der kedede ham ganske forfærdeligt.

I en træt tone sagde han til hende:

"Så, så, vær nu fornuftig."

Hun svarede:

"Jeg elsker dig."

Og hun faldt på knæ og blev liggende foran ham i en tilbedende stilling. Hendes vedhængende sværmeriske blikke fik ham til sidst aldeles rasende, og han gjorde forsøg på at få hende til at rejse sig:

"Så, sæt dig hos mig, lad os snakke sammen."

Hun mumlede:

"Nej, lad mig være."

Og hun blev liggende, hensunken i ekstase.

Han sagde til sin ven d'Henricel:

"Jeg forsikrer dig, jeg kunne slå hende. Jeg vil ikke vide af hende mere, jeg vil ikke. Det må holde op og det nu, lige straks!"

Han tav, og lidt efter tilføjede han:

"Hvad råder du mig til at gøre?"

Vennen svarede:

"Bryd!"

Renoldi trak på skulderen:

"Ja, det kan du sagtens sige, men tror du, at det er let at bryde med en kvinde, der piner én med opmærksomheder, overdænger én med hensyn og forfølger én med sin ømhed, en kvinde, der ikke bekymrer sig om andet end at behage én og ikke har anden uret end at have givet sig hen til én mod éns vilje."

Men en morgen kom der befaling om, at regimentet skulle skifte garnison. Renoldi gav sig til at danse af glæde. Han var frelst, frelst uden scener, uden skrig, frelst! … Det gjaldt kun om at have tålmodighed endnu to måneder! … Frelst!

Om aftenen kom hun hen til ham, endnu mere eksalteret end ellers. Hun havde hørt den forfærdelige nyhed, og uden at tage sin hat af tog hun hans hænder, trykkede dem nervøst, så ham ind i øjnene og sagde med en sitrende og besluttet stemme:

"Du skal bort, jeg ved det. Først knuste det min sjæl, men så forstod jeg, hvad jeg havde at gøre. Jeg betænkte mig ikke længere. Jeg kommer for at give dig det største bevis på min kærlighed, som en kvinde kan give: jeg følger med dig. For din skyld forlader jeg min mand, mine børn, min familie. Jeg giver

slip på alt, men jeg er lykkelig, jeg har en følelse af, at jeg på ny giver mig hen til dig. Det er det sidste og største offer; jeg er din for evigt!"

Det løb ham koldt ned ad ryggen, og han blev grebet af et dumpt raseri, den svages vrede. Alligevel tvang han sig til at være rolig, og i en uegennyttig tone med en blid og indsmigrende stemmeklang afslog han at tage imod hendes offer, forsøgte at neddæmpe hende, at tale hende til fornuft, at få hende til at indse sin galskab. Hun stirrede ham med sine sorte øjne lige ind i ansigtet og hørte på ham uden at svare, medens et foragteligt træk krusede hendes læber. Da han var færdig, sagde hun blot:

"Du er altså fej, når det kommer til stykket? Du hører til dem, som forfører en kvinde og bagefter for det mindste lunes skyld forlader hende?"

Han blev bleg og gav sig til at ræsonnere forfra. Han viste hende, hvorledes de lige til deres død ville komme til at lide under følgerne af en sådan handling, deres liv ville være ødelagt, alle døre stængt for dem …

Hun svarede hårdnakket:

"Hvad betyder det, når man elsker hinanden!"

Til sidst brød han ud:

"Nå, så skal du høre sandheden … Jeg vil ikke. Forstår du? Jeg vil ikke have det, jeg forbyder dig det."

Og han lod sig rive med af det nag, han så længe havde båret på, og udøste sit hjerte:

"Jeg er min salighed længe nok blevet elsket mod min vilje, det manglede bare, at jeg nu skulle tage dig med. Nej, ellers tak, nu skal det være slut!"

Hun svarede ikke, men hendes ligblege ansigt trak sig langsomt og smerteligt sammen, som om alle nerver og alle muskler blev vredet forkert. Så gik hun uden at sige farvel.

Samme nat tog hun gift. I otte dage troede man, at hun var fortabt. Sladderen tog fart, man beklagede hende og undskyldte hendes brøde på grund af voldsomheden af hendes lidenskab, for selv de mest forkastelige følelser kan få et så heroisk præg, at man tilgiver, hvad der burde fordømmes. En kvinde, der tager livet af sig, er næsten ikke mere en ægteskabsbryderske. Og der rejste sig snart en slags almindelig misbilligelse, en stærk dadlende stemning mod løjtnant Renoldi, som nægtede at se hende igen.

Der blev fortalt, at han havde forladt hende, forrådt hende, pryglet hende. Obersten, der var opfyldt af medlidenhed, kom med en diskret hentydning til sin underordnede, og Paul d'Henricel gik op til sin ven:

"Fy for fanden, min gode, man lader ikke en kvinde dø på den måde. Det er ikke fint."

Renoldi blev ude af sig selv og befalede vennen, der brugte udtrykket: *en nederdrægtighed*, at tie. De duellerede. Til almindelig tilfredshed blev Renoldi såret og måtte i længere tid holde sengen.

Hun fik det at vide og elskede ham blot endnu højere, for hun troede, at det var for hendes skyld, han havde duelleret. Men da hun endnu ikke var rask nok til at gå ud, fik hun ham ikke mere at se, inden regimentet forlod byen.

Han havde været tre måneder i Lille, da han en morgen fik besøg af en dame, en søster til hans tidligere elskerinde.

Fru Poinçot havde gennemgået de frygteligste lidelser og forgæves kæmpet imod en fortvivlelse, som hun ikke havde kunnet overvinde. Nu lå hun for døden. Hendes dage var talte, der var intet håb. Hun ville så gerne se ham, blot et minut, et eneste minut, inden hun for bestandig lukkede sine øjne.

Afstanden og tiden havde mildnet den unge mands vrede og fået ham til at glemme sin lede. Han blev rørt, fældede tårer og tog til Havre.

Hun lå tilsyneladende i dødskamp. Man lod dem være alene, og da han stod overfor den døende, som han mod sin vilje havde forbrudt sig imod, fik han et anfald af skrækkelig sorg. Han hulkede og kyssede hende så ømt og kærligt, som han aldrig før havde kysset hende.

Han stammede:

"Nej, nej, du skal ikke dø, du skal blive rask, og vi vil elske hinanden … vi vil elske hinanden … altid."

Hun mumlede:

"Er det sandt? Elsker du mig?"

Og i sin grænseløse fortvivlelse lovede og svor han, at han, når hun blev rask, ville vente på hende, og rystet af medlidenhed kyssede han atter og atter de tynde og gennemsigtige hænder, medens den stakkels kvindes hjerte bankede vildt og uregelmæssigt.

Den næste dag vendte han tilbage til sin garnison.

Seks måneder senere kom hun til ham, ældet og ganske ukendelig, men mere forelsket end nogensinde.

Forvirret og rådvild genoptog han forholdet. Men da de levede som et par mennesker, loven har forenet, blev den samme oberst, der havde forarget sig over, at Renoldi svigtede

hende, forarget over dette illegitime samliv, som var uforeneligt med det gode eksempel, et regiments officerer bør give. Han advarede først sin underordnede; da det ikke frugtede, erklærede han, at han måtte tage sine forholdsregler, og Renoldi indgav sin afskedsbegæring, De slog sig ned i en villa ved bredden af Middelhavet, de elskendes klassiske hav.

Tre år gik hen. Renoldi var overvundet og gik lydigt under åget, vænnet til denne udholdende og uforanderlige ømhed. Hendes hår var nu blevet hvidt.

Han betragtede sig selv som en færdig, en udslidt mand. Ethvert håb, enhver livsbane, enhver tilfredsstillelse, enhver glæde var udelukket for ham.

En morgen blev der overrakt ham et kort, hvorpå der stod: "Joseph Poinçot, skibsrheder, Havre." – Det var ægtemanden! Ægtemanden, som intet havde sagt, som havde forstået, at det ikke er til nogen nytte at kæmpe imod en kvindes fikse idéer. Hvad ville han?

Han ventede ude i haven, da han ikke havde villet gå ind i villaen. Han hilste høfligt, men ville ikke sætte sig, ikke en gang på en bænk i en af alléerne. Langsomt og tydeligt forklarede han årsagen til sit besøg:

"Jeg er ikke kommet for at rette bebrejdelser imod Dem; jeg ved alt for godt, hvorledes det hele er gået for sig. Jeg har … vi har … måttet finde os i … i en slags … en slags skæbne. Jeg ville aldrig have forstyrret Dem her i Deres tilflugtssted, hvis ikke forholdene havde forandret sig. Jeg har to døtre. Den ene af dem, den ældste, elsker en ung mand og bliver genelsket. Men hans familie modsætter sig deres ægteskab på grund af den situation, hvori … hvori min datters moder befinder sig. Jeg

føler ingen vrede, og jeg bærer ikke noget nag, men jeg tilbeder mine børn. Jeg kommer derfor for at bede Dem om at give mig min … min hustru tilbage. Jeg håber, at hun endnu i dag vil samtykke i at rejse med mig til mit … til *sit* hjem. Hvad mig angår, så vil jeg for mine døtres skyld … lade, som om jeg har glemt alt."

Det gav et voldsomt sæt i Renoldi, og han gennemstrømmedes af en vanvittig fryd, som når en dødsdømt får at vide, at han er blevet benådet.

Han stammede:

"Ja, selvfølgelig … naturligvis … De må endelig tro, min herre, at også jeg … jeg … uden tvivl … det er det rigtige … det er det eneste rigtige."

Han havde lyst til at gribe begge den andens hænder, slutte ham i sine arme og kysse ham på kinderne.

Han fortsatte:

"Gå dog endelig indenfor. Der er køligere inde i dagligstuen. Vær så god at tage plads, så skal jeg hente hende."

Denne gang gjorde Poinçot ikke længere nogen modstand, men satte sig.

Renoldi fo'r i spring op ad trappen. Da han stod uden for sin elskerindes dør, tvang han sig til at være rolig, og trådte med et højtideligt ansigt ind til hende.

"Der er nogen dernede, som vil tale med dig," sagde han, "det er en meddelelse angående dine døtre."

Hun sprang op:

"Mine døtre? Hvad er det? Er der sket noget? De er da ikke døde?"

Han svarede:

"Nej, men der er opstået en vanskelighed, som du alene kan udjævne."

Hun hørte ikke mere, men skyndte sig ned ad trappen.

Beklemt sank han ned på en stol og ventede.

Det varede længe, meget længe. De begyndte at blive højrøstede, og deres stemmer lød skændende op gennem loftet. Resolut tog han sit parti og gik ned til dem.

Fru Poinçot stod op med hånden på dørhåndtaget, rasende og parat til at gå sin vej, medens hendes mand holdt hende tilbage ved kjolen og blev ved at gentage:

"Ja, men forstår du da ikke, at det er for vore døtres, for dine døtres, for vore børns skyld!"

Hun svarede hårdnakket:

"Jeg tager ikke tilbage til Dem."

Renoldi opfattede straks situationen, vaklende nærmede han sig og stammede:

"Hvad for noget? Vil hun ikke?"

Hun vendte sig om imod ham og sagde, idet hun af en slags blufærdighed i sin legitime ægtefælles nærværelse lod være at sige Du til ham:

"Ved De, hvad han forlanger af mig? Han vil have, at jeg skal vende tilbage under hans tag!"

Og med en uhyre foragt for den mand, der næsten knælende bønfaldt hende, slog hun en hånlig latter op.

Med en fortvivlet energi som en spiller, der sætter alt på sit sidste kort, gav Renoldi sig til at tale de stakkels unge pigers sag, ægtemandens sag, sin egen sag. Da han endelig afbrød sig selv for at lede efter nye beviser, mumlede Poinçot, der havde

opbrugt alle sine talegaver, idet han af gammel vane uvilkårligt brugte hendes fornavn:

"Herregud, Delphine, tænk dog på pigebørnene!"

Hun omfattede dem begge med et blik, der udtrykte den mest ophøjede foragt, så rev hun døren til trappen op og råbte hånligt til dem:

"I er to uslinge!"

Da de var blevet alene, stod de et øjeblik og så på hinanden. De var begge lige nedslåede og lige modløse. Poinçot tog sin hat op, der var trillet hen ad gulvet, og børstede med den ene hånd støvet af sine knæ. Så hilste han med en fortvivlet gestus på Renoldi, der fulgte ham til døren, og sagde:

"Vi er begge to meget ulykkelige, min herre!"

Og han bortfjernede sig med tunge skridt.

Magnetisme

Det var ved slutningen af en herremiddag, de endeløse cigarers og ustandselige likørers time var kommet. Røgen lå tæt, fordøjelsesarbejdet frembragte en varm døsighed og hovederne var let omtågede efter det meget kød og de forskellige nydte drikkevarer.

Talen faldt på magnetisme, på Donatos fænomener og doktor Charcots eksperimenter; og pludselig gav disse elskværdige, skeptiske og religiøst indifferente middagsherrer sig til at fortælle de besynderligste begivenheder, historier, som var utrolige, men som de forsikrede virkelig var hændt. Pludselig var de faldet tilbage til overtroen og klyngede sig krampagtigt til denne sidste rest af noget vidunderligt. De var blevet troende, de troede på magnetismens mysterium og forsvarede den i videnskabens navn.

En eneste smilede, en ung, kraftig mand, en stor kvindejæger, der mødte alt med en så indgroet vantro, at han ikke en gang indrømmede en drøftelse af muligheder.

Han lo hånligt og gentog:

"Ammestuefortællinger! Vrøvl! Overtro! Det er ikke en gang umagen værd at diskutere Donato, der ikke er andet end en behændig taskenspiller. Hvad doktor Charcot, som man siger er en fremragende lærd, angår, så gør han på mig det samme indtryk som en af disse forfattere i Edgar Poes genre, der udpønser så mange mærkelige sindssygehistorier, at de selv ender med at blive gale. Han har konstateret nervøse fænomener, som endnu ikke er blevet forklaret og endnu ikke

kan forklares, han vandrer i ukendte egne, der dagligt bliver udforsket, og da han ikke altid kan forstå, hvad han ser, lader han sig måske for meget influere af erindringer om de gejstlige udlægninger af alle mysterier. I øvrigt kunne det more mig at høre ham selv tale, det er sikkert noget andet end således, som De, mine herrer, gengiver det."

Omkring den vantro opstod en slags medynk, som om han i en forsamling af munke var kommet med en gudsbespottelse.

En af de tilstedeværende udbrød:

"Der skete dog mirakler i gamle dage."

Men en anden svarede:

"Det nægter jeg. Hvorfor skulle der så ikke ske flere i vor tid?"

Hver af dem fortalte om en begivenhed, om en fantastisk forudfølelse, om sjælelige samkvem på lange afstande eller om den hemmelighedsfulde indflydelse, et væsen kan have på et andet. De ødslede med forsikringer og erklærede deres beretninger for uomstødelige, medens den hårdnakkede benægter blev ved at sige: "Vrøvl! Indbildninger! Overtro!"

Til sidst rejste han sig, kastede sin cigar, stak hænderne i lommen og sagde:

"Jeg kan også fortælle to sådanne historier, men bagefter skal jeg forklare Dem dem. Nu skal De høre:

I den lille landsby Étretat er alle mændene fiskere og drager hvert år til Newfoundland-bankerne for at fiske torsk. En nat fo'r et barn, hvis fader var en af disse fiskere, op af søvne og råbte, at hans "lille fa'r var død ude på havet". Der blev gjort forsøg på at berolige ungen, som lidt efter atter vågnede og skreg, at hans "fa'r var druknet". En måned senere kom der

efterretning om, at faderen virkelig var druknet, skyllet overbord af en styrtsø.

Enken kom til at tænke på barnets forskrækkelse. Der blev råbt på mirakel, og hele byen kom i bevægelse. Datoerne blev sammenlignet, og det viste sig, at ulykken og drømmen omtrent kunne føres tilbage til samme tid. Deraf sluttede man, at begge dele var hændt samme nat og i samme time … Ja, det er et af magnetismens mysterier."

Fortælleren afbrød sig selv. En af tilhørerne, som var meget spændt, spurgte:

"Og det vil De påtage Dem at forklare?"

"Ja, netop, jeg har fundet hemmeligheden. Begivenheden havde overrasket mig og sat mig i forlegenhed; men, ser De, jeg *tror* nu en gang ikke – det er mit princip. På samme måde som andre begynder med at tro, således begynder jeg med at tvivle; og selv om jeg slet ikke kan forstå det, vedbliver jeg at benægte enhver telepatisk forbindelse mellem vore sjæle. Men jeg er ikke vis på, at min egen skarpsindighed er tilstrækkelig … altså, jeg søgte og søgte, og ved at udspørge alle de fraværende fiskeres koner endte jeg med at overbevise mig om, at der ikke går otte dage, uden at én af dem eller et af deres børn drømmer og ved sin opvågnen forkynder, at "lille fa'r er død ude på havet". Den skrækkelige og vedvarende frygt for denne ulykke gør, at der bestandig tales om den og tænkes på den. Det behøves blot, at en af disse hyppige forudsigelser ved et meget simpelt tilfælde træffer sammen med et dødsfald, for at der straks skal blive råbt på mirakel, thi alle de andre drømme, alle de andre ulykkes-profetier, som ikke er blevet bekræftet, er pludselig glemt. Jeg har for min part hørt på over halvtreds, hvis

ophavsmænd otte dage senere fuldstændig havde glemt dem. Men hvis manden virkelig var død, så ville deres erindring øjeblikkelig være vågnet, og der ville være blevet snakket om Vorherres mellemkomst eller om magnetisme, alt efter vedkommendes personlige overbevisning."

En af rygerne erklærede:

"Det er temmelig rigtigt, hvad De der siger, men lad os nu få Deres anden historie."

"Åh, min anden historie er meget vanskelig at fortælle. Den er hændt mig selv, derfor stoler jeg heller ikke helt på min egen bedømmelse. Man er aldrig ganske retfærdig, når man på samme tid er dommer og part i sagen. Men det er nu lige meget, nu skal De alligevel høre den.

Der var iblandt min omgangskreds en ung dame, som jeg aldeles ikke tænkte på, som jeg endog aldrig havde set særligt på, aldrig lagt mærke til, som man siger.

"Skønt hun ikke var grim, regnede jeg hende dog til ubetydelighederne. Hendes næse, hendes hår, hendes mund og hendes øjne forekom mig at være ganske almindelige, kort sagt, et på ingen måde fremtrædende fysiognomi. Hun var et af den slags væsener, som éns tanker kun ved et tilfælde hæfter sig ved uden at lade sig standse, som éns attrå lader ude af betragtning.

Men en aften da jeg sad foran kaminilden og skrev, inden jeg gik i seng, følte jeg midt i det uordentlige virvar af tanker, denne procession af billeder, som vandrer gennem éns hjerne, når man i et par minutter lader pennen hvile og hengiver sig til drømmerier, som et lille pust, der strejfede min pande, en let skælven, der fik mit hjerte til at sitre. I samme øjeblik, uden

grund, uden nogen som helst logisk tankeforbindelse, så jeg tydeligt, så, som om jeg rørte ved hende, fra hoved til fod og uden et eneste skjulende slør den omtalte unge kvinde, som jeg aldrig havde tænkt på mere end tre sekunder ad gangen, når hendes navn fo'r igennem mit hoved. Og pludselig opdagede jeg hos hende en mængde egenskaber, som jeg aldrig før havde iagttaget, et blidt trylleri, en sværmerisk tiltrækning. Hun vakte hos mig den forelskede uro, der får én til at lægge an på en kvinde. Men jeg tænkte alligevel ikke længe på hende. Jeg gik i seng, faldt i søvn og – drømte.

De har jo alle, mine herrer, drømt den slags forunderlige drømme, der gør én til herre over det umulige, åbner én stængte døre, skænker én glæder, man ikke turde håbe, og kaster én i arme, man forgæves har længtes imod, ikke sandt?

Hvem af os har ikke i en sådan svimmel, nervøs, gispende søvn med en usædvanlig sanseskarphed omslynget, favnet, trykket og besiddet den kvinde, som vore tanker var optaget af?

Og har De ikke lagt mærke til den overmenneskelige salighed en sådan drøm bringer os? I hvilken vanvittig rus, den kaster os, med hvilke krampagtige nydelser den gennemryster os, og med hvilken uendelig, inderlig og kærtegnende ømhed, den fylder vort hjerte overfor den kvinde, som vi i denne vidunderlige og brutale illusion, der synes en virkelighed, slutter varm og dånende i vor favn!

Alt dette følte jeg med en uforglemmelig voldsomhed. Denne kvinde tilhørte mig så fuldt og helt, at jeg længe efter min frydefulde og skuffede opvågnen mærkede hendes huds milde varme mod mine fingre, duften fra hendes legeme i min hjerne, smagen af hendes kys på mine læber, lyden af hendes stemme i

mine øren, hendes armes slyng om mine lænder og hendes elskovs flammende glød i hele mit væsen.

Tre gange den samme nat drømte jeg denne drøm.

Da dagen kom, forfulgte hun mig, ejede mig, levede i mit sind og mine sanser, så at jeg ikke et sekund kunne lade være med at tænke på hende.

Til sidst, da jeg ikke vidste, hvad jeg skulle gøre, klædte jeg mig på og gik hen til hende. På trappen var jeg så beklemt, at jeg rystede, mit hjerte slog og en heftig attrå gennembævede mig fra hoved til fod.

Hun var hjemme. Da mit navn blev meldt, rejste hun sig og pludselig mødtes vore øjne og holdt med overraskende vedholdenhed hinanden fast. Jeg satte mig.

Jeg fremstammede nogle almindelige bemærkninger, som hun ikke lod til at høre. Jeg vidste hverken, hvad jeg skulle sige eller hvad jeg skulle gøre, og på én gang kastede jeg mig over hende og greb hende i mine arme. Og hele min drøm blev til virkelighed så hurtigt, så let, så vanvittigt, at jeg pludselig tvivlede om, at jeg var vågen … I to år var hun min elskerinde …"

"Nå, og hvilken slutning drager De af det?" spurgte en stemme.

Fortælleren syntes at tøve:

"Hvilken slutning? … Jeg drager den slutning, at det er et sammentræf, selvfølgelig. I øvrigt, hvem ved? Måske skyldes det hele et blik fra hende, et blik, som jeg i øjeblikket ikke havde tænkt nærmere over, men som den aften, ved et af den slags mærkelige og uforklarlige luner af vor hukommelse, der pludselig fremmaner ting, som ikke var trængt ind til vor

bevidsthed og vor forstand ikke havde grebet, på én gang dukkede op i mig!"

"Lad det være alt, hvad De vil," sluttede én af gæsterne, "men hvis De efter det ikke tror på magnetismen, så er De en utaknemmelig sjæl, min gode mand."

En korsikansk bandit

Vejen gik gennem Aïtône-skoven jævnt opad. De umådelige fyrretræer videde sig over vore hoveder ud til en kæmpemæssig hvælving, og deres sus lød som en vedvarende, bedrøvet klagen; de tynde og lige stammer til højre og til venstre stod som en hær af orgelpiber, der syntes at frembringe den monotone musik, som vinden lokkede ud fra toppene.

Efter tre timers march begyndte det at blive lysere mellem de lange slanke søjler. Hist og her åbnede en kæmpemæssig parasolpinje, der stod adskilt fra de andre, sin vældige grønne kuppel. Pludselig nåede vi skovgrænsen, nogle hundrede meter under passet, der fører ind i den vilde Niolo-dal.

Oppe på to høje tinder, der behersker passagen, vokser nogle gamle, vanskabte træer, der ser ud, som om de med besvær var kravlet derop for at agere blænkere foran den tæt sammenhobede masse, der kom bagefter. Vi vendte os om og så hele skoven ligge udstrakt under os som en uhyre grøn kumme, hvis kanter, der syntes at røre ved himlen, var gjort af nøgne klipper, som indrammede den på alle sider.

Vi fortsatte vor vej og ti minutter senere var vi ved passet.

Et overraskende landskab oprullede sig for mit blik. På den anden side af en anden skov lå en dal, en dal, som jeg aldrig før havde set magen til, en ti mile lang stenørken, udhulet mellem to tusinde meter høje bjerge, og uden en mark, uden et træ. Det er Niolo-dalen, den korsikanske friheds fædreland, en utilgængelig fæstning, hvorfra aldrig nogen fjende har kunnet forjage bjergboerne.

Min ledsager sagde til mig:

"Det er også her, at alle vore banditter har søgt tilflugt."

Vi var snart kommet ned i bunden af dette vilde hul, som ejer en forunderlig skønhed.

Ikke et græsstrå, ikke en plante: granit, intet uden granit. Lige så langt vort blik kunne række, så vi kun en glimtende granitørken, ophedet af en stegende sol, der med vilje syntes ophængt lige over denne stenkløft. Vi så op imod bjergtinderne og blev stående, målløse og betagne. De var røde og udtungede som koralrev, for alle toppene er af porfyr, og ovenover syntes himlen violet, lilla, ligesom falmet og afbleget ved disse mærkelige bjerges nærhed. Længere nede var granitten skinnende grå og under vore fødder ligesom knust og malet til pulver; vi gik i lysende støv. På højre side af os stormede en ujævn, brusende bæk i et langt forvredet hjulspor. Og vi vakler i denne solhede, i dette lys, i denne brændende, golde og vilde dal, der gennemskæres af denne voldsomme bjergstrøm, som synes skyndsomt at flygte i følelsen af sin afmagt til at befrugte klipperne, som har forvildet sig ind i denne bagerovn, der grådigt inddrikker den uden at kunne gennemtrænges og forfriskes af den.

Pludselig får vi til højre for os øje på et lille trækors, som rager op over en stenhob. En mand er blevet dræbt på dette sted, og jeg siger til min ledsager:

"Fortæl mig om jeres banditter."

Han svarer:

"Jeg har kendt den berømteste, den forfærdeligste af dem: Sainte-Lucie. Jeg skal gerne fortælle Dem hans historie.

Hans fader var blevet dræbt i en strid, af en ung mand fra samme egn, sagde man, og Sainte-Lucie var blevet alene tilbage med sin søster.

Det var en lille, spinkel, svag og frygtsom fyr, som ofte var syg og ikke ejede spor af energi. Han erklærede ikke sin faders morder vendettaen. Alle hans slægtninge gik til ham og bønfaldt ham om at hævne sig, men han blev ved at være døv overfor alle deres trusler og alle deres bønner.

Så tog hans søster, der oprørtes, i følge en gammel korsikansk skik alle hans sorte klæder fra ham, for at han ikke skulle bære sorg for en død, som ikke var hævnet. Selv overfor denne krænkelse var han ufølsom og hellere end at tage faderens endnu ladte gevær ned fra knagen, lukkede han sig inde og gik ikke mere ud, for han turde ikke trodse de andre knøses foragtelige blikke.

To måneder gik hen. Han syntes endog at have glemt selve forbrydelsen, og levede videre, gemt inde i huset, sammen med sin søster.

En dag gik den, som man mistænkte for at have begået mordet, hen og giftede sig. Det lod ikke til, at denne nyhed rørte Sainte-Lucie, men så skete det, at brudgommen, da han skulle begive sig til kirken, formodentlig for at trodse, lagde vejen forbi de to forældreløses bolig.

Broderen og søsteren sad ved vinduet og spiste små hårde kager, da den unge mand fik øje på bryllupstoget, som kom dragende forbi.

Han kom til at ryste over alle lemmer, rejste sig uden at sige et ord, slog kors for sig, tog bøssen, der hang ved arnen, og gik ud.

Når han senere hen kom til at tale om det, sagde han:

"Jeg ved ikke, hvad der gik ad mig; det var, som om der pludselig tændtes en flamme i mit blod. Jeg følte, at det måtte ske, at jeg trods alt ikke kunne stå imod, og jeg løb hen og skjulte geværet i krattet ved siden af vejen til Corte."

En time senere kom han hjem med tomme hænder. Han så ud som sædvanlig, træt og sørgmodig; hans søster troede, at han ikke mere pønsede på noget.

Men da det begyndte at mørknes, forsvandt han.

Hans fjende skulle samme aften i følge med sine to brudesvende vandre til Corte.

Syngende kom de henad vejen, da Sainte-Lucie pludselig rejste sig foran dem og skreg, idet han stirrede morderen lige ind i ansigtet:

"Nu er øjeblikket kommet!"

Og på nært hold sendte han ham en kugle i brystet.

Den ene af de to brudesvende løb sin vej; den anden så på den unge mand og sagde:

"Hvad er det, du har gjort, Sainte-Lucie?"

Derpå ville han løbe videre til Corte for at hente hjælp, men Sainte-Lucie råbte til ham:

"Hvis du går et skridt længere, skyder jeg benet over på dig."

Den anden, der kendte hans frygtsomme natur, sagde:

"Det tør du jo ikke!"

Han gik forbi ham, men styrtede i det samme om, truffet af en kugle i låret.

Sainte-Lucie gik hen til ham og sagde:

"Jeg vil undersøge dit sår. Hvis det ikke er alvorligt, lader jeg dig blive liggende, men hvis det er dødeligt, gør jeg det af med

dig."

Han så på såret, kom til det resultat, at det var dødeligt, ladede på ny med den største ro geværet, opfordrede den sårede til at bede en bøn og skød ham en kugle gennem hovedet.

Den næste dag var han flygtet op i bjergene.

Og ved De, hvad han derefter bedrev, den samme Sainte-Lucie?

Hele hans familie blev arresteret af gendarmerne. Hans onkel, præsten, som man mistænkte for at have ophidset ham til at hævne sig, blev endog kastet i fængsel og anklaget af den dødes slægt. Men han undslap, tog ligeledes et gevær og sluttede sig til sin brodersøn oppe i bjergkrattet.

Så dræbte Sainte-Lucie, den ene efter den anden, alle onklens anklagere, og stak deres øjne ud for at lære andre aldrig at påstå, hvad de ikke selv havde set.

Han dræbte alle den fjendtlige families slægt og venner. Han gjorde det i sin levetid af med fjorten gendarmer, stak ild på sine modstanderes huse og blev lige til sin død ved med at være den forfærdeligste af alle de banditter, hvis navne lever i erindringen."

Solen forsvandt bagved Monte Cinto og granitbjergets store skygge lagde sig over granitdalen. Vi fremskyndede vore skridt for inden nattens frembrud at nå den lille landsby Albertacce, der som en stendynge er loddet til den vilde kløfts klippevæg.

Jeg tænkte på banditten og sagde:

"Hvad det dog er for en forfærdelig skik, denne jeres vendetta!"

Min ledsager svarede resigneret:

"Ja, hvad skal man sige? Man gør sin pligt."

Måneskin

Fru Julie Roubère ventede på sin ældste søster, fru Henriette Létoré, som vendte hjem fra en rejse til Schweiz.

Ægteparret Létoré var rejst ud for omtrent fem uger siden. Fru Henriette havde ladet sin mand tage alene tilbage til deres ejendom i Calvados, hvor han havde forretninger, for selv at blive nogle dage i Paris hos sin søster.

Mørket begyndte at falde på. I den lille borgerligt udstyrede dagligstue, som allerede lå i skumring, sad fru Roubère og læste adspredt; hver lyd fik hende til at se op fra bogen.

Endelig ringede det, og hendes søster viste sig, indsvøbt i sine lange rejseklæder. Uden en gang at give sig tid til at se på hinanden faldt de i hinandens arme og holdt kun op med at kysses for straks at begynde forfra igen.

Endelig begyndte de at tale, spurgte om deres gensidige helbredstilstand, om familien og om tusinde andre ting, alt sammen i hastige, afbrudte og springende ord, medens fru Henriette tog sin hat af.

Det var blevet helt mørkt. Fru Roubère ringede for at få en lampe bragt ind, og så snart den var kommet, trak hun sin søster hen til lyset for rigtig at se på hende, parat til at omfavne hende endnu en gang. Men hun standsede forfærdet og betaget uden at kunne sige noget. Fru Létoré havde ved tindingerne to store hvide striber; hele resten af hendes hår var mørkt og blankt, men dér, dér alene løb som to sølvbække, der hurtigt tabte sig i frisurens dunkle fylde. Hun var dog først lige fyldt

fire og tyve år og det var kommet ganske pludseligt, medens hun havde været i Schweiz.

Uden at røre sig stod fru Roubère og stirrede forbløffet på hende, mest oplagt til at græde, som om en eller anden hemmelighedsfuld og forfærdelig ulykke havde ramt hendes søster. Omsider spurgte hun:

"Hvad fejler du, Henriette?"

Den anden smilede med et sygt og bedrøvet smil og svarede:

"Jeg? Ingenting, forsikrer jeg dig. Du ser på mit hvide hår?"

Men fru Roubère tog hende bydende om skulderen, så hende indtrængende ind i øjnene og gentog:

"Hvad fejler du? Sig mig, hvad der er i vejen? Du skal ikke prøve på at lyve, for jeg opdager det straks."

De stod lige over for hinanden, fru Henriette, der var blevet så bleg, som om hun skulle til at besvime, holdt øjnene nedslåede, men kunne ikke hindre tårerne i at pible frem fra øjenkrogene.

Søsteren gentog atter:

"Hvad fejler du? Hvad er der hændt dig? Svar mig!"

I en overvundet tone hviskede den anden:

"Jeg … jeg har en elsker."

Og hun kastede sig i den yngres arme og brød ud i en krampagtig gråd.

Da hun omsider var blevet en smule roligere, da gråden stilnede og hendes bryst steg og sank mere regelmæssigt, gav hun sig på én gang til at tale som for at kaste hemmeligheden fra sig, udøse al sin smerte i et søsterhjerte.

Knugende hinanden fast i hånden gik de to kvinder hen til en sofa, der stod i et mørkt hjørne af stuen, og lod sig falde ned på

den. Den yngste lagde sin arm om den ældstes hals, trak hende ind til sig og lyttede spændt til hendes fortælling.

"Ak, jeg ved, at jeg ingen undskyldning har; jeg forstår ikke mig selv, og lige siden den dag er jeg som en vanvittig. Tag dig i agt, du små, tag dig i agt! Hvis du vidste, hvor vi er svage, hvor let vi giver efter, hvor hurtigt vi falder! Der skal kun en ubetydelighed til, så lidt, så lidt, en stemning, et af de melankoli-anfald, der på en gang kan overfalde os, den pludselige trang til at åbne armene for at favne og kærtegne, som i enkelte øjeblikke kommer over os alle sammen.

Du kender min mand, du ved, hvor jeg elsker ham; men han er moden og fornuftig, han forstår intet af et kvindehjertes ømhedssvingninger! Han er altid, altid den samme, altid god, altid smilende, altid venlig, altid fuldkommen! Å, hvor ville jeg ikke til tider ønske, at han uden varsel tog mig i sine arme og kyssede mig med et af disse inderlige, dvælende kys, der smelter to væsener sammen til ét og er som en tavs fortroligheds-udveksling! Hvor ville jeg ikke ønske, at der var øjeblikke, hvor han ville give sig over, hvor han følte sig svag, hvor han trængte til mig, trængte til mine kærtegn og mine tårer!

Alt det er dumt, men således er vi kvinder nu en gang. Hvad kan vi gøre ved det?

Alligevel var tanken om at bedrage ham aldrig dukket op i mig. Og nu er det sket, uden kærlighed og uden grund, uden noget som helst, blot fordi månen en nat skinnede over søen ved Lucerne.

Vi havde den gang rejst rundt i en måned; med sin rolige ligegyldighed lammede min mand alle mine begejstringsudbrud, kølnede min iver. Når diligencen ved solopgang i fuld galop kørte ned ad bjergskråningerne, ned imod de langstrakte dale, skovene, floderne og landsbyerne, der lå foran os, sløret af morgenens dis, og jeg klappede i hænderne af fryd og sagde til ham: "Nej, hvor det er smukt, kys mig, hører du!" svarede han mig, idet han med et koldt og overbærende smil trak på skuldrene: "Der er ingen grund til at kysse hinanden, fordi du synes om udsigten."

En sådan bemærkning isnede mig lige ind i hjertet. Det forekommer mig, at når man elsker hinanden, burde man altid føle lyst til at elske hinanden endnu højere, når man står overfor et skue, som betager én.

Kort sagt, poesien boblede inde i mig, og han hindrede den i at få luft. Hvorledes skal jeg forklare dig det? Jeg var omtrent som en kedel, der er fuld af damp og hermetisk tillukket.

En aften, da vi i fire dage havde været i et hotel i Flüelen, gik Robert, som havde lidt hovedpine, straks efter middagen op i seng, og jeg spadserede ganske alene ned til søen.

Det var en sand eventyrnat. Fuldmånen stod midt på himlen; de høje snedækkede bjerge så ud, som om de bar et hovedtøj af sølv, og små blanke gysninger løb hen over det moiréskinnende vand. Luften var mild, den havde den gennemtrængende slappende lunhed, der får en til at synke hen og røres uden grund. Hvor følsom og sitrende er ikke sjælen i sådanne øjeblikke! Hvor let bringes den ikke i svingning, og hvor heftigt virker ikke ethvert indtryk!

Jeg satte mig i græsset og så ud over den dårende, vemodsfulde sø. Og der foregik noget forunderligt i mig, der kom pludselig over mig en umættelig trang til kærlighed, et slags oprør mod mit livs døde jævnhed. Skulle jeg virkelig aldrig i måneskin vandre ved en elsket mands arm langs med bredden af en sådan sø? Skulle jeg aldrig inddrikke de dybe, salige, berusende kys, som man veksler i sådanne stille nætter, der af Vorherre synes skabt til elskov? Skulle jeg aldrig i en sommernats lyse dæmring omslynges af et par elskovssyge arme?

Og jeg gav mig til at græde som en tåbe.

Jeg hørte støj bag ved mig. En mand stod og så på mig. Da jeg drejede hovedet, genkendte han mig og kom hen til mig.

"De græder, frue?"

Det var en ung advokat, som rejste sammen med sin moder, og som vi flere gange havde mødt. Hans øjne havde ofte fulgt mig.

Jeg var til den grad ude af mig selv, at jeg hverken vidste, hvad jeg skulle sige eller tænke. Jeg rejste mig op og sagde, at jeg ikke var rigtig rask.

Han gav sig til at gå ved siden af mig på en meget naturlig og ærbødig måde og talte til mig om vor rejse. Alt, hvad jeg havde følt, tolkede han for mig, alt, hvad der havde fået mig til at skælve, forstod også han, endnu bedre end jeg selv. Og pludselig gav han sig til at deklamere vers, vers af Musset. Jeg var lige ved at kvæles, betaget af en uforklarlig bevægelse. Jeg havde en følelse af, at selv bjergene, søen, måneskinnet sang for mig en vidunderlig, uendelig blid melodi …

Og så skete det, uden at jeg ved, hvorledes det gik til, som i en slags hallucination …

Hvad ham angår … så så jeg ham kun igen den næste dag i samme øjeblik, vi skulle rejse.

Han gav mig sit kort! …"

Fru Létoré var lige ved at dåne i søsterens arme, hun græd og jamrede sig.

Men rolig og alvorlig, i en uendelig blid tone sagde fru Roubère:

"Ser du, store søster, det er ofte ikke manden, vi elsker, men kærligheden. Og den aften var det måneskinnet, som var din rigtige elsker."

To breve

Fra fru de X … til fru de Z …

Étretat, fredag.

Kære tante!

Nu ser du mig snart. Den anden september skal jeg være i Fresnes, det er aftenen, før jagten begynder, og jeg skal nok passe på ikke at svigte, bare for at drille de gode herrer. Du er alt for godmodig, kære tante, at du den dag, når du er alene med dem, giver dem lov til at møde ved middagsbordet uden at være i kjole og uden at have barberet sig under påskud af, at de er trætte.

Derfor er de henrykte, når jeg ikke er der, men jeg skal være der, og når middagsklokken slår, holder jeg revue ligesom en general. Og hvis blot én af dem vover at møde i en skødesløs påklædning, så Gud nåde ham – jeg sender ham ned i køkkenet, så kan han spise sammen med pigerne.

Nutidens herrer tager så lidt hensyn og har så lidt levemåde, at man nødsages til altid at være streng. Det er bøllevæsenet, der florerer. Når de indbyrdes kommer op at skændes, trakterer de hinanden med de groveste skældsord, og når vi er til stede, opfører de sig langt mindre korrekt end vore tjenere. Det er især ved badestederne, at man lægger rigtig mærke til det. Dér har man dem i sluttede bataljoner, og dér kan man bedømme dem *en bloc*. Ak, hvad det dog er for plumpe væsener!

Tænk dig, at i jernbanen var der én af dem, en herre, der ved første øjekast, takket være sin skrædder, gjorde et elegant indtryk, som trak sine støvler af og erstattede dem med et par

tøfler. En anden, en ældre, formodentlig en eller anden rig parvenu (det er de værste) satte sig lige overfor mig og lagde nok så nydeligt sine fødder op på sædet ved siden af mig. Det betragtes som noget, der hører sig til.

Ved badestederne er uopdragenheden ligefrem sat i system. Jeg må dog gøre en indrømmelse: min forargelse kommer rimeligvis af, at jeg ikke er vant til i det daglige at omgås de mennesker, som man her træffer på; deres hele måde at være på ville måske støde mig mindre, hvis jeg oftere havde lejlighed til at iagttage dem.

I hotellets kontor var jeg lige ved at blive løbet omkuld af en ung mand, der tog sin nøgle over hovedet på mig. Da vi gik ud fra ballet i kasinoet, var der en anden, som uden hverken at sige om forladelse eller tage hatten af skubbede så stærkt til mig, at det gjorde ondt i brystet på mig. Således er de alle. Du skulle se dem, når de på terrassen går hen til en dame; det er knapt nok, at de hilser. De nøjes med at føre hånden op til hatten. Da de alle er skaldede, er det forresten ret heldigt.

Men der er især én ting, som frem for alt andet støder mig og bringer mig i harnisk, og det er den frihed, som de åbenlyst, uden den mindste art forsigtighed, taler om de mest oprørende eventyr med. Når to herrer træffer sammen, fortæller de med de brutaleste ord og med de mest afskyelige betragtninger hinanden de frygteligste historier uden at bryde sig det mindste om, at en dame er i nærheden og kan høre det. I går var jeg nede på strandbredden tvunget til at skifte plads for ikke længere at være den ufrivillige tilhører til en slibrig anekdote, som blev fortalt i så hensynsløse udtryk, at jeg følte mig lige så ydmyget som forarget over at have været nødt til at høre på den.

Burde den mest elementære velopdragenhed ikke lære dem at tale sagte om den slags ting, når en af os er i nærheden?

Étretat er ydermere sladderens og de sladderlystne fruentimmeres land. Fra klokken fem til syv kan man se dem vandre rundt på jagt efter bagvaskelser, som de transporterer fra klynge til klynge. Som du en gang sagde, kære tante, er *sladderen* et racetegn på små mennesker og små ånder. Den er også en trøst for de kvinder, som ikke længere bliver elsket eller kurtiseret. Jeg behøver bare at kaste et blik på de kvinder her, som har ord for at være de værste til at kolportere sladderen, for at blive overbevist om, at du har ret i din påstand.

Forleden dag var jeg til en musikalsk soirée, som en fremragende kunstnerinde, madame Masson, der virkelig synger bedårende, gav i kasinoet. Jeg fik samtidig lejlighed til at applaudere den vidunderlige Coquelin og to fortræffelige skuespillere fra Vaudevilleteatret: M… og Meilet. Den aften så jeg alle de badegæster, som i år har samlet sig hernede. Der er ikke mange af dem, som det er umagen værd at lægge mærke til.

Dagen efter tog jeg til Yport for at spise frokost. Dér fik jeg øje på en skægget herre, der kom ud fra et stort hus, som lignede en fæstning. Det var maleren, Jean Paul Laurens. Det lader til, at det ikke er ham tilstrækkeligt at mure sine figurer inde, han bestræber sig også for at mure sig selv inde.

Senere kom jeg til at sidde på rullestenene nede ved havet ved siden af en endnu ung mand med et blidt og fint ydre og en rolig og behersket optræden. Han læste vers, og han læste med en sådan opmærksomhed, en sådan lidenskab, at han ikke en eneste gang tog øjnene fra bogen for at se på mig. Jeg blev lidt

stødt over det, og tilsyneladende ligegyldig spurgte jeg en anden af badegæsterne om den herres navn. Indvendig kunne jeg ikke lade være med at more mig lidt over denne rimelsker; det forekom mig for en mand at burde være et overvundet standpunkt. Han måtte være meget naiv, mente jeg. Og nu, tante, tænk dig bare, nu er jeg vildt begejstret over min ubekendte. Han hedder Sully Prudhomme, hvad mener du?

Jeg satte mig igen hen ved siden af ham for rigtig at kunne se på ham. Hans ansigt bærer et usædvanligt præg af ro og klogskab. Der var én, som kom hen for at tale med ham, og jeg hørte hans stemme, som er mild, næsten frygtsom. Jeg er vis på, at han aldrig ville finde på at skråle plumpheder ud på steder, hvor alle kan høre det, eller skubbe til damer uden at bede om undskyldning. Han er sikkert meget fintfølende, så fintfølende, at det næsten er sygeligt. Jeg vil søge at få ham præsenteret for mig til vinter.

Ja, nu ved jeg ikke mere, kære tante, og jeg skynder mig at slutte, da jeg gerne vil have brevet med posten, der går om et øjeblik.

Jeg kysser dine hænder og dine kinder og er

Din hengivne niece

Berthe de X…

P.S. – Jeg må dog i hast for at retfærdiggøre den franske høflighed tilføje, at vore landsmænd på rejser er et mønster på velopdragenhed i sammenligning med de afskyelige englændere, som man skulle tro var blevet opdraget af staldkarle, til den grad sørger de for aldrig at genere sig selv for noget og til gengæld altid at genere deres sidemænd.

Fra fru de Z... til fru de X...

Les Fresnes, lørdag.

Min kære, lille pige!

Du siger mange yderst fornuftige ting, hvad der dog ingenlunde forhindrer, at du har uret. Jeg har tidligere ligesom du været i høj grad forarget over mændenes uhøflighed, som jeg stadig opfattede som en fornærmelse mod mig personlig; men efterhånden som jeg er blevet ældre, er jeg kommet til at tænke mere over alt, jeg er ikke længere koket, og ved at anstille mine iagttagelser uden at blande min egen lille person med ind er jeg kommet til den anskuelse: at selv om herrerne ikke altid er høflige, så er damerne til gengæld altid uforskammet uhøflige.

Vi tror, at der skyldes os alle hensyn. Vi gør os med et glad hjerte skyldige i handlinger, der er fuldkommen blottet for den elementære velopdragenhed, som du så ivrigt snakker om.

Jeg finder nu tværtimod, at herrerne viser os umådelige mange hensyn i forhold til den måde, vi optræder over for dem på. I øvrigt må herrerne være – og er også – det, som vi har gjort dem til. I et samfund, hvor alle kvinder var virkelige, fornemme damer, ville alle herrer være gentlemen.

Prøv en gang, se dig om, og tænk over, hvad du ser.

To damer møder hinanden på gaden; hvilken holdning! hvilke nedsættende øjekast, hvilken foragt i blikket! Hvilket hovedkast, fra neden og opefter, for at måle og bedømme hinanden fra top til tå! Og hvis fortovet er smalt, tror du så, at den ene ville vige pladsen for den anden, ville bede om forladelse! Aldrig! Når to herrer møder hinanden, hvor der er dårlig plads, så hilser de begge og viger samtidig til side for

hinanden, medens vi ganske roligt bliver stående med næsen imod hinanden og uforskammet stirrer hinanden ind i ansigtet.

Et andet tilfælde: to damer, der kender hinanden, mødes på en trappe udenfor en venindes dør. Den ene af damerne er i færd med at gå sin vej, den anden kommer for at besøge den samme veninde. De giver sig straks til at passiare og spærrer hele trappegangens bredde. Hvis én eller anden – en herre eller en dame – kommer op ad trappen bag ved dem, tror du så, at de falder på at flytte sig så meget som en halv tomme? Aldrig! Aldrig!

I fjor vinter stod jeg og ventede med uret i hånden to og tyve minutter udenfor en entrédør. Og bag ved mig stod ligesom jeg to herrer og ventede, uden at det så ud til, at de var i færd med at blive rasende. De var for længst blevet vant til vore ubevidste uhøfligheder, skal jeg sige dig.

Forleden dag, førend jeg tog fra Paris, skulle jeg spise til middag – det var forresten sammen med din mand – i en restaurant i Champs-Élysées for at være i fri luft. Alle bordene var optaget. Tjeneren bad os om at vente.

Jeg fik da øje på en ældre, elegant klædt dame, som havde betalt og så ud til at være lige ved at gå. Hun så mig, målte mig fra øverst til nederst og rørte sig ikke. Over et kvarter blev hun siddende uden at røre sig; hun trak sine handsker på, så sig omkring og stirrede med den største sindsro på alle dem, der ventede ligesom jeg. Ved bordet ved siden af sad to unge herrer, som var ved slutningen af deres måltid; de så mig også, skyndte sig at spise færdigt, kaldte på tjeneren for at betale og tilbød mig straks deres plads, medens de blev stående op for at vente

på at få penge tilbage. Og du må huske, lille ven, at jeg ikke længere er ung og smuk som du, men gammel og hvidhåret.

Nej du, det er os, som trænger til at undervises i høflighed, og det ville være et arbejde så anstrengende, at selv en Herkules ikke kunne overkomme det.

Du fortæller mig om Étretat og om *sladderen* på den henrivende strand. Ak, det er et sted, som er dødt for mig, men hvor jeg i gamle dage har moret mig vidunderligt.

Vi var kun nogle få, men vi hørte alle til selskabet, det virkelig gode selskab, og sammen med os var en del kunstnere. Den gang var der ikke noget, som hed sladder.

Det flove kasino, hvor man tager sig ud, hvor man stikker hovederne sammen, hvor man drejer rundt i idiotiske valse, og hvor man keder sig til overflod, eksisterede ikke. Vi måtte selv sørge for at tilbringe vore aftener på en fornøjelig måde. Og kan du gætte, hvad en af vore ægtemænd fandt på? Hver aften at vandre ud til en af gårdene i omegnen for at danse.

Vi drog afsted i flok og i spidsen havde vi en lirekasse, som maleren Le Poittevin, der havde en hvid nathue på hovedet, i reglen spillede på. To af herrerne bar lygter, og vi andre kom bagefter, snakkende og leende af fuld hals.

Vi vækkede gårdmanden, pigerne og karlene. Vi lod dem endogså lave løgsuppe (uha, hvor det smagte!) til os, og til lirekassens toner dansede vi under æbletræerne. Hønsene vågnede op, hanerne galede inde i hønsehuset og ude i stalden rev og sled hestene i bidslet. Den friske landluft, der duftede af græs og nyslået hø, kærtegnede vore kinder.

Ak, hvor er det længe, længe siden! Der er gået tredive år siden den tid!

Jeg vil ikke have, du lille, at du kommer her den dag, jagten åbnes. Hvorfor skulle vore venners gode humør ødelægges ved, at tvinges til at møde ceremonielt påklædt på en dag, som er helliget landlivets ubundne glæder? Det er på den måde, at man skal forkæle mændene, ser du.

Mange kærlige kys fra

din gamle tante

Géneviève de Z…

Bissekræmmeren

Hvor mange ubetydelige minder, små bagateller, møder, beskedne dramaer, som vi lige skimter, gætter eller aner, er ikke for vor endnu unge og uvidende ånd som en slags tråde, der lidt efter lidt fører os til den trøstesløse sandheds erkendelse!

Hvert øjeblik, når jeg i de lange vagabonderende drømmerier, der adspreder mig på de veje, hvor jeg uden mål og med, med sjælen langt borte, flakker om, vender mig og kaster blikket tilbage, ser jeg pludselig atter små muntre eller sørgelige begivenheder, der er hændt for lang tid siden, smutte foran mine drømme ligesom fuglene i buskene smutter foran mine fødder.

En gang i sommer drev jeg ud ad en savoyisk landevej, som løber langs med søen ved Bourget; jeg lod mit blik svæve ud over vandet, der lå glimtende og blåt, en enestående bleg, blå farve, som glidende skiftede i skæret fra den synkende sol, og mit sind fyldtes af den sværmeriske stemning, som floder, søer og hav altid, lige fra jeg var barn, fremkalder hos mig. På den anden side af den umådelige, gennemsigtige flade, som strækker sig så langt, at den ene ende taber sig i retning af Rhônen og den anden ned imod Bourget, rejste sig som en hanekam det høje takkede bjerg lige op til sin yderste tinde: Kattetanden. På begge sider af vejen slyngede vinrankerne sig fra træ til træ, kvalte under deres løv støtternes spinkle grene og forlængede sig ud gennem markerne til guirlander, grønne, gule og røde guirlander, der hang som en feston mellem stammerne, plettet med blå drueklaser.

Vejen lå øde, hvid og støvet. Pludselig kom en mand frem fra den store, høje trægruppe, der omsluttede landsbyen Saint-Innocent. Bøjet under en byrde kom han hen imod mig, støttet til en stok.

Da han kom nærmere, så jeg, at det var en bissekræmmer, en af den slags omstrejfende handlende, der ude på landet vandrer fra dør til dør og falbyder deres varer, lutter små billige genstande; og pludselig dukkede en meget gammel erindring op i mig, næsten ingenting, et møde, jeg en nat, da jeg var femogtyve år, havde haft mellem Argenteuil og Paris.

Mit livs største lykke bestod i hint tidsrum i at ligge og pjaske i en båd. Hos en krovært i Argenteuil havde jeg lejet et værelse, og hver aften tog jeg med kontortoget, dette lange, sneglende tog, der ved hver station afsætter en mængde kontorfolk, som slæber afsted med små pakker, sværmavede, tunge, for de går ikke meget, og med benklæder, der sidder dårligt, fordi kontorstolen ødelægger faconen. Dette tog, hvori jeg syntes, jeg sporede en lugt af kontorlokaler, grønne mapper og støvede papirer, bragte mig ud til Argenteuil. Min båd lå og ventede, parat til straks at fare hen over vandet. Mine kraftige åretag bragte mig snart ned til Bézons, Chatou, Épinay eller Saint-Ouen, hvor jeg spiste til middag. Så roede jeg tilbage, fortøjede båden ved bådehuset og gik i måneskinnet til fods hjem til Paris.

En nat fik jeg foran mig på den hvide vej øje på en mand, der vandrede afsted ind imod byen. Næsten hver gang traf jeg på sådanne nattevandrere; Paris' omegn er fuld af dem, og de er en sand skræk for skikkelige borgere, som er for sent ude. Manden foran mig gik meget langsomt, bøjet under en tung byrde.

Jeg fremskyndede mine skridt, lod dem runge mod vejen og gik lige løs på ham. Han standsede, vendte sig om, og da jeg stadig kom nærmere, gik han tværs over vejen, over på den anden side.

Da jeg var kommet hen på siden af ham, råbte han:

"Nej, godaften, gode herre!"

Jeg svarede:

"Godaften, kammerat!"

Han vedblev:

"Skal De langt?"

"Jeg skal til Paris."

"Dér er De snart, De går godt til. Jeg har alt for meget at slæbe på til at kunne komme hurtigt afsted."

Jeg havde sagtnet mine skridt.

Hvorfor talte den mand til mig? Hvad havde han i sin store bylt? En ubestemmelig mistanke om noget forbryderisk strejfede mine tanker og gjorde mig nysgerrig. Aviserne havde hver morgen så meget at fortælle om alle slags uhyggelige bedrifter, der skulle være gået for sig netop på dette sted, halvøen ved Gennevilliers, at nogle af dem måtte være sande. Man kunne ikke sådan, bare for at more læserne, opfinde hele denne serie af arrestationer og forskelligartede forbrydelser, der fyldte de spalter, som er betroet til reporternes omsorg.

Ikke desto mindre var klangen i mandens stemme mere forskræmt end fræk, og hans hele holdning havde lige til nu været mere forsigtig end angribende.

Nu var det mig, der begyndte at udspørge ham:

"De skal måske også langt?"

"Ikke længere end til Asnières."

"Bor De i Asnières?"

"Ja, det gør jeg. Jeg er forresten bissekræmmer af profession."

Han var kommet ud fra sidealléen, hvor fodgængerne om dagen holder sig under træernes skygge, og gik nu næsten midt ude på vejen. Jeg fulgte hans eksempel. Vi tilkastede stadig hinanden mistænksomme blikke og knugede vore stokke fast i hånden. Da jeg så ham på så nært hold, blev jeg fuldstændig beroliget. Det gik formodentlig ham på samme måde, for han spurgte:

"Ville De have noget imod at gå lidt langsommere?"

"Hvorfor det?"

"Fordi jeg ikke rigtig holder af denne her vej om natten. Jeg har jo varer på ryggen, og det er altid bedre at være to end én. Man betænker sig altid mere på at angribe to, der følges ad."

Jeg følte, at han talte sandhed, og at han var bange. Jeg føjede ham derfor i hans ønske, og således kom denne ubekendte og jeg til at vandre side om side klokken et om natten på vejen fra Argenteuil til Asnières.

"Hvorfor går De så sent hjem, da De dog har noget at risikere ved det?" spurgte jeg.

Han fortalte mig sin historie.

Det havde ikke været hans hensigt at vende hjem den aften, for han havde samme morgen taget så mange varer med, at han havde beregnet, der skulle være nok til en to-tre dage.

Men salget var gået godt, så godt endda, at han så sig nødsaget til straks at gå hjem for at hente forskellige ting, som han havde lovet at levere næste dag.

Med en vis indre tilfredsstillelse forklarede han, at han var en udmærket sælger, han havde en særlig evne til at snakke for sig,

således at han, medens han foreviste de småting, han førte med sig, takket være sine talegaver fik afsat mange andre ting, som ikke så let lod sig slæbe rundt med.

Han tilføjede:

"Jeg har nemlig en butik i Asnières. Den passer min kone."

"Såh! De er altså gift?"

"Ja, jeg har snart været gift i et år og tre måneder. Jeg har fundet en storartet kone. De kan tro, hun bliver overrasket ved at se mig komme hjem i nat."

Han fortalte mig sin ægteskabshistorie. I over to år havde han villet haft pigebarnet til kone, men hun havde været længe om at bestemme sig.

Lige fra hun næsten endnu var et barn, havde hun på at gadehjørne haft en lille butik, hvorfra hun solgte lidt af alt: bånd, om sommeren blomster og især nogle nydelige skospænder og andre fikse småting, som hun alene havde, takket være fabrikantens velvilje. Hun var godt kendt i Asnières; Kornblomsten, kaldte de hende, fordi hun ofte gik i blå kjoler. Og hun tjente penge, for hun var meget dygtig til alt, hvad hun foretog sig. For øjeblikket havde han indtrykket af, at hun ikke var rigtig rask. Han troede, at hun skulle have et barn, men han var ikke sikker på det. Deres forretning gik godt, og han vandrede især omkring for at vise de små handlende i de omliggende byer sine prøver; han var blevet ligesom en slags rejsende for forskellige fabrikanter, og han arbejdede på samme tid for dem og for sig selv.

"Og De? Hvad er De?"

Jeg pralede lidt. Jeg fortalte, at jeg i Argenteuil havde en sejlbåd og to kaproningsbåde. Hver eftermiddag tog jeg ud for

at træne mig i roning, og da jeg holdt af at få motion, gik jeg undertiden til fods tilbage til Paris, hvor jeg havde en stilling, som jeg lod ham forstå var meget indbringende.

Han udbrød:

"Død og pine! Det skulle bare være mig, som havde lidt på kistebunden, så skulle jeg nok lade være med sådan at strejfe om på vejene ved nattetid. For rigtig sikkert er her nu ikke!"

Han skævede fra siden hen til mig, og jeg spurgte mig selv, om han ikke alligevel var en meget dreven kæltring, som ikke ville løbe en risiko, førend han vidste, om det kunne betale sig.

Men han beroligede mig ved at mumle:

"Å, De må ikke gå så hurtigt. Bylten er tung."

De første huse i Asnières dukkede frem af mørket.

"Nu er jeg næsten hjemme," sagde han, "vi bor ikke inde ved butikken; vi har en hund, som passer på den om natten, og det en hund, der er lige så meget værd som fire mænd. Lejlighederne er alt for dyre midt inde i byen, skal jeg sige Dem … Ved De hvad, gode herre, De har gjort mig en stor tjeneste, for sandt at sige er jeg ikke rigtig hyggelig, når jeg om natten er ude med min bylt … Vil De ikke gå med op og drikke et glas vin med mig og min kone, hvis hun da vågner, for hun sover hårdt, og hun holder ikke af at blive vækket? Så skal jeg bagefter følge Dem et stykke på vej med min stok, for når jeg ikke længere har bylten, er jeg ikke bange for noget."

Jeg afslog det, han trængte ind på mig, og da jeg holdt fast ved mit afslag, blev han ved med at plage mig. Der var en så oprigtig skuffelse i hans stemme og en sådan fortrydelse i hans ord – for han udtrykte sig ikke dårligt, med en krænket mine spurgte han, "om det var, fordi jeg holdt mig for god til at

drikke med sådan en som ham", – at jeg endte med at give efter og gå med ham om ad en øde sidevej, hen imod et af disse høje, forfaldne huse, som danner forstædernes forstæder.

Foran huset blev jeg lidt betænkelig. Denne høje murstenskaserne så ud som et tilflugtssted for landstrygere og for yderkvarterernes bøller. Men han skubbede døren, der ikke var låset, op og lod mig gå ind i forvejen. Han tog mig bagfra om skuldrene og lodsede mig i det dybe mørke hen imod trappen, som jeg med hænder og fødder famlede efter i letforståelig frygt for at falde ned i et kælderhul.

Da jeg havde fået foden på det første trin, sagde han:

"Gå bare op, det er sjette sal."

Jeg rodede i mine lommer og fik fat på nogle vokstændstikker, som jeg lyste for os med. Han kom lige bag efter mig, pustende og stønnende under sin bylt.

"Puh ha! Det er højt! Det er højt!" gentog han.

Da vi var nået så højt op, vi kunne komme, ledte han efter nøglen, der med en seglgarnsnor var gjort fast inden for hans frakke, lukkede døren op og lod mig gå indenfor.

Det var et værelse med hvidkalkede vægge. Midt på gulvet stod et bord med seks stole omkring og på den ene væg et stort køkkenskab.

"Nu skal jeg kalde på min kone," sagde han, "og så går jeg ned i kælderen efter vin. Vi har aldrig noget heroppe."

Han gik hen til den ene af værelsets to døre og råbte:

"Pauline! Lille Kornblomst!"

Kornblomsten svarede ikke. Han råbte endnu højere:

"Pauline! Pauline!"

Stadig intet svar. Så dundrede han med sin knyttede næve løs på døren, medens han mumlede:

"Kan du da ikke vågne, for satan!"

Han ventede lidt, lagde sit øre ned mod låsen og sagde så i en rolig tone:

"Pyt! Vil hun sove, så lad hende sove! Nu går jeg ned efter vinen, om to minutter er jeg her igen."

Han gik, og jeg satte mig resigneret.

Hvad havde jeg i grunden her at bestille? Pludselig gav det et sæt i mig. Jeg havde hørt nogen hviske, og nu skelnede jeg tydeligt en sagte støj, der kom inde fra konens værelse.

Det var som pokker! Skulle jeg havde ladet mig lokke i et baghold? Hvor kunne det være, at hun ikke var vågnet, sådan som hendes mand havde dundret på døren? Havde det måske kun været et signal for at sige til nogle medskyldige:

"Der er én gået i fælden. Nu løber jeg ned og passer på, at der ingen panser er i nærheden, så besørger I resten."

Støjen derinde blev stærkere og stærkere; der var nogen, som rørte ved låsen, og nøglen blev drejet om. Mit hjerte bankede. "Det gælder nok om at forsvare sig!" sagde jeg til mig selv og trak mig tilbage, så at jeg stod med ryggen mod væggen; jeg halede en af træstolene hen til mig og forberedte mig på en energisk kamp.

Døren gled sagte op, en hånd listede sig frem og holdt den på klem, så blev et hoved, et mandshoved med en rund filthat på, forsigtigt stukket frem i åbningen mellem døren og væggen, og jeg så to øjne, der stirrede på mig. Så, så hurtigt, at jeg ikke fik tid til at gøre en eneste bevægelse for at forsvare mig, fo'r manden, den formodede tyveknægt, en ung fyr på

strømpefødder, med frakken over armen og skoene i hånden, en flot og køn knøs, næsten en herre, tværs over værelset hen til udgangsdøren og forsvandt ud på trappen.

Jeg satte mig atter, eventyret begyndte at more mig. Jeg måtte vente længe, det var en farlig tid, ægtemanden var om at finde vinen. Endelig hørte jeg ham komme op ad trappen, og ved lyden af hans skridt fik jeg et af den slags ensomme latteranfald, som det er så vanskeligt at undertrykke.

Han havde to flasker i hånden og spurgte: "Sover min kone stadig? Har De ikke hørt hende bevæge sig?"

Jeg havde en anelse om, at et øre var trykket tæt ind mod dørens anden side, og jeg svarede:

"Nej, jeg har ikke hørt det ringeste."

Han kaldte på ny:

"Pauline!"

Hun svarede ikke. Rørte sig ikke. Han kom tilbage hen til mig og forklarede:

"Ser De, sagen er, at hun ikke holder af, at jeg tager en ven med hjem om natten for at drikke et glas med ham."

"Tror De da, at hun ikke længere sover?"

"Nej, De kan stole på, at hun er vågen."

Han så meget utilfreds ud.

"Nå, skidt med det! Lad os klinke," sagde han.

Det var åbenbart hans hensigt, at vi i ro og mag skulle sidde og tømme de to flasker, den ene efter den anden.

Men denne gang lod jeg mig ikke blødgøre. Jeg drak et glas og så rejste jeg mig. Han talte ikke længere om at følge mig. Med et hårdt, brutalt udtryk, et udtryk, som lod ane råheden og den

slumrende voldsomhed på bunden af hans primitive natur, sad han og så hen på sin kones dør.

"Når De er gået, skal hun s'gu nok få lov til at lukke op," mumlede han.

Jeg betragtede denne kujon, der på én gang var blevet rasende uden at vide hvorfor, måske gennem en dunkel anelse, et hanrej-instinkt, som ikke kan finde sig i lukkede døre. For lidt siden havde han talt kærligt om hende; nu ville han sikkert prygle hende.

Han råbte endnu en gang, medens han ruskede i låsen:

"Pauline!"

En stemme, der syntes at vågne, svarede bag ved væggen:

"Ja, hvad er der?"

"Har du ikke hørt mig komme hjem?"

"Nej, jeg sov, lad mig være i fred!"

"Luk døren op!"

"Ja, når du er alene. Du ved godt, at jeg ikke holder af, at du trækker mandfolk ind i huset og svirer med dem midt om natten."

Så gik jeg, famlende mig ned ad trappen ligesom den anden, hvis medskyldige jeg havde været. Og mens jeg fortsatte min afbrudte vej ind til Paris, tænkte jeg, at jeg i denne fattigkaserne havde set en scene af det evige drama, som daglig udspilles under alle former og i alle kredse.

En forårsaften

Jeanne skulle giftes med sin fætter Jacques. De havde kendt hinanden fra de var børn og kærligheden fik ikke mellem dem det ceremonielle anstrøg, som er almindeligt i det gode selskab. De var blevet opdraget sammen uden at ane, at de elskede hinanden. Den unge pige, som var lidt koket, morede sig nok med i al uskyldighed at flirte lidt med den unge mand. Forresten syntes hun, at han så godt ud og var en skikkelig fyr. Hver gang hun så ham igen, kyssede hun ham hjerteligt, men uden at mærke det fjerneste til den skælven, der får hele éns legeme til at sitre lige fra fingerspidserne og helt ned i fodsålerne.

Han på sin side tænkte blot: "Hun er rigtig sød, min lille kusine", og følte den instinktmæssige rørelse, der altid sætter en mands nerver i svingning, når det gælder en køn pige. Længere gik hans betragtninger ikke.

Men en dag kom Jeanne tilfældigvis til at høre, at hendes moder sagde til hendes tante (tante Alberta, for tante Lison var jo gammel jomfru): "Jeg er vis på, at børnene vil blive forelsket i hinanden. Det er såmænd tydeligt nok. Det glæder mig, for Jacques er lige netop den svigersøn, som jeg havde ønsket mig."

Og Jeanne havde øjeblikkelig givet sig til at tilbede sin fætter Jacques. Den næste gang, hun så ham, rødmede hun, og hendes hånd rystede i den unge mands. Når hun mødte hans blik, slog hun øjnene ned og gjorde vanskeligheder, da han ville kysse hende; det var alt sammen så iøjnefaldende, at han ikke kunne undgå at lægge mærke til det. Han forstod grunden og i et

udbrud, hvori der lå lige så megen tilfredsstillet forfængelighed som virkelig kærlighed, slog han armene om sin kusine og hviskede hende ind i øret: "Jeg elsker dig, jeg elsker dig!"

Fra den dag at regne havde det ikke været andet end kurren og sværmen, en stadig elskovsleg, som deres tidligere fortrolighed gjorde fuldkommen naturlig. Det faldt dem ikke ind at genere sig, oppe i dagligstuen kyssede Jacques sin forlovede, medens de tre gamle damer, de tre søstre, hans egen moder, Jeannes moder og tante Lison så på det. Ganske alene spadserede de hele dage igennem omkring i skovene, langs med den lille flod og over fugtige enge, hvor græsset var oversået med blomster. Uden alt for stor utålmodighed ventede de på den stund, der var fastsat til deres forening, indlullede i smægtende fryd og lyksalige ved hvert lille ubetydeligt kærtegn, ømme håndtryk og blikke så lange og så lidenskabelige, at deres sjæle syntes at smelte sammen i dem. Den endnu ubevidste attrå efter det store favntag voldte dem en ubestemmelig kval og på deres læber var som en længsel, der kaldte, spejdede, ventede og lovede.

Af og til, når de havde tilbragt hele dagen i denne lidenskabelige drivhusvarme og med denne slags platoniske ømhedsudvekslinger, kunne de om aftenen føle en underlig træthed og ømhed i alle lemmer, og de udstødte begge dybe suk uden at vide hvorfor, uden at forstå, sukke, svulmende af forventning.

De to mødre og deres søster, tante Lison, var smilende og rørte vidner til denne unge kærlighed. Især tante Lison syntes helt bevæget ved at se på dem.

Det var en lille dame, som talte lidt, altid holdt sig i baggrunden, aldrig gjorde støj og kun viste sig ved måltiderne for straks efter atter at gå op på sit eget værelse, hvor hun bestandig lukkede sig inde. Der var en egen gammelagtig godmodighed over hende, hendes blik var mildt og vemodigt, og hun blev næsten ikke regnet for noget i familien.

Hendes to søstre, som var enker, og som havde indtaget fremskudte stillinger i selskabslivet, betragtede hende lidt som en ubetydelig skabning. Hun blev behandlet med en ugenert fortrolighed, der gemte en lidt foragtende godhed for den gamle jomfru. Hun hed Lise, for hun var født på det tidspunkt, da Béranger herskede over Frankrig. Da det viste sig, at hun ikke blev gift, var Lise blevet lavet om til Lison. Nu var hun "tante Lison", en beskeden og sirlig gammel pige, som var forskrækkelig frygtsom, selv overfor sine egne, der holdt af hende med en følelse, der dels bestod af vane, dels af medlidenhed og dels af velvillig ligegyldighed.

Børnene besøgte hende aldrig på hendes værelse. Kun pigen kom ind til hende. Ville man tale med hende, blev der sendt bud efter hende. Det var knapt nok, at man vidste, hvor det værelse var, hvori hun henlevede sin stakkels ensomme tilværelse. Hun tog ingen plads op. Når hun ikke var til stede, blev der aldrig talt om hende, og ingen tænkte nogensinde på hende. Hun hørte til den slags udviskede væsener, som bliver ved at være ukendte, ligesom uudforskede, selv for deres nærmeste, og hvis død hverken efterlader savn eller tomhed i et hus, væsener, som aldrig forstår at leve sig ind hos dem, de er omgivet af, hverken i deres liv, deres vaner eller deres kærlighed.

Hun gik altid med små, travle og tyste skridt, gjorde aldrig støj og stødte aldrig imod noget. Det var, som om hun meddelte de genstande, hun rørte ved, evnen til ikke at give nogen som helst lyd; hendes hænder var ligesom beklædt med vat, så let og varsomt tog de på alle ting.

Når der blev sagt "tante Lison", så vakte disse to ord ikke nogen som helst tanker hos nogen. Der kunne lige så gerne være blevet sagt "kaffekanden" eller "sukkerdåsen".

Der kunne ikke være tvivl om, at hunden "Loute" var i besiddelse af en langt mere udpræget personlighed. Der blev hele tiden kælet for den, den blev kaldt: "Søde Loute, dejlige Loute, lille, rare Loute". Den ville blive langt mere savnet og begrædt.

Brylluppet skulle stå i slutningen af maj måned. De to unge mennesker tilbragte deres tid med at se ind i hinandens øjne, trykke hinandens hænder, tænke med hinandens tanker og lytte til hinandens hjerter.

Foråret var længe om at komme det år, det betænkte sig, skælvende af kulde i nætternes klare frost og morgenens friske tåge. Men lige på én gang foldede det sig ud. Nogle varme, lidt slørede dage havde sat alle jordens safter i bevægelse, som ved et mirakel åbnet bladene og spredt den slappende duft af bristende knopper og udspringende blomster.

Og endelig en eftermiddag brød solskinnet sejrende igennem, tørrede de svævende dampe bort og bredte sig strålende ud over markerne. Og solens lyse fryd fyldte hele naturen og trængte ind alle vegne, ind i planterne, i dyrene og i menneskene. Fuglene flagrede omkring, baskede elskovsfyldt med vingerne og kaldte ad hinanden.

Jeanne og Jacques, som var lige ved at kvæles af salig lykke, men som var mere frygtsomme overfor hinanden end ellers, ængstelige over den nye skælven, som skovenes vågnende liv fremkaldte hos dem, var hele dagen blevet siddende på en bænk foran slotstrappen uden at turde vove sig ud på tomandshånd. Med adspredte blikke havde de iagttaget svanerne, der nede i dammen forfulgte hinanden.

Hen imod aften havde de følt sig roligere og mere afdæmpede, og efter middagen stillede de sig hen ved det åbne dagligstuevindue og talte sagte sammen, mens deres mødre sad og spillede piquet i den runde lyskreds, som fra lampeskærmen faldt ud over bordet, og tante Lison strikkede strømper til egnens fattige.

Langt borte på den anden side af dammen lå skoven, og mellem de høje træers endnu tynde løv var månen på én gang dukket frem. Lidt efter lidt var den steget op bagved grenene, der tegnede sig mod dens skive, og da den var kravlet helt op på himlen og havde nået sin plads mellem stjernerne, hvis glans den fordunklede, gød den ud over jorden det vemodige skær, som synes fyldt med hvide toner og drømme, og som alle sværmere, digtere og forelskede har så kært.

De to unge mennesker havde først set på det, så var de, gennemtrængte af nattens blide stilhed, af det disede lys over græs og buske, langsomt gået udenfor og spadserede nu frem og tilbage på den store, hvide plæne helt ned til den blinkende dam.

Da de to mødre var blevet færdige med de fire partier piquet, som de hver aften plejede at spille, begyndte de snart at blive søvnige og længtes efter at komme til ro.

"Skal vi ikke kalde på børnene?" sagde den ene.

Den anden kastede et blik ud mod den blege horisont og de to skygger, der langsomt vandrede om derude.

"Nej, lad dem blive," svarede hun, "der er så smukt ude! Lison venter nok på dem, ikke sandt, Lison?"

Den gamle jomfru så op med sine ængstelige øjne og sagde med sin frygtsomme stemme:

"Ja, naturligvis. Jeg skal nok vente på dem."

Og de to søstre trak sig tilbage til deres soveværelser.

Tante Lison rejste sig, lod det påbegyndte arbejde, garnet og de lange pinde blive liggende på armen af lænestolen, gik hen til vinduet og så ud i den dårende nat.

De to forelskede blev ved at gå frem og tilbage over plænen, fra dammen op til stentrappen og fra trappen ned til dammen. De trykkede hinandens hænder og talte ikke mere. Det var, som om de var udenfor dem selv, som om deres væsen var blevet indsuget og blandet med den poesi, hele naturen udåndede.

Pludselig fik Jeanne oppe i vinduet øje på den gamle pige, hvis silhuet tegnede sig skarpt i lampelyset.

"Se," sagde hun, "tante Lison står og ser på os."

Jacques så op.

"Ja," svarede han, "tante Lison ser på os."

Og de blev ved at drømme, at gå frem og tilbage og elske hinanden.

Men duggen lagde sig over græsset. Et lille kuldegys fo'r igennem dem.

"Lad os gå ind," sagde hun.

Og de gik op mod huset.

Da de kom ind i dagligstuen, havde tante Lison atter sat sig til at strikke. Hun sad helt bøjet over sit arbejde og hendes små tynde fingre rystede lidt, som om de var meget trætte.

Jeanne gik hen til hende:

"Så, tante, nu skal vi i seng."

Den gamle pige vendte øjnene bort. De var røde, som om hun havde grædt. Jacques og hans forlovede lagde ikke mærke til det. Men den unge mand kom til at se på Jeannes sko, der var helt gennemtrukne af fugtighed. Han blev greben af uro og spurgte ømt: "Fryser du ikke om dine kære små fødder?"

Og på én gang begyndte tantens fingre at skælve så stærkt, at arbejdet faldt ud af hendes hænder, og garnnøglet rullede hen ad tæppet; men uden at ænse det, skjulte den gamle jomfru ansigtet i sine hænder og brød ud i en krampagtig gråd.

De to unge styrtede hen til hende. Jeanne kastede sig på knæ foran hende og forsøgte ude af sig selv at skubbe hendes hænder til side, medens hun gentog: "Hvad er der, tante Lison? Hvad er der, tante Lison? ..."

Med stemmen bævende af tårer og legemet sammenkrympet af sorg, svarede den stakkels gamle:

"Det var ... det var ... da han sagde til dig ... "Fryser du ikke ... om ... dine kære små fødder?" ... Der er aldrig ... aldrig nogen ... som ... som har sagt sådan noget til mig! ... aldrig ... aldrig!"

(En lignende scene findes i romanen "*Et liv*".)

Fa'r Milon

En hel måned har solen øst sine flammer ud over markerne, og strålende udfolder livet sig under denne ildbyge. Så langt øjet kan nå, er jorden grøn, og himlen er blå helt ud til horisontens grænse. De normanniske gårde, som er sået ud over sletten, ser på afstand ud som små skove, gemt inde bag et bælte af ranke bøge. På nært hold, når man åbner det ormædte led, tror man at se en kæmpemæssig have, for alle de gamle æbletræer, der er lige så knortede som bønderne selv, står i blomst. De gamle, mørke, forvredne og krogede stammer, der står i lige rækker, breder deres blændende, hvide og rosenrøde kupler ud under himlen. Den blide duft fra deres blomsterflor blander sig med den fede lugt fra de åbne stalde og dampen fra møddingen, der gærer under hønsenes vrimmel.

Klokken er tolv. Familien sidder og spiser til middag i skyggen af pæretræet, som er plantet foran døren. Der er faderen, moderen, de fire børn, de to piger og de tre karle. Der bliver ikke snakket noget videre. Først bliver suppen spist, så bliver låget taget af fadet, der er fyldt med flæsk og kartofler.

Af og til rejser én af pigerne sig og går ned i kælderen for at fylde kanden med æblemost.

Manden, en kraftigt bygget bonde på en fyrretyve år, betragter en vinstok henne ved muren. Den er endnu nøgen og løber som en slange op ad huset og hen under skodderne.

Endelig siger han:

"Fa'rs stok spirer tidligt i år. Kanske'sens, at den gi'er noget."

Konen vender sig om og ser på den uden at sige et ord.

Denne vinstok er plantet lige på det sted, hvor faderen blev skudt.

Det var under krigen i 1870. Prøjserne havde besat hele egnen. General Faidherbe holdt dem stangen med Nordarméen.

Den prøjsiske generalstab var blevet indkvarteret på denne samme gård. Den gamle bonde, som ejede den, fa'r Milon, havde taget imod officererne og installeret dem på bedste måde.

I en hel måned havde den tyske avantgarde ligget på observation i landsbyen. I ti miles afstand derfra stod franskmændene, som forholdt sig aldeles ubevægelige. Men hver nat forsvandt nogle uhlaner.

Alle de spejdere, som enkeltvis blev sendte ud, og alle småpatruljerne på kun to eller tre, vendte aldrig levende tilbage.

Om morgenen blev de samlet døde op midt på en mark, op imod et gærde eller i en grøft. Selv deres heste lå døde på vejene, dræbt med et sabelhug.

Alle disse mord så ud til at være begået af de samme mænd, som det var umuligt at opdage.

Der blev indført et sandt rædselsregimente i landsbyen. På en simpel angivelse blev mændene skudt og konerne puttede i fængsel; gennem frygt søgte prøjserne at få børnene til at komme med afsløringer. Der blev intet opdaget.

Men en morgen blev fa'r Milon fundet liggende i stalden med en skramme over ansigtet.

Tre kilometer fra gården lå to uhlaner med oprevet underliv. Den ene af dem havde endnu sit blodige våben i hånden. Han havde kæmpet og forsvaret sig.

En krigsret blev øjeblikkelig nedsat under åben himmel foran gården, og den gamle blev ført frem.

Han var otte og tres, lille, mager, lidt skæv og med et par store hænder, som lignede krabbeklør. Hans hår var glansløst, sparsomt og let som dunene på en ung and, så at issen over alt skinnede igennem. Under halsens brune og rynkede hud lå tykke årer, der forsvandt ind under kæbebenet for atter at træde frem oppe ved tindingerne. Han gik på egnen for at være gerrig og vanskelig at have med at gøre, når det drejede sig om forretninger.

Han blev stillet op mellem fire soldater foran køkkenbordet, som var blevet trukket udenfor. Fem officerer og obersten satte sig lige overfor ham.

Obersten tog ordet på fransk:

"Fa'r Milon, i den tid, vi har været her, har vi kun haft grund til at være tilfreds med Dem. De har altid været villig og endog opmærksom overfor os. Men i dag tynger en forfærdelig anklage på Dem, og det er nødvendigt, at der skaffes lys i sagen. Hvorfra har De fået den skramme, De har i ansigtet?"

Bonden svarede ikke.

Obersten fortsatte:

"Deres tavshed dømmer Dem, fa'r Milon. Men jeg vil have, at De giver mig et svar, forstår De? Ved De, hvem der har dræbt de to uhlaner, som i morges blev fundet tæt ved Korshøjen?"

Den gamle svarede klart og tydeligt:

"Ja, det har jeg."

Obersten blev overrasket og tav et sekund, medens han stirrede stift på fangen. Fa'r Milon stod ubevægelig med sit sædvanlige sløve udtryk i ansigtet og med nedslagne øjne, som om det var præsten, han havde talt til. En eneste ting syntes at tyde på indre forvirring: gang på gang sank han med kendelig anstrengelse sit spyt, som om hans hals var fuldstændig snøret sammen.

Bondens familie, hans søn Jean, hans svigerdatter og hans to børnebørn stod i en halv snes skridts afstand og så forvildede og bestyrtede ud.

Obersten tog atter ordet:

"Ved De også, hvem der har dræbt alle de af vore spejdere, som i den sidste måned er blevet fundet rundt omkring?"

Den gamle svarede med den samme sløve ubevægelighed:

"Ja, det har jeg."

"Er det Dem, som har dræbt dem alle sammen?"

"Dem alle sammen, javel, det er mig."

"De alene?"

"Ja, jeg mutters alene."

"Fortæl mig, hvorledes De bar Dem ad med det."

Denne gang lod bonden til at blive bevæget; nødvendigheden af at skulle sige en hel masse gjorde ham åbenbart meget forlegen. Han stammede:

"Ja, hvad ved jeg? Det var vel sådan, som det kunne falde sig."

Obersten sagde:

"Jeg vil lade Dem vide, at De bliver nødt til at fortælle mig det hele; De slipper ikke. De kan derfor lige så godt bestemme Dem til det med det samme. Hvorledes begyndte De?"

Manden kastede et ængsteligt blik om på sin familie, der stod spændt lyttende bag ved ham. Endnu et øjeblik betænkte han sig, men bestemte sig så pludselig til det:

"Det var om aftenen, dagen efter, at I var kommet her, og jeg var på vejen hjem til gården. Jeg så, at soldaterne havde taget for over halvtredsindstyve daler foder og en ko og to får, og jeg sagde til mig selv: lige så mange gange, som de tager tyve daler, lige så mange gange skal de få det betalt! Og så havde jeg jo også en hel masse andet på hjertet, som jeg nok skal sige Dem alt sammen. Så var det, at jeg fik øje på én af jeres kavalerer, som stod ved leddet bag ved laden og røg sin pibe. Forsigtigt listede jeg mig ind og fik fat på min le og listede mig ud igen, hen bag ved ham, og han hørte aldrig en snus. Og så kappede jeg hovedet af ham i et eneste tag, ligesom det kunne have været et aks, og han sagde ikke en gang så meget som: "Uf!" De kan bare lade fiske efter i kæret, dér ligger han nede på bunden i en kulsæk med en sten fra gærdet.

Men se, jeg havde jo sådan mine egne tanker, og jeg tog alle hans sager, lige fra støvlerne til huen og gemte dem i stenbruddet."

Den gamle tav. Officererne så forbløffede på hinanden. Forhøret fortsattes og lidt efter lidt fik retten det følgende trukket ud af ham.

Lige fra det øjeblik han havde begået det første mord, havde den gamle levet med den tanke: "Det gælder bare om at slå prøjserne ihjel!" Han hadede dem med en på samme tid nærig og fædrelandskærlig bondes lumske og uforsonlige had. Han

havde sine egne tanker, som han sagde. Han ventede nogle dage.

Han havde sin frihed til at komme og gå, som det behagede ham, en følge af, at han overfor sejrherrerne havde vist sig så ydmyg, lydig og villig.

Han lagde mærke til, at der hver aften blev sendt kurerer ud; og en nat, da han havde hørt navnet på den landsby, hvor rytterne skulle hen, listede han sig ud af gården og sneg sig gennem skoven hen til stenbruddet, hvor han dybt inde i en lang gang havde gemt den dræbtes klæder. Dem tog han på. De tyske ord, han behøvede, havde han lært i omgangen med soldaterne.

Så gav han sig til at luske om på markerne, dukkende sig bag hegnene og krybende langs skråningerne for at dække sig. Ved den mindste lyd fo'r han sammen, lige så ængstelig som en krybskytte.

Da han troede, at tiden var inde, søgte han hen til landevejen og skjulte sig i et krat. Han ventede endnu længe. Endelig hen imod midnat gav en hests galoperen genlyd mod den hårde jord. Bonden lagde øret til vejen for at forvisse sig om, at det kun var én rytter, som nærmede sig. Så holdt han sig parat.

Uhlanen kom ridende i skarpt trav med sine depecher. Han spejdede ind i mørket foran sig og lyttede spændt. Da der kun var en halv snes skridt imellem dem, slæbte fa'r Milon sig klynkende ud på vejen. "Hilfe! Hilfe! Hjælp! Hjælp!" stønnede han. Rytteren standsede og så, at det var en tysker uden hest. I den tro, at det var en såret kammerat, han havde for sig, svang han sig af hesten og gik, uden at nære nogen mistanke, hen til den ubekendte; i samme øjeblik han bukkede sig over ham, fik

han den lange, bøjede sabelklinge lige i maven. Han styrtede om og var uden dødskamp færdig med det samme, kun et par sidste trækninger fo'r gennem hans legeme.

Strålende af bondens tavse fryd rettede den gamle sig op og skar for sin fornøjelses skyld struben over på liget. Derpå slæbte han det hen til grøften og kastede det ned i den.

Hesten var roligt blevet stående for at vente på sin herre. Fa'r Milon satte sig op på den og red i galop afsted over markerne.

Efter en times forløb fik han øje på to uhlaner, der side om side var på vej hjem til hovedkvarteret. Han red lige hen imod dem, atter råbende: "Hilfe! Hilfe!" Prøjserne genkendte uniformen og lod ham uden mistillid komme ganske nær. Som en kanonkugle fo'r den gamle ind mellem dem og dræbte dem begge med sin sabel og en revolver.

Så skar han halsen over på hestene, det var jo tyske heste! Derpå red han ganske langsomt tilbage til stenbruddet og skjulte sin hest inderst inde i det mørke galleri. Dér gemte han også uniformen, tog atter sine usle pjalter på og listede sig hjem til sin seng, hvor han sov lige til den lyse morgen.

I fire dage holdt han sig hjemme for at vente på, at forhørene om de tre mord skulle afsluttes. Den femte dag vovede han sig igen ud og dræbte ved hjælp af det samme krigspuds atter to prøjsere. Fra nu af kunne han ikke mere standse. Hver nat red han omkring, flakkede om uden noget bestemt mål og dræbte de prøjsere, tilfældet førte på hans vej. Han var snart her og snart dér, som en vildfarende uhlan galoperede menneskedræberen over de øde marker. Så snart hans gerning var fuldbyrdet, lod han ligene blive liggende efter sig rundt på

vejene og red tilbage til stenbruddet for at skjule sin hest og sin uniform.

Ved middagstid bragte han med den roligste mine af verden havre og vand til hesten i det underjordiske galleri. Den fik alt det, den kunne æde, for det var et strengt arbejde, han fordrede af den.

Men den foregående nat havde en af de uhlaner, han angreb, været på sin post, og havde med sin sabel tilføjet ham et sår tværs over ansigtet.

Ikke desto mindre havde han dræbt dem begge to. Derefter var han, som sædvanlig, redet tilbage og havde skjult hesten og taget sine gamle klæder på; men på hjemvejen havde han fået et anfald af svaghed, det havde været ham umuligt at nå op til huset, og han havde slæbt sig hen til stalden.

Dér var han blevet fundet, blødende i halmen …

Da han var færdig med sin fortælling, løftede han pludselig hovedet og kastede et stolt blik på de prøjsiske officerer.

Obersten, der sad og halede i sit overskæg, spurgte:

"Har De ikke mere at sige?"

"Nej, jeg har inte. Regnskabet stemmer: jeg har dræbt seksten, ikke én mere og ikke én mindre."

"Ved De, at dette betyder døden?"

"Jeg har ikke bedt om nåde."

"Har De været soldat?"

"Ja, jeg har selv været med i krigen i sin tid … Og desuden er det også jer, som har dræbt min fa'r, der var soldat under førstekejseren. Og I har også skudt min yngste søn, François,

forgangen måned ved Évreux. Jeg var jeres skyldner og jeg har betalt. Vi er kvit."

Officererne så på hinanden.

Den gamle fortsatte:

"Otte for min fa'r og otte for drengen, vi er kvit! Jeg har inte yppet strid med jer, næ, gu' har jeg ej. Jeg kender inte jer! Jeg ved ikke engang, hvor I kommer fra. I er her i min gård og I kommanderer, som om 1 var hjemme. Jeg har hævnet mig på de andre, og jeg fortryder ikke noget."

Den gamle rettede sin knortede krop og krydsede armene over brystet i en beskeden heltestilling.

Prøjserne talte længe sagte sammen. En kaptajn, der også havde mistet sin søn, tog bonden i forsvar.

Endelig rejste obersten sig, gik tæt hen til fa'r Milon og sagde med dæmpet stemme:

"Hør en gang, gamle, der var måske én måde, De kunne redde livet på, og det var ved at ..."

Men bonden hørte ikke, hvad obersten sagde. Han stirrede stift på overmagtens officer, mens vinden viftede de tynde hårtjavser på hans isse frem og tilbage, gjorde en skrækkelig grimasse, der rynkede hans magre ansigt, som var gennemskåret af skrammen, helt sammen, trak vejret dybt og spyttede af al sin magt lige ind i ansigtet på prøjseren.

Ude af sig selv løftede obersten hånden, men for anden gang spyttede manden ham i ansigtet.

Alle officererne var faret op og skreg på samme tid deres befalinger.

På mindre end et minut var bonden stillet op mod muren og blevet skudt, mens han smilede over til Jean, den ældste søn, til

svigerdatteren og til de små, der rædselsslagne stod og stirrede på ham.

Gamle sager

Kære Colette!

Jeg ved ikke, om du husker en linje af Sainte-Beuve, som vi har læst sammen, og som er blevet siddende fast i min hjerne, fordi netop den linje siger mig så meget, og så ofte, især i den senere tid, har beroliget mit hjerte. Her er den:

> Ak – fødes, leve og dø i det samme hus!

Jeg er nu ganske alene i dette hus, hvor jeg er blevet født, hvor jeg har levet, og hvor jeg håber at få lov til at dø. Det er ikke altid lige lysteligt, men her er alligevel godt at være, fordi jeg her er omgivet af alle mine minder.

Min søn, Henry, er advokat, to måneder om året besøger han mig. Jeanne bor med sin mand i den anden ende af Frankrig, og hvert efterår er det mig, der tager til hende. Jeg er altså alene her, ganske alene, men omgivet af lutter fortrolige genstande, der taler til mig om mine kære, både de, som er døde, og de, som lever langt borte.

Jeg læser ikke meget, jeg er gammel; men jeg tænker bestandig, eller rettere jeg drømmer. Ak, jeg drømmer ikke længere på samme måde, som jeg tidligere drømte. Kan du huske vore tåbelige fantasterier, alle de eventyr, som vi opdigtede med vore tyveårs hjerner, og alle de lykkeperspektiver, vi i ånden så åbne sig for os!

Intet af alt det blev til virkelighed, eller rettere det var noget helt andet, der skete, noget mindre bedårende og mindre poetisk, men alligevel godt nok for den, der har mod til at tage sit parti her i livet.

Ved du, hvorfor vi kvinder så ofte er ulykkelige? Det er, fordi vi i vor ungdom lærer at tro alt for meget på lykken. Vi bliver aldrig opdraget med den tanke, at vi skal stride, kæmpe og lide. Ved det første stød knuses vort hjerte, for vor sjæl tørster efter en kaskade af lykkelige begivenheder. De, der indtræffer, er kun halvvejs gode, og straks giver vi os til at hulke.

Lykken, den sande lykke, som vi drømte om, har jeg dog alligevel lært at kende. Den består ikke i den store lyksalighed, for store lyksaligheder er både meget sjældne og meget kortvarige, den består simpelthen i den endeløse venten efter en række glæder, som aldrig kommer. Lykken er forventningen om lykke, forhåbningernes vide krans, en endeløs illusion. Ja, kære du, det eneste gode her i livet er illusionerne, og så gammel som jeg er, laver jeg mig hver dag nye, kun har de forandret genstand, fordi mine ønsker ikke længere er de samme.

Jeg sagde, at jeg tilbringer den største del af min tid med at drømme. Hvad skulle jeg gøre andet? Jeg gør det på to måder, som jeg vil give dig anvisning på; de kan måske komme dig til nytte.

Den første er ganske uhyre simpel. Den består i, at jeg sætter mig foran kaminilden i en lav lænestol, der falder bekvemt for mit gamle legeme, og lader mine tanker vandre tilbage til svundne tider.

Hvor er et liv dog kort! Især de liv, der gennemleves på det samme sted:

> Ak – fødes, leve og dø i det samme hus!

Minderne trænger på og hober sig sammen, og når man er gammel, synes man undertiden, at det knapt er en halv snes

dage siden, at man var ung. Ja, alt er gledet forbi, som om det drejede sig om en eneste dag: morgenen, middagen, aftenen – og natten kommer, en nat uden morgenrøde.

Når jeg således time efter time sidder og stirrer ind i ilden, dukker fortiden frem, som om alt, hvad der hørte den til, var sket i går. Man ved ikke længere, hvor man er, drømmen river én med sig, man gennemvandrer hele sin tilværelse.

Ofte drømmer jeg mig ind i den tro, at jeg endnu er en ung pige, så levende føler jeg disse pust fra gamle dage; mit hjerte banker, og blodet strømmer igennem mine årer med samme fart, som da jeg var atten år; og lige så tydeligt, som om det var nye oplevelser, drager de glemte ting atter forbi mit blik.

Bestandig er det minderne fra mine små-rejser som ung pige, der kommer igen! Du, i lænestolen, foran kaminilden, genoplevede jeg forleden aften en solnedgang over Mont Saint-Michel og lige straks efter en parforcejagt i Uvilleskoven med duften af det fugtige sand og de dugvåde blade, med heden fra det store himmellegeme, der sank ned i vandet, og den friske varme fra solens første stråler, mens jeg galoperede gennem krattet. Og alt, hvad jeg den gang tænkte, min poetiske begejstring foran havets uendelige vidder, den lykkeberuste nydelse ved grenenes strejfen, hver eneste lille tanke, hver stump drøm, hvert ønske, hver stemning, alt, alt stod for mig, som om jeg endnu var der, som om der ikke siden da var svundet halvtredsindstyve år, der havde kølnet mit blod og stækket mine forventninger.

Men den anden måde, jeg genoplever de svundne dage på, er dog langt den bedste.

Du ved, eller du ved måske ikke, kære Colette, at der i mit hus aldrig kastes noget bort. Vi har helt oppe under taget et stort pulterkammer, som kaldes "skrammelstuen". Alt, hvad der ikke længere kan bruges, bliver gemt dér. Jeg går ofte derop og ser mig omkring og genfinder en mængde bagateller, som jeg ikke mere tænkte på, og som minder mig om en masse ting. Det er ikke disse store, gamle møbler, som er vore venner, som vi har kendt fra vor barndom, og som der knytter sig minder om forskellige begivenheder til, om glæder og sorger, om bestemte dage i vor historie, møbler, som fordi de er så sammenblandede med vort liv, har antaget en slags personlighed, et fysiognomi, møbler, som har været vore trofaste ledsagere både i vore lyse og mørke timer, de eneste ledsagere, ak, som vi er sikre på ikke at miste, de eneste, der ikke dør som de andre, alle dem, hvis træk, hvis kærlige øjne, læber og stemme er forsvundet for bestandig. Det, jeg finder oppe mellem det meget skrammel, er resterne af de små, ubetydelige genstande, som i fyrre år har stået omkring én, uden at man nogensinde har lagt mærke til dem, men som nu, da man pludselig ser dem igen, får gamle vidners vigtige betydning. De gør på mig det samme indtryk som folk, man længe har kendt, uden at de nogensinde har lukket sig op for én, og som på én gang, en aften, giver sig til at snakke løs og om deres inderste liv og fortælle ting, som man ikke havde den mindste anelse om.

Jeg går fra den ene lille ting til den anden, og for hver af dem, giver det et sæt i mit hjerte. Jeg siger til mig selv: "Ja, det er rigtigt, den dér kom jeg til at slå itu den dag, Paul rejste til Lyon", eller: "Herregud, det er den lille lygte, som mo'r brugte, når hun om vinteren gik til aftensang."

Der er endog ting imellem, som slet ikke siger noget, ting, der stammer fra mine bedsteforældre, ting, som ingen af os, der nu lever, har kendt, hvis historie ingen ved besked om, hvis ejermænd ikke en gang længere huskes. Ingen har set de hænder, som har rørt ved dem, eller de øjne, som har set på dem. De ting får én til at drømme længe, længe! De er for mig som forladte grave, hvis sidste venner er døde.

Du, kære Colette, forstår vist ikke rigtig noget af alt dette, og du vil smile ad mine tåbeligheder, mine barnagtige og sentimentale idéer. Du er pariserinde, og I parisere kender ikke til et sådant indadvendt liv; det ville aldrig falde jer ind at grave op i jeres hjerter. I lever udadtil og lader alle jeres tanker flagre med vinden. Jeg, som lever ganske alene, kan kun fortælle dig om mig selv. Når du svarer mig, så tal også du lidt om dig selv, så at jeg kan sætte mig i dit sted, således som du i morgen kan sætte dig i mit.

Men du vil aldrig fuldt ud komme til at forstå Sainte-Beuves ord:

> Ak – fødes, leve og dø i det samme hus!

Tusinde kys, du kære, gamle veninde.

Din Adelaïde.

(En lignende scene er benyttet i romanen "*Et liv*".)

Kvindelist

"Kvinderne?"

"Ja, hvad ville De sige om kvinderne?"

"Hvad jeg ville sige? At de er de mest djævleblændte heksemestre til at få os til at løbe med limstangen; de benytter enhver lejlighed til at holde os for nar, mange gange har de end ikke den fjerneste grund til det, de gør det bare for at have den fornøjelse at snyde os. De snyder os med den mest utrolige ligefremhed, den mest forbløffende dristighed og den ufatteligste durkdrevenhed. Fra morgen til aften snyder de os, selv de hæderligste, de mest retsindige, de fornuftigste iblandt dem.

Jeg må dog indrømme, at de sommetider bliver lidt tvunget til det. Mændene har altid anfald både af dumstædighed og despot-lyster. En ægtemand føler hvert øjeblik trang til i sit hjem at sætte sin vilje igennem på de latterligste områder. Han er fuld af fikse idéer, som hans kone kæler for, samtidig med, at hun spiller ham på næsen. Hun lader ham tro, at en ting koster så og så meget, fordi han ville skrige op, hvis han fik at vide, at den var dyrere. Og hun forstår altid at redde sig ud af det ved så lette og så udspekulerede midler, at vi føler os ganske lammede, når vi tilfældigvis opdager dem. Aldeles målløse siger vi til os selv: "Hvorledes er det muligt, at vi ikke før har opdaget det?""

Den herre, der talte, var grev de L..., som havde været minister under kejserdømmet. Der sagdes om ham, at han var en klog og overlegen ånd.

En gruppe unge mennesker lyttede til ham.

Han fortsatte:

"Jeg er selv på den mest komiske og mest grundige måde blevet ført bag lyset af en almindelig lille bourgeoisifrue. Jeg skal fortælle Dem historien, De kan lære en hel del af den.

Jeg var den gang udenrigsminister og plejede hver morgen at gå mig en lang tur i Champs-Élysées. Det var i maj måned, jeg gik temmelig hurtigt og indåndede grådigt den friske duft fra de første blade.

Jeg lagde snart mærke til, at jeg hver morgen mødte en henrivende lille kvinde, en af den slags forbavsende yndefulde skabninger, der bærer stemplet: Paris. Var hun smuk? Ja og nej. Velskabt? Nej, bedre end det. Hendes liv var for kort, hendes skuldre for lige, hendes bryst for svulmende, det var uimodsigeligt, men jeg foretrækker nu en gang en sådan lille levende og buttet dukke for en Venus fra Milo med sin grove skønhed.

Og så har de en aldeles bedårende måde at gå på; alene den lille vuggen i hofterne kan få éns blod til at flamme af attrå. Det så ud, som om hun kiggede på mig, når hun gik forbi. Men den slags kvinder ser altid ud til alt muligt, og alligevel ved man aldrig …

En morgen så jeg hende sidde på en bænk med en opslået bog i hånden. Jeg skyndte mig at sætte mig ved siden af hende. Fem minutter efter var vi blevet venner. Fra den dag af hed det hver morgen efter den smilende hilsen: "Goddag, lille frue!" … "Goddag, min herre!" – og så passiarede vi. Hun fortalte mig, at hun var gift med en embedsmand, at hendes liv var trist,

fornøjelserne sjældne, men bryderierne så mange des flere, og tusinde andre ting.

Jeg kom ved et tilfælde og måske også af lidt forfængelighed til at sige hende, hvem jeg var. Hun lagde en fortræffelig fremhyklet forbavselse for dagen.

Den næste morgen besøgte hun mig i ministeriet, og hun kom så ofte igen, at tjenerne snart kendte hende og sagte hviskede til hinanden, så snart de fik øje på hende: "Der er fru Léon!" Det var det navn, de havde givet hende. Jeg hedder Léon til fornavn.

1 tre måneder traf jeg hende hver eneste morgen uden et sekund at føle mig træt af hende, til den grad forstod hun at variere sin kærlighed og gøre den pikant. Men en dag opdagede jeg, at hendes øjne var blanke af tilbagetrængte tårer, og at det faldt hende vanskeligt at tale. Hun var øjensynlig pint af en hemmelig bekymring.

Jeg bad hende, jeg bønfaldt hende om at sige mig, hvad der tyngede på hendes hjerte, og hun endte med skælvende at fremstamme:

"Jeg er … jeg er frugtsommelig."

Og hun gav sig til at hulke.

Jeg skar naturligvis en frygtelig grimasse og blegnede, som man altid gør, når man får den slags nyheder. De kan ikke tænke Dem, hvad meddelelsen om sådanne uventede paternitetsudsigter giver én for et stød i brystet. Men det lærer De nok at kende før eller senere.

Også jeg stammede, da jeg sagde:

"Men … men … Du er jo gift, ikke sandt?"

Hun svarede:

"Ja, men min mand har været i Italien i to måneder, og det varer længe, inden han kommer hjem igen."

Lige meget hvad det skulle gælde, jeg måtte sørge for at slippe fra ansvaret, og jeg sagde:

"Så må du straks rejse ned til ham."

Hun blev rød lige op i tindingerne og slog øjnene ned:

"Ja ... men ..."

Hun turde ikke eller ville ikke tale ud.

Men jeg havde forstået hende, og diskret overrakte jeg hende en konvolut med penge til rejsen.

Otte dage senere fik jeg et brev fra hende, dateret Genua. Den følgende uge fik jeg et fra Firenze og derpå fra Livorno, fra Rom og fra Napoli.

Hun skrev:

> "Jeg har det godt, min egen elskede, men jeg ser skrækkelig ud. Jeg vil ikke have, at du skal se mig, førend det er overstået, ellers ville du ikke længere kunne holde af mig. Min mand aner ikke det fjerneste. Hans embedspligter tvinger ham til at blive endnu længere hernede, og jeg kommer derfor først hjem til Frankrig efter min nedkomst."

Da der var gået omtrent otte måneder, fik jeg fra Venedig blot disse tre ord: "Det er en dreng".

Nogen tid efter kom hun pludselig en morgen ind på mit kontor, friskere og smukkere end nogensinde før, og kastede sig i mine arme.

Og vort gamle forhold begyndte forfra. Jeg trådte ud af ministeriet, og hun besøgte mig i min bolig i Rue de Grenelle. Hun talte ofte til mig om barnet, men jeg brød mig ikke om at høre det, det kom ikke mig ved. Jeg gav hende dog af og til en temmelig rund sum og sagde til hende:

"Sæt det fast til ham."

Atter to år svandt hen, og hun blev ivrigere og ivrigere efter at fortælle mig om drengen, "om Léon". Sommetider gav hun sig til at græde:

"Du holder slet ikke af ham, du bryder dig ikke en gang om at se ham, hvis du vidste, hvad det er mig for en sorg!"

Kort sagt, hun plagede mig så forfærdeligt, at jeg til sidst en dag lovede hende, at jeg dagen efter ville gå hen i Champs-Élysées på den tid, da hun plejede at spadsere med ham.

Men i det øjeblik jeg stod og skulle gå, var der en vis frygt, som holdt mig tilbage. Vi mænd er både svage og dumme; hvem ved, hvad der ville gå for sig i mit hjerte! Hvis jeg nu gav mig til at elske dette lille væsen, som var kød af mit kød og blod af mit blod, min søn!

Jeg havde allerede hatten på hovedet og handskerne i hånden, men jeg kastede handskerne hen på mit skrivebord og lagde hatten på en stol, idet jeg sagde til mig selv:

"Nej, jeg går alligevel ikke, det er det fornuftigste."

I det samme gik døren op og min broder kom ind. Han rakte mig et anonymt brev, som han havde fået om morgenen. Der stod:

> "Underret Deres broder, grev de L... om, at den lille dame fra Rue Cassette holder ham grundigt for

nar. Han behøver bare at søge nærmere oplysninger."

Jeg havde aldrig talt til nogen om dette gamle forhold. Jeg blev derfor ganske forbløffet og fortalte min broder historien lige fra først til sidst. Jeg tilføjede:

"Jeg vil helst ikke selv tage mig af det, men vil du ikke gøre mig den tjeneste at skaffe disse nærmere oplysninger?"

Min broder gik, og jeg sagde til mig selv:

"Hvorledes kan hun holde mig for nar? Har hun andre elskere? Herregud, hvad kan det gøre mig? Hun er ung, frisk og indtagende, mere forlanger jeg ikke af hende. Tilsyneladende elsker hun mig, og hun koster mig egentlig ikke særlig meget. Oprigtig talt, jeg forstår ikke, hvad der kan være meningen."

Min broder kom snart igen. Hos politiet havde han fået fortræffelige oplysninger om manden:

"Ansat i Indenrigsministeriet, korrekt, velanskrevet og rettænkende, men gift med en meget smuk kvinde, hvis udgifter synes at være lidt overdrevne i forhold til hendes beskedne stilling."

Det var det hele.

Min broder var derpå gået hen til hendes bopæl, og da hun netop var gået ud, havde han ved hjælp af et guldstykke fået portnerkonen til at fortælle:

"Fru D... er sådan en mageløs rar dame og hendes mand er sådan en mageløs rar mand. De er ikke spor af indbildske; de har ikke meget, men de er meget gavmilde."

For at sige noget spurgte min broder:

"Hvor gammel er hendes lille dreng nu?"

"Hun har ingen lille dreng."

"Hvad har hun ikke? Den lille Léon?"

"Nej, De må tage fejl, herre."

"Vist ikke nej, hun fik ham jo, da hun for et par år siden var i Italien."

"Hun har aldrig været i Italien; i de fem år, de har boet her, har hun aldrig været borte fra huset."

Min broder blev naturligvis overrasket, han spurgte videre og underkastede portnerkonen et forhør efter alle kunstens regler. Intet barn, ingen rejse.

Jeg var ganske umådelig forbavset, men uden rigtig at kunne forstå, hvad der egentlig lå til grund for hele denne komedie.

"Jeg vil have den sag klaret," sagde jeg. "Jeg vil skrive til hende og bede hende om at komme herhen i morgen. Du skal tage imod hende i mit sted, og hvis hun virkelig har gjort nar ad mig, må du give hende disse ti tusinde francs og betyde hende, at jeg ikke ønsker at se hende mere. Forresten begyndte jeg også at få nok af hende."

Skulle man tro det muligt! Dagen forud havde jeg været fortvivlet over at have et barn med denne kvinde, og nu var jeg ærgerlig, flov og krænket over ikke mere at have det. Jeg var fri, løst fra enhver forpligtelse og ude over al ængstelse – og jeg var rasende!

Den næste dag ventede min broder efter aftale på hende i mit arbejdsværelse. Som sædvanlig kom hun farende ind og løb hen imod ham med åbne arme, men standsede pludseligt, da hun så, at det ikke var mig.

Han hilste og undskyldte sig:

"Jeg må bede Dem tilgive, frue, at De træffer mig her i stedet for min broder; men han har overdraget mig det hverv at få nogle forklaringer af Dem, som det ville være ham pinligt selv at fordre."

Efter denne indledning så han hende stift lige ind i øjnene og sagde:

"Vi ved, at De ikke har noget barn med ham."

Efter det første øjebliks bestyrtelse fik hun hurtigt sin selvbeherskelse tilbage, satte sig, så smilende på sin dommer og sagde roligt:

"Nej, jeg har slet ikke noget barn."

"Vi ved også, at De aldrig har været i Italien."

Denne gang lo hun hjerteligt:

"Nej, jeg har aldrig været i Italien."

Min broder, der blev mere og mere forbløffet, fortsatte:

"Jeg har fået besked på at give Dem disse penge og sige Dem fra min broder, at alt var forbi."

Hun blev atter alvorlig, stak roligt pengene til sig og spurgte troskyldigt:

"Så ... så ser jeg altså ikke greven mere?"

"Nej, frue."

Hun lod til at blive ked af det og tilføjede, stadig lige rolig:

"Det gør mig ondt; jeg kunne godt lide ham."

Da min broder så, at hun så let tog sit parti, smilede også han og spurgte:

"Hør en gang, vil De ikke sige mig, hvorfor De opdigtede hele den lange, indviklede historie om rejsen og barnet?"

Hun stirrede forfjamsket på ham, som om han havde stillet hende et ganske meningsløst spørgsmål, og svarede:

"Herregud, det er da ikke så mærkeligt! Tror De, at en ganske almindelig lille kone som jeg i tre år kunne have holdt fast på grev de L..., en fornem herre, minister, rig, elegant og feteret, hvis hun ikke havde givet ham lidt at tænke på? Nu er det forbi. Det er kedeligt, men det kunne jo ikke vare evindeligt. Det lykkedes mig dog i tre år ... Vil De hilse ham mange gange fra mig?"

Hun rejste sig. Min broder spurgte:

"Men nu ... barnet? De havde altså ét, De kunne vise ham?"

"Ja, naturligvis, min søsters barn. Hun lånte mig det. Jeg tør vædde på, at det er hende, som har sagt Dem besked?"

"Og så alle brevene fra Italien?"

Hun måtte atter sætte sig for at kunne le ud: "Ak, ja, brevene, det er en hel roman. Greven var vel ikke udenrigsminister for ingenting."

"Ja, men alligevel forstår jeg ikke ..."

"Det behøves heller ikke, det bliver min hemmelighed. Jeg vil ikke bringe nogen i forlegenhed."

Hun hilste med et lidt spottende smil og gik sin vej uden at vise det mindste tegn på sindsbevægelse, som en skuespillerinde, der er færdig med sin rolle."

Og som en slags moral tilføjede grev de L...:

"Ja, det kommer der ud af at tro på kvinderne!"

Ved dødssengen

Hun var død uden dødskamp, stille og roligt som en kvinde, hvis liv har været uden dadel. Nu hvilede hun i sin seng, hendes øjne var lukkede, hendes ansigt roligt og hendes lange hvide hår omhyggeligt ordnet, som om hun ti minutter før sin død havde glattet på det. Hendes blege træk vidnede om en sådan andagt, en sådan hvile og en sådan resignation, at man måtte sige til sig selv, at der i dette legeme havde boet en skøn sjæl, at denne ærværdige alderdom var fulgt efter et liv uden storme, og at denne død havde været uden angst og uden samvittighedsnag.

På knæ ved siden af sengen lå hendes søn, en øvrighedsperson med ubøjelige grundsætninger, og hendes datter, Marguerite, hvis navn som nonne var søster Eulalie, og græd, ude af sig selv af fortvivlelse. Fra de var børn havde hun indpodet dem en ufravigelig moral, en kristendom uden svaghed, en pligtfølelse uden mindste afslag. Han, sønnen, var blevet dommer, og med loven i sin hånd slog han uden medlidenhed ned på de svage og de syndefulde, og hun, datteren, som havde indsuget al den dyd, der udstrålede fra denne pligtstærke, strenge familie, havde i sin afsky for menneskene viet sig til Gud.

De havde ikke kendt noget videre til deres fader; de troede kun, at han havde gjort deres moder ulykkelig, uden at vide nærmere besked.

Nonnen kyssede som en vanvittig den dødes nedhængende hånd, en elfenbenshånd i den samme blege tone, som den store Kristusfigur på krucifikset, der var lagt på sengen. På den

anden side af det lige udstrakte legeme syntes den anden hånd endnu at sammenkrølle lagenet i den yderste, famlende bevægelse, og linnedet var endnu som kruset af små bølger, et minde om de sidste gestus, der går forud for den evige ubevægelighed.

Det bankede let på døren, de to hulkende hoveder løftede sig, og præsten, der havde været ude for at spise til middag, kom ind igen. Han var rød, og den påbegyndte fordøjelsesproces gjorde ham kortåndet. Han havde nemlig blandet kaffen rigeligt med cognac for at kæmpe imod trætheden fra de foregående nætter og forberede sig til den forestående dødsvagt.

Hans ansigt var sørgmodigt, denne falske sørgmodighed, som er egen for alle gejstlige, for hvem døden er en indtægtskilde. Han gjorde korsets tegn og gik med en professionel bevægelse hen imod de sørgende:

"Ja, kære børn, jeg kommer for at hjælpe eder over disse tunge timer."

Men søster Eulalie rejste sig:

"Tak, hr. pastor, men min broder og jeg ønsker helst at være alene hos hende. Det er de sidste øjeblikke, vi kan være sammen med hende, og vi vil gerne kun være os tre, ligesom den gang … for længe, længe siden … da vi … da vi var små og vor stak … stakkels moder …"

Hun kunne ikke tale ud for tårerne, der trængte sig på, til den grad overvældede smerten hende.

Men præsten bøjede sig straks; hans ansigt var klaret op, han tænkte på sin seng:

"Ja, ja da, som I vil, børn."

Han knælede, gjorde korsets tegn, bad en bøn, rejste sig og listede sagte ud, idet han mumlede:

"Hun var en helgeninde!"

Den døde og hendes børn var alene tilbage. Et ur, som ikke kunne ses, sendte sin regelmæssige dikken ud i mørket, og gennem det åbne vindue trængte den bløde høduft og det sværmeriske måneskin ind i værelset. Ingen lyd udefra brød stilheden, kun nu og da kvækkede en frø og et insekt svirrede summende ind imod muren. En uendelig fred, et guddommeligt vemod, en tavs højtid omgav denne døde, syntes at udstråle fra hende, at sværve ud over landskabet og forplante sig til hele naturen.

Sønnen, som stadig lå på knæ med hovedet begravet i sengens lagener, råbte med en stemme, der klang fjern og sønderrivende:

"Mo'r, mo'r, mo'r!"

Og søsteren slog sin fanatiske pande mod gulvets hårde træ, vred sig og krympede sig som i et epileptisk anfald og stønnede:

"Jesus, Jesus, Jesus!"

Og begge rallede og snappede efter vejret i dette stormende smertensudbrud.

Lidt efter lidt blev de dog roligere, krisen var ovre, og deres tårer flød tavse og tyste som det regnfulde vindstille, der efter stormen græder over det oprørte hav.

Langt om længe rejste de sig og gav sig til at betragte den kære døde. Og minderne, de fjerne minder, som i går var så blide og i dag så kvalfulde, skød op i deres tanker sammen med alle de små forglemte og alle de små kendte og fortrolige enkeltheder, der atter gør den bortgangne levende; de huskede

ord, smil og klangen af den stemme, der aldrig mere skulle tale til dem. De så hende på ny lykkelig og rolig, huskede hele sætninger, som hun havde sagt, og en lille håndbevægelse, som hun undertiden havde som for at slå takt, når hun sagde noget, der skulle huskes.

De elskede hende, som de aldrig før havde elsket hende. Og ved at måle deres egen fortvivlelse forstod de først rigtigt, hvor forladte og ensomme de nu ville blive.

Det var deres støtte, deres leder, hele deres ungdom, hele den glade del af deres tilværelse, som forsvandt, det var båndet, der knyttede dem sammen med livet, moderen, det skabende legeme, leddet, der føjede dem til deres forfædre, som var bristet. De ville nu komme til at stå alene og isolerede, de kunne ikke længere se tilbage på dem, der var gået forud for dem selv.

Nonnen sagde til sin broder:

"Kan du huske, hvor mo'r altid holdt af at læse sine gamle breve? De er alle sammen dér i skuffen. Hvad om vi nu læste dem, om vi denne sidste nat, vi har hende, gennemlevede hele hendes liv sammen med hende? Det ville være som en korsvej, som om også vi gjorde bekendtskab med hendes moder, med vore bedsteforældre, hvis breve vi har dér, og som hun så ofte, så ofte talte om, ikke sandt?"

Og de tog i skuffen en halv snes små pakker gulnede papirer, der omhyggeligt var bundet ind og ordnet efter rækkefølge. De kastede disse relikvier hen på sengen, tog en af pakkerne, hvorpå der var skrevet "Far", og lukkede den op og læste.

Det var gamle breve af den slags, man kun finder i ærværdige familiesekretærer, breve, der synes at udånde et svundent

århundredes duft. Det første begyndte med: "Min egen lille skat"; et andet: "Min egen lille pige"; andre: "Mit kære barn"; og atter andre: "Kære datter".

Og pludselig gav nonnen sig til at læse højt som for at læse for den døde hele hendes historie, alle hendes kæreste minder. Med den ene albue støttet på sengen og med blikket hvilende på moderens træk lyttede dommeren opmærksomt. Og den ubevægelige døde syntes at være lykkelig.

På en gang afbrød søster Eulalie sig selv og sagde:

"Vi må give hende dem alle sammen med i graven, dække hende med dem som med et liglagen, begrave hende i dem."

Hun tog en anden pakke, hvorpå der intet var skrevet, og med høj røst begyndte hun:

"Min tilbedte, jeg elsker dig, så at jeg er lige ved at blive vanvittig. Lige siden i går har længslen efter dig fået mig til at lide alle Helvedes kvaler. Jeg føler dine læber på mine læber, dine øjne i mine øjne, dit legeme imod mit legeme. Jeg elsker dig, jeg elsker dig! Du har gjort mig forrykt. Jeg strækker armene ud og jeg stønner af attrå efter endnu en gang at besidde dig. Hele mit legeme kalder på dig, jeg vil eje dig. På min mund mærker jeg endnu smagen af dine kys ..."

Dommeren havde rejst sig og nonnen holdt op at læse. Han rev brevet ud af hendes hænder og ledte efter underskriften. Der stod: "Den, som elsker dig", og derunder kun et fornavn: "Henry!" Deres fader havde heddet René. Det var altså ikke ham.

Sønnen gennemrodede febrilsk brevpakken, tog et andet brev frem og læste: "Jeg kan ikke længere leve uden dine kærtegn ..." Og stående oprejst, streng, som når han dømte i

retten, så han ned på den døde. Nonnen stod stiv som en statue, endnu med et par tårer i øjenkrogene, betragtede sin broder og ventede. Han gik langsomt tværs over gulvet hen til vinduet og stirrede grublende ud i natten.

Da han vendte sig om, stod søster Eulalie stadig med bøjet hoved ved siden af sengen, men nu var hendes øjne tørre.

Han gik hen til sengen, samlede hastigt alle brevene og kastede dem hulter til bulter tilbage i skuffen. Så trak han gardinerne sammen om sengen.

Da dagslyset fik skæret fra lysene, der stod og brændte på bordet, til at blegne, rejste sønnen sig langsomt fra lænestolen, og uden at kaste et eneste sidste blik på den moder, som han havde dømt og skilt bort fra dem, sagde han med fast stemme:

"Så, søster, nu kan vi gå herfra."

(En lignende scene findes i romanen "*Et liv*".)

Yveline Samoris

"Det er grevinde Samoris. "

"Den sortklædte dame derovre?"

"Ja, vist så, det er hende selv. Hun er i sorg for sin datter, som hun har dræbt."

"Å, snak da! Ved De, hvad det er, De fortæller?"

"Ja, jeg ved, det. Er en ganske almindelig historie uden rabalder og uden voldsomhed."

"Men hvorledes da?"

"Å, det er næsten ingenting. Mange kurtisaner er egentlig født til at være hæderlige kvinder, siger man jo, og mange af de såkaldte hæderlige kvinder til at være kurtisaner, ikke sandt? Det er det hele."

"Jeg forstår ikke rigtigt, hvad De mener."

"Ikke? Så skal jeg forklare mig nærmere.

Grevinde Samoris er en af disse prangende udlændinge, som der hvert år regner i hundredvis af ned over Paris. Hun er grevinde og kommer fra Ungarn, fra Valakiet eller fra et andet sted; hun dukkede op i fjor vinter i en lejlighed i Champs-Élysées, et kvarter, som alle eventyrere søger hen til, og åbnede sit hus for alle og enhver.

Jeg kom hos hende. Hvorfor, spørger De? Det ved jeg ærlig talt ikke. Jeg kom der, således som vi alle kommer der, fordi der spilles, fordi kvinderne ikke er alt for strenge og mændene ikke alt for hæderlige. De kender denne strugglerkreds med sine brogede ordner, hvor alle er adelige, alle betitlede og alle ukendte af deres respektive gesandtskaber med undtagelse af

de iblandt dem, der er spioner. Alle er de parate til at slå om sig med deres ære, opremse deres forfædre og fortælle om deres liv. De er alle durkdrevne, udspekulerede, farlige, løgnagtige som deres visitkort og uvederhæftige som deres navn, kort sagt, det er tugthuskandidaternes aristokrati.

Jeg sætter umådelig megen pris på de mennesker. De er interessante at trænge til bunds i, interessante at kende, morsomme at høre på, ofte åndfulde og aldrig banale således som embedsstandens skikkelige repræsentanter. Deres kvinder er altid smukke med deres lille, pikante tilsætning af fremmedartet uregelmæssighed og det mysterium, der hviler over deres forbigangne liv, hvoraf måske halvdelen er tilbragt i et eller andet forbedringshus. De har i almindelighed pragtfulde øjne og en fantastisk hårfylde. Dem sætter jeg også særdeles megen pris på.

Fru Samoris er typen på disse eventyrersker; hun er elegant, moden og endnu smuk, indtagende og kælent indsmigrende, man føler, at hun er lastefuld lige til bunden. Vi morede os godt hos hende, vi spillede, dansede, souperede … kort sagt, gjorde alt det, der tilsammen udgør det mondæne livs tillokkelser.

Hun havde en datter, et stort, pragtfuldt pigebarn, der altid var glad, altid parat til at more sig, altid leende af fuld hals og dansende af hjertens lyst – en ægte datter af en eventyrerske. Men hun var uskyldig, uvidende og naiv; hun så intet, vidste intet, forstod intet og gættede intet af alt det, der gik for sig i det mødrene hjem."

"Hvor ved De det fra?"

"Hvor jeg ved det fra? Ja, det er endnu pudsigere end alt det andet. En morgen ringede det på min dør, og min

kammertjener kom ind og sagde til mig, at hr. Joseph Bonenthal ønskede at tale med mig. Jeg spurgte straks:

"Hvem er den herre?"

Tjeneren svarede:

"Det ved jeg ikke rigtig, det er vist en tjener."

Det var rigtigt nok, det var virkelig en tjener, som ville have plads hos mig.

"Hvor har De tjent sidst?"

"Hos grevinde Samoris."

"Se, se, men mit hus ligner på ingen måde hendes."

"Det ved jeg, og det er netop derfor, at jeg gerne vil tjene hos herren. Jeg har fået nok af den slags mennesker; man tager tjeneste hos dem, men man bliver dér ikke."

Jeg havde netop brug for en mand, og jeg antog ham.

En måned senere døde frøken Yveline Samoris på en meget mystisk måde, og nu skal De høre alle enkelthederne ved dette dødsfald. Jeg har dem fra Joseph, som igen havde dem fra sin kæreste, der er grevindens kammerjomfru.

En aften, da der var bal hos grevinden, stod to nyankomne og passiarede sammen bag en dør. Yveline, der lige havde danset, lænede sig til den modsatte side af døren for at trække lidt frisk luft. De så hende ikke, kom nærmere, og hun hørte deres samtale. De sagde:

"Men hvem er da den unge dames fader?"

"En russer, hedder det sig, en grev Ruvaloff. Han omgås ikke længere moderen."

"Og hvem er for øjeblikket den regerende fyrste?"

"Den engelske prins, som står der henne ved vinduet; fru Samoris tilbeder ham. Men forresten varer hendes forelskelser

aldrig mere end en måned eller en seks uger. De kan nok se, at vennekredsen er talrig; alle bliver kaldet … og næsten alle bliver udvalgt. Det er lidt dyrt, men hvad … Herregud!"

"Hvor har hun fået navnet Samoris fra?"

"Fra den eneste mand, som hun måske har elsket, en jødisk berliner-bankier, som kaldte sig Samuel Morris."

"Godt. Tak skal De have, nu da jeg ved besked, er der ikke længere noget at tage fejl af, så går jeg lige løs på målet."

Hvilken orkan brød løs i denne unge pigehjerne, som var udrustet med alle en hæderlig kvindes instinkter? Hvilken fortvivlelse rasede i hendes troskyldige sjæl? Hvilke kvaler tilintetgjorde hendes uskyldige livsglæde, hendes frejdige latter, hendes fryd over tilværelsen? Hvilken kamp udkæmpedes i dette unge hjerte, indtil det øjeblik, da den sidste gæst trak sig tilbage? Alt dette kunne Joseph ikke sige mig noget om. Men samme aften kom Yveline stormende ind i sin moders soveværelse, hvor moderen var i færd med at klæde sig af, sendte pigen – der blev stående udenfor døren for at lytte – bort og sagde, bleg og med unaturligt store øjne:

"Mo'r, ved du, hvad jeg i aften hørte inde i dagligstuen?"

Og ord for ord fortalte hun den samtale, jeg gengav for Dem.

Grevinden blev bestyrtet og vidste i første øjeblik ikke, hvad hun skulle svare. Så benægtede hun kraftigt alt, svor på sin uskyldighed og tog Vorherre selv til vidne.

Den unge pige trak sig forvildet, men på ingen måde overbevist tilbage. Og hun begyndte at udspionere sin moder.

Jeg husker tydeligt den underlige forandring, der var foregået med hende. Hun var bestandig alvorlig og bedrøvet, og hun så stirrende på os med sine store forskende øjne, som om

hun ville læse lige til bunden af vore sjæle. Vi vidste ikke, hvad vi skulle tænke, og der blev påstået, at hun søgte en mand, enten en blivende eller en forbigående.

En aften kunne hun ikke længere tvivle: hun overraskede sin moder.

Koldt og roligt som en forretningsmand, der fremsætter sine betingelser til en kontrakt, sagde hun:

"Nu skal jeg sige dig, hvad jeg har besluttet, mo'r. Vi skal begge to trække os tilbage til en lille by eller til et sted ude på landet; dér kan vi føre en beskeden tilværelse, efter hvad vi får råd til. Alene dine juveler er jo en formue. Hvis du finder en eller anden hæderlig mand, som vil gifte sig med dig, så så meget des bedre og endnu bedre ville det være, hvis det også kunne hænde mig. Går du ikke ind på det, så tager jeg livet af mig."

Denne gang sendte grevinden sin datter i seng og forbød hende nogensinde oftere at komme med den slags udtalelser, der i hendes mund var i højeste grad upassende.

Yveline svarede:

"Jeg giver dig en måned til at overveje det i. Hvis vi ikke inden den tid har forandret vor måde at leve på, så dræber jeg mig selv, for der findes ingen anden hæderlig afslutning på min tilværelse."

Og hun gik ind til sig selv.

Måneden gik, og der blev stadig danset og souperet hos fru Samoris.

Så foregav Yveline, at hun havde tandpine og lod nogle kloroformdråber købe på et apotek i nærheden. Dagen efter gentog hun den lille komedie og købte formodentlig også selv,

hver gang hun gik ud, nogle små portioner af dette bedøvende middel, indtil hun fik en flaske fyldt.

En morgen blev hun fundet i sin seng, allerede kold, med en vatmaske over ansigtet.

Hendes kiste blev dækket med blomster og kirken betrukket med hvidt. Der var et meget stort følge ved begravelsen.

Ak, herregud, ja, havde jeg bare vidst det – men man ved jo aldrig sådan noget – så havde jeg måske giftet mig med pigebarnet. Hun var pokkers nydelig."

"Og moderen, hvad er der blevet af hende?"

"Å, hun græd umådelig meget. Det er først i de sidste otte dage, at hun igen er begyndt at modtage sine mere fortrolige venner."

"Hvad blev der sagt for at dække over dette dødsfald?"

"Der blev talt om en kakkelovn, hvis mekanisme var kommet i uorden, og om kulosforgiftning. Den slags ulykkestilfælde var jo en overgang så almindelige, at der ikke var noget som helst usandsynligt ved denne forklaring."

("*Yveline Samoris*" er et forstudie til den lille roman "*Yvette*", som findes i *Maupassants samlede fortællinger* bd. 11 i nærværende udgave.)

Et alarmskrig

Jeg har modtaget følgende brev. Da jeg tror, at det for mange læsere vil være ret lærerigt, skynder jeg mig at gengive det.

Paris, den 15. november 1886.

Højstærede herre!

De behandler ofte, snart i Deres fortællinger og snart i Deres kroniker, emner, der kommer ind under, hvad jeg vil kalde: "den gængse moral". Jeg tillader mig at gøre Dem bekendt med nogle betragtninger, som jeg har anstillet, og som – forekommer det mig – kunne tjene Dem til grundlag for en artikel.

Jeg er ikke gift, jeg er ungkarl og en lille smule naiv, lader det til. Men jeg indbilder mig, at mange mænd, ja, at størsteparten af mændene er naive på samme måde som jeg. Da jeg altid eller næsten altid selv er i god tro, forstår jeg dårligt at gennemskue mine medmenneskers medfødte snedighed, og jeg vandrer frem med åbne øjne uden at se nok ind bag ved tingene, ind under den ydre fernis.

Vi er næsten alle vænnet til i almindelighed at tage skinnet for virkelighed og at anse menneskene for det, de giver sig ud for; kun meget få iblandt os besidder det instinkt, som får enkelte mænd til at gætte deres omgivelsers sande og skjulte natur. Følgen heraf, af denne almene og vedtægtsmæssige livsanskuelse, er, at vi går som muldvarpe gennem tilværelsens begivenheder, at vi aldrig tror på det, som er, men på det, som synes at være, at vi råber på usandsynlighed, så snart virkeligheden vises os under sløret, og at vi betragter alt, hvad

der kommer på tværs af vor idealistiske moral, som en undtagelse, uden at vi gør os det klart, at den samlede sum af disse undtagelser næsten udgør helheden. En yderligere følge er, at alle de godtroende, således som jeg, bliver holdt for nar af alle de andre og i særdeleshed af kvinderne, der grundigt forstår sig på denne kunst.

Jeg er begyndt i al almindelighed for at ende med det særlige tilfælde, der interesserer mig.

Jeg har en elskerinde, en gift kone. Ligesom så mange andre bildte jeg mig naturligvis ind, at jeg var truffet på en undtagelse, på en ulykkelig lille kvinde, der for første gang bedrog sin mand. Jeg havde længe, eller rettede jeg troede, at jeg længe havde måttet gøre kur til hende, at jeg først ved min utrættelige omsorg og tilbedelse havde besejret hende, og at jeg alene ved min udholdenhed havde nået mit mål. Jeg havde måttet udfolde tusinde forsigtighedsregler, bruge tusinde overtalelser og anvende tusinde snedige lokkemidler for endelig at erobre hende.

Nu skal De høre, hvad jeg oplevede i sidste uge.

Hendes mand var rejst bort i nogle dage, og hun bad mig, om hun måtte spise til middag hos mig, en lille middag på tomandshånd, hvor jeg selv skulle varte op for at undgå en tjeners nærværelse. Hun havde en fiks idé, som hun havde kælet for i de sidste fire-fem måneder, hun ville drikke sig fuld, drikke sig rigtig for alvor fuld, uden at behøve at være bange for noget, uden at behøve at tage hjem, at tale med sin kammerpige, at vise sig for andre. Hun havde ofte været, hvad hun kaldte "i stemning", men det var aldrig blevet til mere, og hun fandt det yndigt. Derfor havde hun lovet sig selv, at hun en

gang, blot en eneste gang, ville drikke sig rigtig fuld. Hun fortalte hjemme, at hun tog ud til nogle venner i nærheden af Paris og blev der natten over, og ved middagstid ringede hun på hos mig.

En dame kan selvfølgelig kun drikke sig fuld i champagne. Hun drak straks til at begynde med, inden østerserne, et stort glas og begyndte hurtigt at småvrøvle. Al maden var kold og stod parat på et bord bag ved mig. Jeg behøvede blot at strække hånden ud for at tage fadene og tallerkenerne, og så godt jeg kunne, serverede jeg for hende, medens jeg hørte på hendes passiar.

Hun drak glas på glas, forfulgt af sin fikse idé. Hun begyndte på en række smægtende og endeløse fortroligheder om sine følelser, da hun var ung pige. Hun snakkede og snakkede, hendes øjne havde en lidt flakkende glans og hendes tungebånd var fuldstændig løsnet; hendes fuglelette tanker rullede sig bestandig længere og længere op, ligesom de små strimler telegrafpapir, der ganske alene glider ud fra apparatet og knirkes længere og længere af den elektriske mekanisme, som dækker dem med ukendte ord.

Af og til afbrød hun sig selv og spurgte:

"Er jeg nu fuld?"

"Nej, ikke endnu."

Og hun drak atter.

Det varede ikke længe, inden hun virkelig var det. Hun var ikke så beruset, at hun ikke vidste, hvad hun gjorde, men hun var kommet til det punkt, at hun sagde sandheden, det tror jeg i det mindste.

Efter at hun havde betroet mig sit følelsesliv som ung pige, gav hun sig nu til at fortælle mig om samlivet med sin mand. Hun fortalte mig alt muligt; selv de mest intime ting, som det var i høj grad generende for mig at få at vide, plumpede hun ud med med den hundrede gange gentagne undskyldning: "Jeg kan jo godt sige alt til dig … Hvem skulle jeg kunne fortælle alting, hvis jeg ikke kunne fortælle det til dig?" Jeg fik altså besked om alle hendes mands vaner, om alle hans fejl, om alle hans påfund og om hans allerhemmeligste lyster.

Og for at få min samstemmende bekræftelse spurgte hun:

"Er han ikke utålelig? … Synes du ikke, at han er utålelig? … Kan du tænke dig, hvor han har kedet mig? … Hvad? … Derfor sagde jeg også til mig selv første gang, jeg så dig: "Ham synes jeg om, ham vil jeg have til elsker." Så var det, at du gjorde kur til mig."

Jeg må have sat et løjerligt ansigt op, for hun lagde mærke til det midt i sin rus og gav sig til at le af fuld hals.

"Ak ja! … dit store fjols!" sagde hun, "Gud, hvor du var forsigtig … Du kan da begribe, din dumme dreng, at når nogen får lov til at gøre kur til os … så er det, fordi vi gerne vil have det … og så gælder det om at gå hurtigt til værks … og ikke lade os vente … Herregud, hvor I må være stokblinde for ikke at forstå, bare af den måde, hvorpå vi ser på jer, at vi siger: "Ja!" Næ, hvor jeg måtte vente på dig, din idiot! Jeg vidste virkelig ikke, hvorledes jeg skulle få dig til at begribe, at jeg længtes efter, at det skulle blive til noget … Ja vist, … blomster … og vers … og komplimenter … og så atter blomster … det fik jeg nok af … men mere blev det heller ikke til … Jeg var lige ved at opgive dig, min gode, så længe var du om at bestemme dig … Og at

tænke sig, at halvdelen af mændene er ligesom du, medens den anden halvdel derimod ... ha! ... ha! ... ha! ..."

Hendes latter fik det til at løbe koldt ned ad ryggen på mig. Jeg stammede:

"Den anden halvdel? ... Hvad den? ..."

Hun drak stadig og stirrede ned i den perlende vin, medens hun gav efter for den bydende trang til at sige sandheden, der undertiden kan komme over berusede mennesker.

Hun fortsatte:

"Ja, den anden halvdel, den betænker sig ikke ... det går hurtigt ... alt for hurtigt ... men de har alligevel ret ... Der er dage, hvor det ikke lykkes dem, men der er også dage, hvor de har held med sig, trods alt.

Å, kære, hvis du vidste ... hvor det er grinagtigt ... der er to slags mænd ... Ser du, de ængstelige, de er sådan som du ... de kan aldrig lære at begribe, hvorledes de andre er ... og hvad de gør ... lige straks ... når de er alene med os ... de sætter alt på ét kort ... de får lussinger ... det er sandt nok ... men hvad bryder de sig om det? ... de ved godt, at det aldrig kunne falde os ind at snakke om det. De kender os til bunds, skal jeg sige dig ..."

Jeg så på hende med et par inkvisitoriske øjne; jeg havde en vanvittig lyst til at få hende til at tale, til at få alt at vide. Hvor mange gange havde jeg ikke stillet mig selv dette spørgsmål:

"Hvorledes bærer andre mænd sig ad overfor kvinderne, overfor vore kvinder?"

Jeg følte godt, blot ved i et selskab at se to herrer tale til den samme dame, at disse to, hvis de blev alene med hende, hver ville opføre sig på en helt forskellig måde, skønt de nøjagtigt kendte hende lige meget. Ved første øjekast gætter man, at

visse mænd, som af naturen er bedre udrustet til at forføre, eller som blot er smidigere, dristigere end os andre, i løbet af én times samtale med en kvinde, de synes om, når en langt videre grad af fortrolighed, end vi andre i løbet af et helt år. Er den slags mænd, disse forførere, disse erobrere virkelig, når lejligheden frembyder sig, så pågående, at deres læber og hænder tillader sig frækheder, som forekommer os andre, der er forlegne og beskedne, at være en afskyelig krænkelse, men som kvinderne måske betragter som en tilgivelig uforskammethed, en lidt næsvis hyldest til deres uimodståelige ynde?

Jeg spurgte hende altså:

"Der er enkelte iblandt den art mænd, som opfører sig meget upassende, ikke sandt?"

Hun kastede sig tilbage i stolen for rigtigt at le ud, men hendes latter var nervøs og ophidset som den latter, der ender i et nerveanfald. Da hun var blevet lidt roligere, svarede hun:

"Ha! ha! kære, upassende? … De vover simpelthen alt … lige straks … alt, forstår du … og mere til …"

Jeg følte mig så oprørt, som om hun havde afsløret mig noget naturstridigt:

"Og det … det tillader I damer?"

"Nej … nej, vi tillader det ikke … vi giver lussinger … men det morer os alligevel … De er meget morsommere end I andre! … Og så, forstår du, så er man altid bange for dem, man er aldrig rolig … og det er dejligt at være bange … især for det. Man må passe på dem hele tiden, det er, ligesom om man duellerede … Man læser i deres øjne, hvad de tænker på, og hvad deres

hænder vil foretage sig. Det er labaner, om du vil, men de forstår sig meget bedre på kærlighed, end I gør! ..."

En underlig, overraskende følelse dukkede op i mig. Skønt jeg er ugift og har til hensigt at blive ved med at være ungkarl, var det, som om jeg pludselig ved denne ublufærdige fortrolighed havde fået en ægtemands sjæl. Jeg følte mig som en ven, en allieret, en broder overfor alle de mange tillidsfulde mænd, der bliver om ikke bestjålet så i det mindste besveget af disse kjolelivs-gramsere.

Det er den samme følelse, der i dette øjeblik får mig til at skrive til Dem, min herre, for at bede Dem på mine vegne udslynge et alarmskrig mod den store hær af rolige ægtemænd.

Jeg havde dog endnu mine tvivl, min elskerinde var beruset og kunne derfor lyve.

Jeg spurgte derfor videre:

"Hvor kan det være, at I aldrig fortæller den slags eventyr til andre?"

Hun så på mig med en så dyb og så oprigtig forbavselse, at jeg et minut troede, at forbavselsen havde gjort hende ædru:

"Vi? ... Gud, hvor du er dum, kære! Tror du virkelig, at man nogensinde taler om sådan noget ... Ha! Ha! Ha! Fortæller din tjener dig om alle de små fordele, han skaffer sig, om hvor meget han tjener på kurven og alt det andet? Herregud, det er nu vor måde at tjene på kurven på. Ægtemanden behøver ikke at beklage sig, så længe vi ikke går videre. Men hvor er du dog dum! ... Hvad ondt skulle det forresten gøre, når man bare ikke giver efter?"

Jeg spurgte atter, meget forvirret:

"Så er der altså ofte nogen, der har kysset dig?"

Hun svarede med et udtryk af den dybeste foragt for den mand, der kunne tvivle om det:

"Ja, selvfølgelig! ... Alle kvinder bliver tit kysset ... Forsøg blot med ligegyldig hvem, så skal du bare se, du store dumrian! Lad mig se, prøv for eksempel på at kysse fru de X..., hun er ganske ung og fuldkommen anstændig ... Kys hende, min ven ... og gør tilnærmelser ... så skal du bare se ... så skal du bare se ... Ha! ha! ha! ..."

Pludselig kastede hun sit glas, som jeg lige havde skænket fuldt, op i lysekronen. Champagnen faldt ned som en regn, slukkede tre lys, stænkede over på portiererne og svømmede ud over bordet, medens krystalstumperne spredtes over stuen. Hun greb efter flasken for at gøre det samme med den, men jeg hindrede hende i det, hun gav sig til at hvine ... og hun fik et nerveanfald ... således som jeg havde forudset det ...

Nogle dage senere, da jeg allerede ikke længere tænkte på denne tilståelse, der var undsluppet en beruset kvinde, kom jeg tilfældigvis i et selskab sammen med den fru de X... som min elskerinde havde rådet mig til at kysse. Da jeg boede i det samme kvarter som hun, tilbød jeg at følge hende hjem, for hun var netop alene. Hun tog imod mit tilbud.

Så snart vi var kommet op i vognen, sagde jeg til mig selv: "Så, nu forsøger jeg", men jeg turde ikke. Jeg vidste ikke, hvorledes jeg skulle begynde, hvorledes jeg skulle indlede angrebet.

Omsider tog jeg med fortvivlelsens mod en rask beslutning og sagde:

"Hvor De var smuk i aften."

Hun svarede leende:

"I aften var altså en undtagelse, siden De for første gang har lagt mærke til det?"

Jeg manglede allerede svar. Jeg egnede mig åbenbart aldeles ikke for galanteriets krig. Endelig efter en lille betænkning fandt jeg dette:

"Nej, men jeg har aldrig før vovet at sige Dem det."

Hun blev forbavset:

"Hvorfor ikke?"

"Fordi det ... fordi det er lidt vanskeligt."

"Er det vanskeligt at sige til en dame, at hun er smuk? Hvor har De dog det fra? Man skal netop altid sige det ... selv om man kun halvvejs tænker det ... fordi det altid glæder os at høre det."

Jeg følte mig pludselig besjælet af en fantastisk dristighed, og jeg tog hende om livet og søgte med min mund efter hendes læber.

Alligevel har jeg sikkert skælvet og ikke forekommet hende forfærdelig nok. Jeg havde vist også dårligt beregnet og udført min bevægelse, for hun gjorde ikke andet end at dreje hovedet for at undgå mit forsøg, idet hun sagde:

"Nej, nej ... De går for vidt ... De går for vidt ... det er alt for hurtigt ... pas på min frisure ... man kysser ikke en dame på den måde, når hun er friseret! ..."

Jeg havde sat mig tilbage på min plads, flov og ulykkelig over mit nederlag. Vognen standsede foran hendes dør. Hun steg ud, rakte mig hånden og sagde med sin elskværdigste stemme:

"Tak, fordi De kørte mig hjem og glem ikke mit råd."

Tre dage efter traf jeg hende atter. Hun havde glemt det hele.

Men jeg, jeg tænker stadig på de andre … de andre … som forstår at regne med frisurerne og gribe enhver lejlighed …"

Uden at tilføje noget overlader jeg dette brev til mine læserinder og læsere, hvad enten de er gifte eller ej.

Den blinde

Hvorfra kommer den fryd, som følger med det første solskin? Hvorfor fylder dette lys, der falder ud over jorden, os med en sådan livsglæde? Himlen er ganske blå, markerne helt grønne og husene ganske hvide, og vore henrykte øjne inddrikker disse kraftige farver, vor sjæl beruses af lykke. Vi får lyst til at danse, lyst til at løbe, lyst til at synge, vore tanker bliver forunderligt lette, vort hjerte svulmer af kærlighed, vi ønsker, at vi kunne favne solen.

Men ubevægelige i deres evige mørke står de blinde op ad murene, rolige som altid midt i denne vågnende fryd; de forstår intet af den og hvert minut skænder de på deres hund, som har fået springske lyster.

Når dagen er endt, og de går hjem ved en lille broders eller en lille søsters arm, og barnet siger: "Det har dog været et dejligt vejr", svarer den anden: "Ja, jeg kunne nok mærke, at det var solskin, Hector ville ikke være rolig."

Jeg har kendt en af disse blinde, en mand, hvis liv var det forfærdeligste martyrium, som man kan forestille sig.

Det var en bonde, en søn af en normannisk gårdejer. Så længe faderen og moderen levede, blev der nogenlunde sørget for ham, og han led kun under sin medfødte ulykke, men da de gamle var borte, begyndte den skrækkelige tilværelse. Søsteren, der fik gården, lod ham blive boende, men fra det øjeblik blev han af dem alle sammen behandlet som en stodder, der lever på andres bekostning. Ved hvert måltid blev han overvældet med bebrejdelser, fordi han spiste for meget, han blev kaldt

dagdriver, snyltedyr, og skønt svogeren havde tilranet sig hans del af arven, var det kun modvilligt, at han øste lidt suppe op til ham, lige akkurat nok, til at han ikke døde af sult.

Hans ansigt var ganske blegt og hans øjne store og ganske hvide som et par oblater. Han forholdt sig fuldstændig ubevægelig under alle krænkelserne, han var til den grad indelukket, at man ikke vidste, om han overhovedet følte dem. Han havde i øvrigt aldrig kendt til kærlighed, hans moder havde aldrig brudt sig videre om ham, men overfuset ham, når han kom hende i vejen, for ude på landet bliver enhver, der ikke kan arbejde, betragtet som et skadedyr, og hvis bønderne turde, ville de gøre ligesom hønsene, der dræber deres vantrivninger.

Så snart han havde sunket maden, satte han sig om sommeren udenfor husdøren, om vinteren i kakkelovnskrogen og rørte sig ikke, førend han skulle til ro. Han gjorde ikke en gestus, ikke en bevægelse, kun hans øjenlåg faldt af og til med en nervøs, lidende trækning ned over de hvide øjepletter. Havde han en hjerne, en tanke, en klar bevidsthed om sit liv? Ingen spurgte sig selv om det.

I nogle år blev tingene ved at gå på samme måde. Men hans afmagt til at udrette noget i forbindelse med hans ubevægelighed endte med at ophidse hans slægtninge, så at han blev en syndebuk, en slags martyr-bajads, som hans omgivelser tilfredsstillede deres medfødte hang til grusomhed, deres barbariske munterhed på.

Der blev gjort alle de løjer, som hans blindhed kunne give anledning til. Og for at få en slags betaling for den mad, han spiste, blev hans måltider gjort til en forlystelse for naboerne og en kval for staklen selv.

Bønderne fra de omliggende gårde indfandt sig for at få sig en fornøjelse; der blev fortalt om det fra dør til dør, og hver dag var gårdens køkken fuldt.

Snart blev der op på bordet foran ham ved siden af skålen, som han var begyndt at spise af, stillet en kat eller en hund. Dyret, der med sit instinkt gættede sig til mandens afmagt, listede sig forsigtigt hen og labbede lydløst suppen i sig, og hvis den travle tunge kom til at gøre en lille støj, der vakte den stakkels blindes opmærksomhed, trak dyret sig hastigt til side for at undgå de slag, som han med skeen slog blindt i luften.

Tilskuerne, der klumpede sig sammen langs væggene, trampede i gulvet, skubbede hinanden i siden og vred sig af latter. Men uden nogensinde at sige et ord gav han sig atter til at spise med den højre hånd, medens han med den venstre søgte at dække og forsvare skålen.

Til andre tider gav man ham propper, brændestumper eller møgklumper, og var lige ved at kvæles af latter, når han uden at vide, hvad det var, tog det i munden og tyggede på det.

Omsider blev de dog kede af disse løjer, og svogeren, der var rasende over stadig at måtte ernære ham, gav sig til hvert øjeblik at stikke ham en lussing ud, og lo af fuld hals over at se den andens fortvivlede forsøg på at afbøde slagene eller give dem igen. Det blev snart til en helt ny leg. Karlene, røgteren, pigerne smældede ham regelmæssigt, hver gang de kom i nærheden af ham, en forsvarlig ørefigen. Hans øjenlåg blinkede til sidst uophørligt, han vidste ikke, hvor han skulle skjule sig, og han holdt altid armene frem for sig for at søge at holde de andre på afstand.

Til sidst tvang de ham til at tigge. På torvedagene blev han stillet ud på landevejen, og så snart han hørte skridt eller en vogns rullen, rakte han hatten frem og stammede:

"Å, vær barmhjertig og gi' en skilling."

Men bønderne er ikke meget gavmilde, og der gik hele uger, uden at han fik en hvid. Og raseriet imod ham forvandledes til et vanvittigt, skånselsløst had.

En vinter lå sneen tykt over markerne og det frøs ganske forfærdeligt. En morgen ledte svogeren ham langt bort og stillede ham op på en vej, hvor han skulle bede om almisse. Han lod ham blive stående hele dagen, og da mørket faldt på, erklærede han, medens hans folk hørte på det, at han havde været ude efter ham, men at han ikke havde kunnet finde ham. Og han tilføjede:

"Skidt, det er ikke værd at bryde sig om. Han frøs vel, og så er der nogen, som har taget ham med sig hjem. Hvad fanden – han er s'gu ikke kommet noget til. Han kommer nok i morgen, når han skal ha' mad."

Men den næste dag kom han ikke tilbage.

Efter at have ventet i lange timer havde den blinde, som rystede af kulde og følte sig døden nær, givet sig til at gå. Men da han ikke kunne finde vejen under det høje lag sne, var han straks gået vild, han stødte imod træer, faldt i grøfter, men rejste sig atter op og stavrede videre i håb om at finde et hus.

Men sneens sløvende virkning fik lidt efter lidt magt over ham, og da hans svage ben ikke kunne bære ham længere, satte han sig for at hvile lige midt på en mark. Han rejste sig ikke mere.

De hvide flokke, der stadig faldt ned fra himlen, begravede ham. Hans stivnede legeme forsvandt under deres endeløst voksende dynger, og intet spor angav den plads, hvor liget lå.

Hans slægtninge spurgte efter ham og lod, som om de anstillede efterforskninger. De græd endog.

Vinteren var barsk, og det varede længe, inden det begyndte at tø. Men en søndag, da bønderne gik til messe, lagde de mærke til en stor flok ravne, der kredsede over en af markerne og pludselig alle sammen som en sort regn lod sig falde ned på det samme sted for lidt efter atter at flyve op og igen komme tilbage.

Den følgende søndag var de sorte fugle der på ny som en mørk sky under himlen. Det var, som om de fra alle verdens hjørner havde sat hinanden stævne på dette sted. Og med høje skrig lod de sig falde ned i den blændende hvide sne, som de oversåede med sorte pletter, og rodede op i den med deres næb.

En af de unge knøse gik over for at se, hvad de bestilte, og opdagede den blindes lig, der allerede var halvt opspist og sønderhakket. Hans blege øjne var forsvundet, stukket ud af de forslugne dyr.

Jeg har aldrig siden kunnet føle solskinsdagenes jublende fryd, uden at dette triste minde er dukket op i mig og en vemodig tanke har søgt tilbage til den stakkel, som til den grad var livets stedbarn, at hans skrækkelige død var en lettelse for alle dem, der havde kendt ham.

Hyrdekløften

Fra Dieppe og til Havre består kløften af en uafbrudt række klinter, der er omtrent hundrede meter høje og så lige som en mur. Hist og her sænker denne lange linje af hvide klipper sig pludseligt, og en lille snæver dal med stejle skråninger, der er dækket af jævnt og kort søgræs, stiger fra den opdyrkede højdeslette ned til rullestensstranden, hvor den munder ud i en kløft som en bjergstrøms leje. Naturen har selv dannet disse dale, men voldsomme regnbyger har ført dem videre ned i kløfter, der er skåret ned i klinterne, som vandet har hulet ud lige ned til stranden og derved givet plads for menneskene.

Enkelte steder forputter en landsby sig i disse dale, hvor vinden står ind ude fra havet.

Jeg har tilbragt sommeren i en af disse af kystens udskæringer. Jeg boede hos en bonde, hvis hus vendte ud imod havet, og fra mit vindue kunne jeg se en stor trekant af blåt vand, indrammet af dalens grønne skråninger og af og til plettet af hvide sejl, der i det fjerne gled forbi i solskinnet.

Vejen, der førte ned til havet, gik i bunden af kløften, borede sig pludselig ind mellem to mergelvægge og blev et slags dybt hjulspor, inden den endte foran et stort stykke flad strand, hvis sten af bølgernes århundredlange kærtegn var rullede, afrundede og blankt polerede.

Den smalle passage mellem mergelen kaldtes for "Hyrdekløften".

Den har fået sit navn efter følgende drama:

Der fortælles, at landsbyen i tidligere dage blev regeret af en ung, nidkær og heftig præst. Fuld af had imod dem, som levede efter naturens love og ikke efter hans Guds, var han udgået fra seminariet. Mod sig selv var han ubøjelig streng og mod andre udviste han en ubarmhjertig intolerance. Der var især én ting, som opvakte hans vrede og hans afsky: kærligheden. Hvis han havde levet i en stor by, midt imellem raffinerede og forfinede dødelige, der bag smægtende følelsers yndefulde slør dølger den brutale handling, som naturen kræver, hvis han i store kirkeskibes elegante dunkelhed havde taget imod skriftemål fra parfumeduftende synderinder, hvis brøde mildnes af faldets gratie og den ideelle skønhed, der omgiver det materielle favntag, så ville han måske ikke have følt den flammende forargelse, det ubændige raseri, der skød op i ham, når han på bunden af en grøft eller på halmen i en lade fandt et snavset og pjaltet sammenslynget par.

Han sammenlignede dem med kvæget, disse mennesker, som intet kendte til kærligheden, men kun parrede sig på samme måde som dyrene; og han hadede dem for deres sjæles plumphed, for det uskønne og nedværdigende i deres drifter og for den frastødende munterhed, de gamle endnu talte om disse hæslige glæder med.

Måske var han også ubevidst pint af angsten for sit utilfredsstillede begær og af kampen mod sit eget legeme, der gjorde oprør imod hans kyske og despotiske ånd.

Nok er det, at alt, hvad der vedrørte kødets lyst, gjorde ham rasende, bragte ham ud af sig selv. Hans voldsomme prædikener, der var fulde af trusler og heftige hentydninger, fik pigerne og karlene til at fnise hånligt, medens de i smug

skævede til hinanden tværs over kirken, og når bønderne i deres blå bluser og konerne i deres sorte kåber gik fra messe, kastede de et blik tilbage til præstegården, fra hvis skorsten en tynd røgstribe steg op imod himlen, og sagde:

"Præsten er lige godt ikke til at spøge med i det kapitel!"

En gang blev han endog så hidsig, at han var lige ved at miste forstanden, og det endda for slet ingenting. Han var gået hen for at se til en syg, og da han kom ind i gården, fik han øje på en klynge børn, både gårdens egne og nabobørnene, der trængte sig sammen om hundehuset. De var ivrigt optaget af et eller andet, som øjensynlig krævede en spændt og stum opmærksomhed. Præsten gik hen til dem. Det var hunden, som var i færd med at få hvalpe. Fem småkryb kravlede allerede rundt om moderen, der slikkede dem ømt, og i samme øjeblik, som præsten bøjede sig frem, strakte den sin forpinte krop, og en sjette lille levende skabning kom til syne. Alle børnene gav sig henrykte af fryd til at klappe i hænderne og råbe: "Der er én til, der er én til!" Det var for dem som en leg, en naturlig leg, hvori der ikke var noget som helst urent. De iagttog denne fødsel på samme måde, som det morede dem at se æblerne falde ned fra træerne.

Men manden i den sorte kjole blev ude af sig selv af forargelse; i et anfald af uimodståelig hidsighed løftede han sin paraply og gav sig til at slå løs på børnene, der skrigende flygtede til alle sider. Da han stod alene tilbage foran det fødende dyr, pryglede han videre på det. Da det var lænket, kunne det ikke løbe bort, og da det hylede og vred sig under slagene, sprang han op på det og trampede på det med begge fødder. Hunden satte med sine sidste kræfter en syvende hvalp i

verden, før den opgav ånden under et spark fra præstens hæl. Så lod han den døde krop blive liggende midt imellem de små, pibende, blinde og fortumlede nyfødte, der allerede ledte efter moderbrystet.

Han gik lange ensomme ture. Hans ansigt var barskt og han skridtede stærkt ud. En aften i maj måned, da han på hjemvejen fra en sådan tur gik langs med klinten for at komme tilbage til landsbyen, blev han overfaldet af en voldsom haglbyge. Der var intet hus i sigte, over alt kun den nøgne kyst, som bygen gennempiskede med sine vandpile.

Det oprørte hav var oversået med frådende skumtoppe, og ude fra horisonten kom tykke, mørke skyer, svangre med endnu mere regn, ilende ind imod land. Blæsten susede hvinende hen over det unge korn, der i angst bøjede sig på dens vej, ruskede i den gennemvåde præst, svøbte den drivende præstekjole ind om hans ben, fyldte hans øren med larm og hans ophidsede sind med sit brus.

Han tog hatten af, bød sin pande frem mod uvejret og kæmpede sig langsomt frem imod nedstigningen til landsbyen. Men stormen tog til, himmel og jord stod i ét, og det var ham umuligt at komme videre. Pludselig fik han ved siden af en indhegnet græsgang øje på en vogterhytte.

Det var et tilflugtssted, og han løb hen til den. Hundene, der var skræmte af uvejret, rørte sig ikke, og han kom helt hen til den lille træhytte, en slags stort hundehus på hjul af den slags, som hyrderne om sommeren trækker fra græsgang til græsgang.

Et løst trin førte op til den lave dør, der stod åben, så at man kunne se halmen på bunden af hytten.

Præsten skulle lige til at gå ind, da han i halvmørket fik øje på et forelsket par i en øm omfavnelse. Han trådte tilbage, smækkede med en hastig bevægelse døren til og satte slåen for. Så spændte han sig selv for mellem stængerne, bøjede sin magre skikkelse, anspændte sig som en hest og trak, stønnende i sin drivvåde kjortel, hytten hen imod den stejle, den dødbringende skrænt, mens de to overraskede forelskede, der formodentlig troede, at det var en forbipasserende, som ville drive løjer med dem, hamrede løs på bræddevæggen.

Da han var nået helt hen til skrænten, gav han slip, og det lette skur rullede alene ned ad den stejle skråning.

Det påskyndede sin fart, fo'r afsted med vanvittig hast, hurtigere og hurtigere, hoppede og snublede som et levende dyr og slog imod jorden med sine stænger.

En gammel tigger, der havde søgt ly i en grøft, så hytten fare som et lyn forbi sig og hørte de skrækkelige skrig, der blev udstødt inde bag brædderne.

Pludselig gik ved et hårdt stød det ene hjul af, og hytten faldt om på siden og rullede videre som en kugle, som et hus, der er blevet rykket op med rode og skubbet ud fra toppen af et bjerg. Endelig nåede den kanten af den sidste kløft, gjorde et vældigt hop, beskrev en bue i luften og faldt ned mod bunden, hvor den knustes som et æg.

De to forelskede blev samlet op, de var sønderslåede, knuste, alle deres lemmer var brudte, men de favnede endnu hinanden, tæt omslyngede i rædslen som i glæden.

Præsten nægtede sin tilladelse til at lade ligene komme ind i kirken og vægrede sig ved at udtale en velsignelse over deres kister.

Den påfølgende søndag holdt han en tordnende prædiken om det sjette bud, truede med hemmelighedsfuldt hævnende hånd ad alle forelskede og fremhævede som et skrækkeligt eksempel de to ulykkelige, som var blevet dræbt midt i deres brøde.

Da han kom ud fra kirken, blev han arresteret af to gendarmer.

En toldbetjent, som havde ligget skjult bag et gærde, havde set det hele. Præsten blev dømt til livsvarigt tugthus.

Og bonden, som fortalte historien, tilføjede alvorligt: "Jeg har selv kendt ham, må De vide. Han var på bunden en storartet mand, men han holdt ikke af narrestreger."

(En lignende beretning indgår i romanen "*Et liv*".)

En god ven

Hele vinteren havde de i Paris plejet et fortroligt venskab. Som altid havde de to venner, efter at de var kommet ud fra kollegiet, tabt hinanden af syne, men en aften havde de i et selskab genfundet hinanden. De var allerede begge gamle og hvidhårede, den ene var gift, den anden ungkarl.

Hr. de Méroul boede de seks måneder af året i Paris og de andre seks på sit gods i Tourbeville. Han havde ægtet en datter af en af godsejerne i nærheden og havde ført en stille, rolig og fredelig tilværelse og plejet sin magelighed som alle mænd, der intet har at bestille. Hans temperament var roligt, hans sind ligevægtigt og hans ånd kendte hverken til dristige tanker eller uafhængige oprørsflammer. Han tilbragte sin tid med sagtmodigt at længes tilbage til fortiden, beklage sig over nutidens sæder og institutioner og hvert øjeblik gentage for sin kone, der som tegn på kraftigt bifald løftede øjnene og sommetider også hænderne imod himlen:

"Min Gud! Hvad er det dog for en regering, vi lever under!"

Fru de Méroul lignede i åndelig henseende sin ægtemand, som om de kunne være broder og søster. Hun vidste, gennem sin slægts traditioner, at man skal respektere paven og kongen!

Og af sit inderste hjerte elskede og respekterede hun dem, uden at kende dem, med nedarvet hengivenhed og med den tillid, der sømmer sig for en dame af god familie. Hun var god lige ned til bunden af sin sjæl. Hun havde ingen børn, og det var hendes stadige sorg.

Da hr. de Méroul på et bal traf sin gamle skolekammerat, Joseph Mouradour, følte han en inderlig og troskyldig glæde, for de havde i deres ungdom holdt meget af hinanden.

Efter de første udbrud af forbavselse over den forandring, som alderen havde frembragt i deres ansigter og i deres legemer, havde de gensidigt spurgt hinanden ud om deres liv.

Joseph Mouradour, der var fra det sydlige Frankrig, var blevet amtsrådsmedlem i sin egn. Hans optræden var frejdig, og han talte livligt og uden forbehold; langt fra at gøre en røverkule af sit hjerte sagde han alting lige ud, uden at tage det mindste hensyn til andres følelser. Han var republikaner, en type på de republikanere, som er grundskikkelige, men som gør ugenertheden til en lov og mener at hævde deres uafhængighed ved at sige ting, der nærmer sig det brutale.

Han blev bedt hjem til sin ven og gjorde sig, til trods for sine fremskredne meninger, straks afholdt ved sin uskrømtede hjertelighed.

Fru de Méroul udbrød:

"Hvor det er synd! En så elskværdig mand!"

Hr. de Méroul sagde i en alvorsfuld og fortrolig tone til sin ven:

"Du aner ikke hvor megen skade, du gør vort fædreland!"

Alligevel holdt han af ham, for intet er så stærkt som de bånd, der, efter at have bundet sammen i barndommen, atter knyttes i en modnere alder.

Joseph Mouradour gjorde så småt nar af sine venner, som han kaldte: "mine kære skildpadder!" og lod sig endog af og til henrive til rungende deklamatoriske udfald mod de folk, der

ikke følger med tiden, og mod de bestående fordomme og traditioner.

Når han således gav sin demokratiske veltalenhed frit løb, følte ægteparret sig ilde til mode, men var for velopdragne til at svare igen; de tav og manden søgte at dreje samtalen hen på andre emner for at undgå gensidige krænkelser. Joseph Mouradour kom kun i al fortrolighed, når de var alene.

Det blev sommer. Mérouls glædede sig til at se deres venner hos sig på deres gods i Tourbeville. Det var en sund og oprigtig glæde, der kun kendes af brave og gæstfrie landboere.

De hentede selv gæsterne fra stationen, der lå en halv times køretur fra godset, for på hjemrejsen at fryde sig over alle de smigrende bemærkninger, der kunne falde om egnens skønhed, om kornets vækst, om den fortræffelige stand, sognet holdt sine landeveje i, om bøndergårdenes properhed, om størrelsen af kvæget, som man så på markerne, og om alt, hvad de ellers lagde mærke til undervejs.

De henledte den fremmedes opmærksomhed på, at hesten travede forbavsende flinkt i betragtning af, at den halvdelen af året blev brugt ude i marken, og de ventede spændt på at høre den nyankomnes mening om godset. Selv det mindste rosende ord gjorde et dybt indtryk på dem, og hver lille anerkendelse fyldte dem med taknemmelighed.

Joseph Mouradour blev indbudt og anmeldte sin ankomst.

Godsejeren og fruen kørte begge til stationen, henrykte over at kunne vise deres ejendom frem.

Så snart Joseph Mouradour fik øje på dem, sprang han ud af kupéen med en ivrighed, der forhøjede deres tilfredshed. Han

trykkede deres hænder, overøste dem med komplimenter og gjorde dem øre med sine lovtaler.

Hele vejen hjem var han elskværdigheden selv; han faldt i forundring over træernes højde, over kornets størrelse og over hestens hurtighed.

Da vognen svingede op foran stentrappen, sagde hr. de Méroul med en vis højtidelig hjertelighed:

"Fra nu af må du føle dig som om du var hjemme."

Joseph Mouradour svarede:

"Tak, min ven, det har jeg også gjort regning på. Jeg generer mig i øvrigt aldrig overfor mine venner. Det er den måde, jeg opfatter gæstfriheden på."

Han gik op på sit værelse, for at "klæde sig om til bordet," sagde han, og lidt efter kom han ned i en blå lærredsdragt, brune støvler, og på hovedet en rund stråhat, kort sagt i den skødesløse påklædning enhver skikkelig pariser anser det for en pligt at iføre sig, når han er på landet. Det var også som han var blevet simplere, gemytligere og mere fortrolig, som om han sammen med den landlige dragt havde anlagt en tvangløshed, som han syntes passede til forholdene. Dette nye væsen stødte en lille smule hr. og fru de Méroul, der altid selv ude på deres gods bevarede en alvorlig og værdig ydre optræden, som om det lille "de", der var foran deres navn, tvang dem til en vis stivhed selv i det daglige liv.

Da frokosten var overstået, gik de med deres gæst en tur rundt til de forskellige forpagtergårde, hvor pariserens kammeratlige tone overfor sine værter i høj grad forbløffede de respektfulde bønder.

Til middagen kom præsten, en gammel tyk præst, som plejede at spise hos dem hver søndag, og som den dag undtagelsesvis var blevet indbudt til ære for den nyankomne.

Da Joseph fik øje på ham, skar han en grimasse og stirrede forbavset på ham som et sjældent væsen af en fremmed race, han aldrig før havde set så nær ved.

Under måltidet kom han med en mængde dristige anekdoter, som til nød kunne tillades i en fortrolig kreds, men som forekom Mérouls lidt malplacerede, når der var en gejstlig til stede. Han sagde heller ikke "hr. pastor", men simpelthen "hr.", og han satte præsten i forlegenhed med sine dybsindige betragtninger om den forskellige overtro, der havde vundet indpas på jordens overflade.

Han sagde:

"Deres gud hører til dem, der må respekteres, men også til dem, der må diskuteres. Min gud er nu den sunde fornuft, og den har altid været en modstander af Deres ..."

Mérouls var fortvivlede og gjorde alt for at give samtalen en anden vending. Præsten tog meget tidligt bort.

Da han var gået, sagde hr. de Méroul sagtmodigt:

"Tror du ikke, at du gik lidt for vidt i præstens nærværelse?"

Joseph brast øjeblikkelig ud:

"Næ, nu har jeg aldrig i mit liv hørt så galt! Det manglede bare, at jeg skulle genere mig for sådan et skørtemandfolk! Jeg må forresten bede dig være så venlig ikke oftere at servere mig den herre til maden. Gudbevares, mor jer med ham lige så meget I vil, både om søndagen og om hverdagen, men lad jeres venner være fri, for den er min salighed for drøj at gå på."

"Ja, men kære, hans ophøjede gerning ..."

Joseph Mouradour afbrød ham:

"Ja, jeg ved det nok, der skal tages på dem med fløjlshandsker. Den kender jeg! Men for mit vedkommende må det vente til de mennesker lærer at respektere min overbevisning, så skal jeg også nok respektere deres!"

Det var alt – den dag.

Da fru de Méroul næste morgen kom ind i sin dagligstue, så hun rundt på bordet tre aviser, der fik hende til at vige et skridt tilbage; det var "*Voltaire*", "*La République française*" og "*La Justice*".

I det samme kom Joseph Mouradour, stadig i den blå lærredsdragt, ind fra haven, ivrigt læsende i "*L'Intransigeant*".

Han udbrød:

"Her er en storartet artikel af Rochefort. Han er s'gu storartet!"

Han gav sig til at læse den højt, omhyggeligt understregende alle angrebene og til den grad begejstret, at han slet ikke lagde mærke til, at hans ven kom ind.

Hr. de Méroul havde i hånden "*Le Gaulois*", som han holdt for sin egen skyld, og "*Le Clairon*", som han abonnerede på til sin kone.

Den glødende prosa, hvori den iltre skribent gjorde det af med kejserdømmet, rungede, deklameret med Josephs voldsomme, sydlige tonefald, ud i den fredelige stue, ruskede i de gamle gardiners stive folder, og syntes at overspr øjte væggene og de gamle ærværdige lænestole, der i et århundrede havde stået på det samme sted, med en hagl af springende, frække, svinske og respektstridige ord.

Værten og værtinden, den ene stående, den anden siddende, lyttede forfærdede til denne læsning; de var så forargede, at de

ikke formåede at gøre en eneste bevægelse.

Mouradour udslyngede den sidste tirade som man affyrer et fyrværkeri, og erklærede derpå i en triumferende tone:

"Nå, hvad siger I? Det var en ordentlig salve, ikke?"

Men pludselig fik han øje på de to aviser, som hans ven havde i hånden, og blev selv ligesom lamslået af forbavselse. Så gik han med lange skridt hen til ham og spurgte rasende:

"Hvad vil du med de to blade?"

Hr. de Méroul svarede tøvende:

"De to blade – – – det – – – det er mine aviser."

"Dine aviser! – – – Næ, hør nu, vil du gøre grin med mig! Du er nok så god for fremtiden at læse mine, det kan måske hjælpe lidt på dine anskuelser. – – – Dine aviser! – – Se, sådan gør jeg med dine aviser!"

Og førend hans forbløffede vært kunne gøre indsigelser, havde han taget de to blade fra ham og kastet dem ud igennem vinduet. Derpå stak han højtideligt "*La Justice*" i hånden på fru de Méroul, rakte hendes mand "*Voltaire*", og satte sig selv til rette i en lænestol for at læse "*L'Intransigeant*" færdig.

Af høflighed lod vært og værtinde som om de læste lidt, og gav ham derpå de republikanske aviser, som de holdt mellem fingerspidserne, tilbage med en hast som om de var forgiftede.

Han slog sin sædvanlige latter op og erklærede: "Når I blot i otte dage har fået den føde, skal det være mig en smal sag at omvende jer til mine anskuelser."

Da de otte dage var gået, regerede han ganske rigtigt hele huset. Han havde lukket døren for præsten, som fru de Méroul i hemmelighed gik og besøgte, og han havde forbudt både "*Le Gaulois*" og "*Le Clairon*", som en tjener i smug hentede på

posthuset, og som, når han kom, skyndsomt blev gemt under sofapuderne. Han lavede om på alt efter sit eget forgodtbefindende, men han var lige elskværdig, lige godmodig og lige gemytlig i sit almægtige tyranni.

Andre venner, religiøse og royalistisk sindede venner, skulle komme på besøg. Mérouls indså, at et sådant samvær var umuligt, og da de ikke vidste, hvad de skulle gøre, meddelte de en aften Joseph Mouradour, at de var nødt til at rejse bort et par dage, for at ordne en lille forretning, men at de ikke håbede, at han havde noget imod at være alene så længe.

Det lod aldeles ikke til at røre ham, han svarede:

"Meget vel, det er mig ganske ligegyldigt; jeg skal nok vente på jer, lige så længe I vil. Jeg har jo allerede sagt jer, at mellem venner behøver man ikke at genere sig. Selvfølgelig skal I passe jeres forretninger, det manglede bare! Det kunne da aldrig falde mig ind at tage det ilde op, tværtimod, det viser bare, at I ikke betragter mig som en fremmed. Tag bare afsted, jeg skal nok vente på jer."

Den næste dag rejste hr. og fru de Méroul.

Han venter på dem.

Mod aften

"Så, lille børn," sagde grevinden, "nu skal I i seng."

De tre børn, to piger og en dreng, rejste sig og gik hen og kyssede deres bedstemoder.

Derpå sagde de godnat til præsten, som havde spist til middag på slottet, således som han gjorde hver torsdag.

Pastor Mauduit tog to af børnene op på sit skød, lagde sine lange, sortklædte arme om deres hals, trak med en faderlig bevægelse deres hoveder ind til sig og gav hver af dem et langt og kærligt kys på panden.

Så satte han dem atter ned på gulvet, og de tre små væsener trippede bort, drengen forrest og pigerne bagefter.

"De holder meget af børn, hr. pastor," sagde grevinden.

"Ja, meget, fru grevinde."

Den gamle dame så med sine klare øjne over på præsten.

"Og Deres – – – Deres ensomhed har aldrig tynget Dem?"

"Jo, sommetider."

Han tav og betænkte sig lidt, så tilføjede han:

"Men jeg var ikke skabt til at leve som andre mennesker."

"Hvad ved De om det?"

"Åh, det ved jeg alt for godt. Jeg blev skabt til at være præst, og jeg har fulgt mit kald."

Grevinden så stadig på ham.

"Hør en gang, hr. pastor, fortæl mig lidt om Dem selv, sig mig, hvorledes det gik til, at De bestemte Dem til at give afkald på alt det, som får os andre til at elske livet, alt det, som trøster os og holder os oppe. Hvad var det, der drev Dem, der fik Dem

til at vige ud fra den store naturlige vej, ægteskabets og familiens? De er jo hverken overspændt, fanatisk, indesluttet eller melankolsk. Så det er en eller anden begivenhed, en eller anden sorg, der affødte Deres beslutning om at aflægge præsteløftet?"

Pastor Mauduit rejste sig, gik hen til kaminen og strakte sine store, plumpe sko ind imod ilden. Han syntes stadig at betænke sig på at svare.

Han var høj og kraftig under sine hvide hår. I tyve år havde han været præst i Saint-Antoine-du-Rochers kommune, og bønderne sagde om ham:

"Det er en storartet mand!"

Han var virkelig også en storartet mand, venlig, ligefrem, sagtmodig og frem for alt gavmild. Ligesom Sankt Martin kunne han have skåret sin kappe i to stykker. Han lå gerne og græd, også for slet ingen ting, ligesom en kvinde, hvad der nedsatte ham en lille smule i de hårdhudede landboeres omdømme.

Den gamle grevinde de Saville, der på sit slot ved Rocher førte et tilbagetrukket liv, for efter sin søns og sin svigerdatters død, der var fulgt temmelig nær ovenpå hinanden, at opdrage sine børnebørn, holdt meget af sin sognepræst og sagde ofte om ham:

"Han har hjerte."

Hver torsdag tilbragte han aftenen hos grevinden, og de to gamle mennesker følte sig knyttet til hinanden ved et godt og ærligt venskab. De forstod hinanden næsten uden ord, for de var begge lige troskyldige, ligefremme og velmenende.

Hun trængte ind på ham:

"Nå, hr. pastor, lad det nu en gang være Dem, der skrifter."

Han gentog:

"Jeg var ikke skabt til det liv, som andre mennesker lever. Heldigvis opdagede jeg det i tide, og jeg har ofte senere haft lejlighed til at forstå, at jeg ikke havde taget fejl.

Mine forældre, der var ret velhavende – min fader var manufakturhandler i Verdiers, var på mine vegne meget ærgerrige. Jeg var temmelig ung, da jeg blev sat i en kostskole. Ingen ved, hvor meget et barn kan lide på sådan et kollegium alene ved adskillelsen og afsondretheden. Dette ensformige liv, uden kærlighed, langt borte fra alle dem, der holder af én, er godt for nogen, men i højeste grad skadeligt for alle. Sådanne små væsener har ofte et meget mere modtageligt hjerte, end man skulle tro, og ved således alt for tidligt at stænge dem inde blandt lutter fremmede, kan man til overmål udvikle en følsomhed, der så ender med at blive overspændt, sygelig og farlig.

Jeg brød mig ikke synderligt om at lege: jeg havde ingen kammerater og tilbragte al min fritid med at længes efter mit hjem. Om natten græd jeg i min seng, og jeg pinte min hjerne med at huske alle mulige små minder, erindringer og ubetydelige iagttagelser hjemmefra. Jeg tænkte bestandig på alt, hvad jeg havde forladt. Ganske umærkeligt blev jeg så overspændt, at selv den allerletteste modgang voldte mig den forfærdeligste sorg.

Jeg blev tavs, indesluttet, talte aldrig med andre og havde ingen fortrolige. Langsomt, men sikkert fortsattes dette åndelige ophidselsesarbejde. Børns nerver bliver hurtigt overanstrengte, de voksne burde våge omhyggeligt over, at de,

indtil de næsten er helt udviklede, fik lov til at leve i dyb fred. Men hvem mon der tænker på, at et uretfærdigt straffepensum for enkelte skoledrenge kan være årsag til en lige så heftig sorg som senere hen i livet en vens død? Hvem gør sig det ganske klart, at der er visse unge sjæle, som for ingenting gennemgår de skrækkeligste sindsbevægelser, og som derfor i løbet af kort tid bliver syge, uhelbredeligt syge?

Således gik det med mig. Min hjemve, min længsel og mit savn voksede til den grad i mig, at hele min tilværelse blev et martyrium.

Jeg sagde det ikke til nogen. Jeg sagde overhovedet slet ingenting, men jeg blev lidt efter lidt så følsom eller rettere så pirrelig, at min sjæl var som et blødende sår. Alt, hvad der berørte den, fremkaldte de smerteligste sammentræk, en forpint sitren og bag efter sande lidelser. Hvor de mennesker er lykkelige, som naturen har skænket et panser af ligegyldighed og væbnet med en uovervindelig stoicisme.

Jeg havde nået mit sekstende år. En overdreven frygtsomhed var blevet den naturlige følge af denne sygelige modtagelighed for alle lidelser. Jeg følte, at jeg stod blottet overfor alle skæbnens eller tilfældets angreb, og jeg ængstedes for enhver berøring, enhver tilnærmelse, enhver begivenhed. Jeg var bestandig på vagt, som om jeg levede under en stadig trussel, en ukendt, men altid ventet fare. Jeg kunne hverken tale eller handle, når jeg var ude blandt andre. Jeg havde i det hele taget en fornemmelse af, at livet er en strid, en skrækkelig kamp, hvori der tilføjes én de forfærdeligste slag, de mest smertefulde, dødbringende sår. I stedet for som alle andre mennesker forhåbningsfuldt at se fremtiden i møde, nærede jeg kun en

forvirret og ubestemmelig angst for den og følte, uden at vide hvorfor, en uovervindelig længsel efter at skjule mig for at undgå den kamp, hvori jeg ville blive besejret og dræbt.

Da mine første studier var tilendebragt, fik jeg et halvt års ferie til at hvile mig ud, overveje og vælge mig en løbebane. En ganske dagligdags hændelse fik mig pludselig til at se klart i mig selv, viste mig min egen sygelige sjælstilstand, fik mig til at forstå faren og bestemte mig til at undfly den.

Verdiers er en lille by, der er omgivet af marker og skove. Mine forældres hus lå i hovedgaden. Jeg tilbragte nu min meste tid udenfor det hjem, som jeg så højt havde både savnet og længtes efter. Nye drømme var vågnede i mig, og jeg gik ganske alene lange ture ud i markerne for at lade dem flagre ud og flyve bort.

Min fader og moder, der kun tænkte på deres forretning og min fremtid, talte kun til mig om deres omsætning og om mine mulige planer. De holdt af mig, således som et par praktiske folk holder af deres barn, mere med deres fornuft end med deres hjerte; og jeg levede videre, muret inde i mine egne tanker og sitrende af evig uro.

En aften, da jeg efter en af disse lange ture skyndte mig hjemad for ikke at komme for sent, kom en hund løbende hen imod mig. Det var en slags rød støver, som var meget mager og havde lange krøllede øren.

Da den var en halv snes skridt fra mig, standsede den, og jeg gjorde det samme. Så gav den sig til at logre med halen og krøb forsigtigt, med små bange ryk i kroppen, nærmere, medens den langsomt virrede med hovedet som for at indsmigre sig hos mig. Jeg kaldte ad den. Den fulgte min kalden og krøb endnu

nærmere på en så ydmyg, sørgmodig og bønfaldende måde, at jeg følte tårerne stige op i mine øjne. Jeg gik hen imod den, den løb forskrækket et stykke bort, men kom straks efter tilbage. Jeg satte det ene knæ mod jorden og lokkede ad den med alle mulige kælenavne. Endelig vovede den sig helt hen til mig; jeg strakte hånden frem og strøg langsomt og forsigtigt kærtegnende ned ad ryggen på den.

Dette kærtegn gjorde den endnu dristigere; den rejste sig på bagbenene, lagde forpoterne på mine skuldre og gav sig til at slikke mig i ansigtet. Den fulgte med mig hjem.

Denne hund var det første væsen, jeg nærede en virkelig lidenskab for, ja kærlighed, fordi den gengældte mine følelser. Jeg ved godt, at min kærlighed til dette dyr var både overdreven og latterlig. Jeg havde en tåget følelse af, at vi var to brødre, der var hjemløse her på jorden, lige forladte og lige forsvarsløse begge to.

Hunden veg ikke mere fra mig, den sov ved fodenden af min seng, fik til trods for mine forældres misfornøjelse sin mad med ved bordet og fulgte mig på mine ensomme ture.

Ofte standsede jeg ved en grøftekant og satte mig i græsset. Sam kom straks løbende hen til mig og lagde sig ved siden af mig eller på mine knæ og stak sin snude ind i min hånd, for at blive kærtegnet.

En dag i slutningen af juni gik vi ud ad landevejen til Saint-Pierre-de-Chavrol, da diligencen fra Ravereau kom raslende imod os. De fire heste galoperede i fuld fart, den gule maling lyste i solskinnet og kusken knaldede med pisken. En støvsky rejste sig under de tunge hjul og fordelte sig først langsomt som en tæt røg bag efter vognen. Da den næsten var kommet på

siden fo'r Sam, der måske var blevet bange ved støjen og ville søge tilflugt hos mig, pludselig frem imod den. Et spark af en af hestene væltede den omkuld, og jeg så den dreje rundt, rejse sig og atter falde og tumle videre mellem alle hestebenene, indtil hele vognen pludselig gjorde to sæt, der fulgte lige efter hinanden, og bagved dem i støvet sås noget ligge og bevæge sig på landevejen.

Hunden var næsten skåret i to stykker, hele dens underliv var revet op, og indvoldene væltede ud, røde af dampende blod. Den prøvede på at rejse sig og gå, men den kunne kun bevæge forpoterne, der kradsede jorden op som for at lave et hul; bagpoterne var allerede døde. Den hylede forfærdeligt, den var vanvittig af smerte.

Den døde i løbet af nogle minutter. Jeg kan ikke udtrykke, hvad jeg følte og hvor meget jeg led. En hel måned måtte jeg blive i mit værelse.

En aften udbrød min fader, der ærgrede sig over at se mig i en så nedtrykt sindstilstand for så lidt:

"Hvad skal det blive til, når du en gang får rigtige sorger, hvis du mister din kone eller dine børn! Man har ikke lov til at bære sig så fjollet ad!"

Fra det øjeblik ville de ord ikke mere ud af mit hoved:

"Hvad skal det blive til, når du får rigtige sorger, hvis du mister din kone eller dine børn?"

Og jeg begyndte at se klart i mig selv. Jeg forstod, hvorfor alle døgnlivets små fortrædeligheder i mine øjne fik samme vigtighed som en katastrofe. Jeg forstod, at jeg var indrettet til at lide for ingenting, at min sygelige følsomhed ubevidst samlede på alle smertelige indtryk, og jeg blev grebet af en

forfærdelig angst for livet. Jeg havde ingen lidenskaber, ingen ærgerrighed, og jeg besluttede mig derfor til at ofre alle sandsynlige glæder for at undgå alle de sikre sorger. Tilværelsen er kort, jeg ville tilbringe den med at hjælpe andre, jeg ville lette dem deres sorger og fryde mig over deres glæder, sagde jeg til mig selv. Når jeg ikke selv for mit eget vedkommende kendte noget hverken til sorg eller glæde, ville mine sindsbevægelser aldrig blive så heftige.

Og hvis De alligevel vidste, hvor den elendighed, jeg ser om mig, går mig nær til hjertet! Men hvad der for mig ville have været en uudholdelig lidelse er blevet til deltagelse, til medlidenhed.

De sorger, som jeg hvert øjeblik står overfor, ville jeg ikke have kunnet tåle, hvis de havde ramt mit eget hjerte. Jeg ville ikke have kunnet se mine børn dø uden også selv at dø.

Men til trods for alt stikker der mig endnu i kroppen en sådan hemmelig angst for, hvad der kan hænde, at synet af postbuddet, når han kommer ude på vejen, hver dag får det til at løbe koldt ned ad ryggen på mig, og det skønt jeg nu ikke længere har noget at frygte."

Pastor Mauduit tav. Han stirrede ind i ilden, der flammede i den store kamin, som om han dér i et mystisk syn så for sig hele det ukendte liv, som han havde kunnet leve, hvis han havde haft mere mod til at møde dets lidelser.

Med dæmpet stemme tilføjede han:

"Ja, jeg havde ret. Jeg var ikke skabt til at leve i denne verden."

Grevinden sagde intet; endelig efter en kort stilhed sagde hun:

"Hvis jeg ikke havde haft mine børnebørn, tror jeg ikke, at jeg havde haft mod til at leve længere."

Og uden at sige et ord mere rejste præsten sig.

Da tjenestefolkene var faldet i søvn i køkkenet, fulgte hun ham selv ud til havedøren og så hans høje, langsomme skygge, der belystes af lampeskæret, forsvinde ind i mørket.

Så gik hun tilbage til dagligstuen, satte sig foran ilden og tænkte på mange ting, som man aldrig tænker på, når man er ung.

Originaltitler og førsteudgaver

En kvindes skriftemål: *Confessions d'une femme*, i *Gil Blas* 28. juni 1882.

Drømme: *Rêves*, i *Le Gaulois* 8. juni 1882.

Kagen: *Le Gâteau*, i *Gil Blas* 19. januar 1882.

Plejesønnen: *L'Orphelin*, i *Le Gaulois* 15. juni 1883.

En nytårsgave: *Étrennes*, i *Gil Blas* 7. januar 1887.

En kærlighedshistorie: *Une passion*, i *Gil Blas* 22. august 1882.

Magnetisme: *Magnétisme*, i *Gil Blas* 5. april 1882.

En korsikansk bandit: *Un bandit corse*, i *Gil Blas* 25. maj 1882.

Måneskin: *Clair de lune*, i *Le Gaulois* 1. juli 1882.

To breve: *Correspondance*, i *Gil Blas* 30. august 1882.

Bissekræmmeren: *Le Colporteur*, i *Le Figaro* 8. marts 1893.

En forårsaften: *Par un soir de printemps*, i *Le Gaulois* 7. maj 1881.

Fa'r Milon: *Le Père Milon*, i *Le Gaulois* 22. maj 1883.

Gamle sager: *Vieux Objets*, i *Gil Blas* 29. marts 1882.

Kvindelist: *Rouerie*, i *Gil Blas* 12. december 1882.

Ved dødssengen: *La Veillée*, i *Gil Blas* 7. juni 1882.

Yveline Samoris: *Yveline Samoris*, i *Le Gaulois* 20. december 1882.

Et alarmskrig: *Cri d'alarme*, i *Gil Blas* 23. november 1886.

Den blinde: *L'Aveugle*, i *Le Gaulois* 31. marts 1882.

Hyrdekløften: *Le Saut du berger*, i *Gil Blas*, 9. marts 1882.

En god ven: *L'Ami Joseph*, i *Le Gaulois* 3. juni 1883.

Mod aften: *Après*, første gang udg. posthumt i samlingen *Le Colporteur* (Paul Ollendorff, Paris 1900).

Om "En kvindes skriftemål og andre fortællinger"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Org.udg.: *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant*, Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede Værker af Guy de Maupassant: En Kvindes Skriftemål og andre Fortællinger.* På dansk ved Loulou Lassen. Forhen A. Christiansens Forlag, København 1908.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration til "*Fa'r Milon*" af J. C. Fireman, fra *The Life Work of Henri René Guy de Maupassant*, M. Walter Dunne, London and New York 1903.

ISBN 978-87-7628-383-4
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-576-1 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Nytårsgave: Julegaver kendes ikke i Frankrig; derimod er det en meget udbredt skik at give hinanden nytårsgaver. *Overs. anm.*